

Ya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu- Cristo nga nesúrat ne Mateo

---

Datu naggap-gapuwánan ne Jesu-Cristo
(*Luc 3:23-38*)

1 ¹Tú idi ya gin-ginnápuwán se naggay-gayatán ne Jesu-Cristo wa gaka natu David. Ay tu David, ay gaka natu Abraham.

²Ay tu Abraham, ay ama natu Isaac. Ay tu Isaac, ay ama natu Jacob. Ay tu Jacob, ay ama de Juda nga magwawági nga pabeg lalláki. ³Ay tu Juda, ay ama de Fares se Zara, ay Tamar tu ina da. Ay tu Fares, ay ama natu Esrom. Ay tu Esrom, ay ama natu Aram. ⁴Ay tu Aram, ay ama natu Aminadab. Ay tu Aminadab, ay ama natu Naason. Ay tu Naason, ay ama natu Salmon. ⁵Ay tu Salmon, ay ama natu Booz. (Ay tu Rahab ya ina tu Booz.) Ay tu Booz, ay ama natu Obed. (Ay tu Ruth tu ina natu Obed.) Ay tu Obed, ay ama natu Jesse. ⁶Ay tu Jesse, ay ama natu Ari David.

Tu David, ay ama natu Solomon nga pútut na kitu búkud natu Urias. ⁷Ay tu Solomon, ay ama natu Roboam. Ay tu Roboam, ay ama natu Abias. Ay tu Abias, ay ama natu Asa. ⁸Ay tu Asa, ay ama natu Josafat. Ay tu Josafat, ay ama natu Joram. Ay tu Joram, ay ama natu Ozias. ⁹Ay tu Ozias, ay ama natu Jotam. Ay tu Jotam tu ama natu Acáz. Ay tu Acáz tu ama natu Ezekias. ¹⁰Ay tu Ezekias, ay ama natu Manase. Ay tu Manase, ay ama natu Amon. Ay tu Amon, ay ama natu Josias. ¹¹Ay tu Josias, ay ama de Jeconias nga magwawági nga pabeg lalláki. Ay kitu kakowad da, ay ittu tun tu nangngalà datu iBabilonia kiti íli da kadatu iIsrael la pinalsu da.

¹²Ay kane mippan datu iIsrael lin ka Babilonia, ay nakapútut tu Jeconias. Ay tu pútut na, ay tu Salatiel. Ay tu Salatiel, ay ama natu

Zerobabel. ¹³Ay tu Zerobabel, ay ama natu Abiud. Ay tu Abiud, ay ama natu Eliakim. Ay tu Eliakim, ay ama natu Azor. ¹⁴Ay tu Azor, ay ama natu Sadoc. Ay tu Sadoc tu ama natu Akim. Ay tu Akim, ay ama natu Eliud. ¹⁵Ay tu Eliud, ay ama natu Eleazar. Ay tu Eleazar, ay ama natu Matan. Ay tu Matan, ay ama natu Jacob. ¹⁶Ay tu Jacob, ay ama natu Jose, nga atáwa ne Maria nga ina ne Jesus nga nengagánan da ka Cristo.

¹⁷Ay díkod nanggayát kitu Abraham panda kitu David, ay sangapúlu se appát ta paganakán ngámin. Ay nanggayát kitu David panda kitu nanggippan datu iBabilonia kadatu iIsrael ka Babilonia, ay nagsangapúlu se appát pe nga paganakán. Ay sangapúlu se appát paganakán pe panda kitu nanggippan da kadatu iIsrael ka Babilonia, panda kitu nekeanà ne Cristo.

Tu nekeanà ne Jesu-Cristo

(Luc 2:1-7)

¹⁸Ay ummán kídi ya istoriya natu nekeanà ne Jesu-Cristo. E Maria nga ina na, ay nekari yin na meatáwa ke Jose. Ay kitu akkan da pikam ma inaggallay, ay nammuwán ne Jose nga nabùsit te Maria. Ngamay akkan na nga am-ammu wa napabùsit te Maria gapu kiya pannakabalin naya Ispiritu ne Dios. ¹⁹Ay tútu linam-lammat na nga maddi yin ke Maria. Ngamay ya piyán na, ay akkan na nga ipak-pakammu ka sabáli tolay ya aggadi na. Ata oray nu maragtungpál kadaya lin-lintag, ay lùsawan na nga meap-appat te Maria.

²⁰Ngamay kitu atán ka uray na tunin, ay uwad anghel ne Apu wa nagpatagenap kaggína nga nán na, “Jose, akkan ka nga min-induwán na mangatáwa ke Maria, áta ya búsit na, ay gapu kiya Ispiritu ne Dios. ²¹Magan-anà ka isa nga laláki, ay ya ipangágan mu kaggína, ay Jesus (ay ya sarut nayán ay Marammiyág). Ata aggína ya mamiyág kadaya tolay na gapu kadaya bas-básul da, nga pakatayán da ka áwan panda,” nán natu anghel ke Jose nga gagagaka tu David.

²²Ay nàwa ngámin dedi ta senu makurug datu bàbànan ne Apu, nga nepekagi na kadatu pagbàbànanan na kitun nga nán na kídi: ²³“Mapabùsit ya isa nga babbalásang. Ay magan-anà ka isa nga laláki. Ay mengagánan ka Emmanuel,” nán na. (Ya sarut naya Emmanuel, ay inumbet nge Dios kadàtada.)

²⁴Ay kane din malukág ge Jose, ay kinurug na tu bílin natu anghel ne Apu. Ay díkod inatawán na nge Maria. ²⁵Ngamay akkan na pikam ma neallay kaggína panda kitu naggan-anà na. Ay kane magan-anà e Maria, ay nepangágan ne Jose tu an-anà ka Jesus.

Tu nagdáyaw datu mamasírib ke Jesus

2 ¹Ay neanà e Jesus ka íli Betlehem ka probinsiya Judea kitu inagturáy tu Ari Herodes. Ay kitun, ay uwad da nga mamasírib

nga tolay mepanggap kadaya bittuwan. Naggayát da ka padne lattakán nga inumbet ka Jerusalem. Ay nagsaludsud da nga nán da, ²“Kawà naya giyán naya neanà nga Ari daya Judyu? Nasingan mi tu bittuwan ka lattakán nga mangipakammu kiya nekeanà na. Ay túya inumbet kami nga magdáyaw kaggína,” nán da.

³Ay kane magina tu Ari Herodes tun, ay nariribù. Ay ummán pe datu iJerusalem, nariribù da pe. ⁴Ay díkod inayabán tu Herodes ngámin datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag. Ay se na sinaludsud kaggída nu kawà naya keanaán naya Cristo. ⁵Ay tútu nán da kaggína, “Ka Betlehem ka Judea, áta ittu mà ya nesúrát natu pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na,

⁶‘Ay dakayu wa iBetlehem ka probinsiya Juda, akkan kayu wayya nga kababaán kadaya ngámin na tolay kadaya il-íli kídí Judea. Ata lumtuwád kadakayu ya mangituráy kadaya tolay ku wa iIsrael,’ nán na,” nán da.

⁷Ay tútu inayabán tu Herodes datu mamasírib ba tolay nga áwan makam-ammu. Ay inammu na kaggída nu inna tutu wala nga oras tu inagpassingan natu bittuwan. ⁸Ay se nada pinapan nin ka Betlehem nga nán na kaggída, “Mawe nu wa kappiyánan na saludsúdan ya mepanggap kiya an-anà. Ay nu masmà nu, ay magulli kayu ta idámag nu kiyà ta senu umang ngà pe nga magdáyaw kaggína,” nán na.

⁹Ay kane magina da tu bílin tu Ari Herodes, ay nagrabbuwát da pe yin. Ay kitu kakowad da kitu dálen, ay nagpassingan manin tu bittuwan na nasingan da ka lattakán. Ay ittu tu naginunna kaggída. Ay kane bumátug kitu balay ya giyán natu an-anà, ay nagsínang ngin. ¹⁰Ay tútu nagpatag da tutu wala. ¹¹Ay kane lumnà da kitu balay, ay nasingan da tu an-anà se Maria nga ina na. Ay se da nagpalintud da nagukkab nga magdáyaw kaggína. Ay se da ngala nga idde datu balitù, insensu se itu talibangug ga míra nga pannaruanggam da kaggína.

¹²Ay nepakammu ne Dios kaggída ka tagenap, nga nu magulli da, ay akkan da nga magsíbal lin ka giyán tu Ari Herodes. Ay díkod nagalíli da kane mawe da ngin ka íli da.

Tu nanggibráw tu Jose kadatu magina ka Egipto

¹³Ay kane likud datu mamasírib ba nawe, ay nagpatagenap tu anghel ne Apu ke Jose. Ay nán na, “Bumángun ka, ay ibráw mu daya magina ka Egipto. Ay magyán kayu kannán panda kiya agpaulli ku kadakayu. Ata lam-lamtan ne Herodes nga pasápul ya an-anà ta papatay na,” nán natu anghel.

¹⁴Ay tútu bummángun ne Jose se na nippan datu magina ka Egipto kitun na gabi. ¹⁵Ay nagyán da kitúni panda kitu nekatay tu Herodes. Ay nàwa ngámin dedi ta masápul la màwa tu kinagi ne Apu nga nepekagi na

kitu pagbàbànanan na kitun nga nán na kídí: “Inayabán ku ya an-anà ku nga atán ka Egipto,” nán na.

Tu nagpapatay tu Herodes kadatu annánà a lalláki

¹⁶Ay kane mammuwán tu Herodes nga nagbusidán datu mamasírib ba tolay, ay nakarungat pà-pà nang, ay tútu pinapatay na ngámin datu annánà a lalláki ka Betlehem se kadatu lib-lebut na, nga magdagun ka duwa se datu kúráng duwa dagun da pikam. Ata moli kid duwa dagun nin panda kitu inakasingan datu mamasírib ba tolay kitu bittuwan. ¹⁷Ay díkod nàwa kurug tu kinagi natu Jeremias, nga pagbàbànanan ne Dios kitun, nga nán na kídí:

¹⁸“Ay uwad magina nga págat ka Rama. Agsángit naya magmanakit. Ul-ululán ne Raquel daya annánà na. Maddi mearingringa, áta natay daya annánà na,”

nán na.

Tu naggulli de Jose nga gayát ka Egipto

¹⁹Ay kane din na matay tu Herodes sin, ay nagpatagenap manin tu anghel ne Apu ke Jose nga atán ka Egipto. Ay nán na, ²⁰“Bumángun ka, ay iulli mu win daya magina ka íli Israel. Ata natay yin tu magasippatay kiya an-anà,” nán na. ²¹Ay tútu bummángun ne Jose se na iulli yin datu magina ka íli Israel.

²²Ngamay magansing manin ne Jose nga mawe kitúni ta nadámag na nga nge Arkelao wa an-anà tu Herodes ya summukát kammin kaggína nga ári ka Judea. Ngamay kinagiyánan manin ne Dios ka tagenap na. Ay tútu nawe da ka probinsiya Galilea. ²³Ay díkod naggunà da ka íli Nazaret. Ay nàwa nga kurug tu kinagi datu pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídí, “Aggína, ay mengámanan ka Nazareno,” nán na.

Tu nagbàbànan natu Juan nga marammawtisár

(Mar 1:1-8; Luc 3:1-18; Jn 1:19-28)

3 ¹Ay kitun na al-algaw kane nabayág de Jesus sin ka Nazaret, ay nagpakammu tu Juan na marammawtisár. Nagbàbànan kadatu tolay ya nawe kitu giyán na ka ir-ir-er ka Judea. ²Ay nán na nga nagbàbànan, “Makappoli kayu kadaya bas-básul nu, ta tagay pà nang ngin ya angngituráy ne Dios,” nán na. ³Ata tu Juan tu kepapannán natu nesúráta ta kinag-kagi natu Isaias nga pagbàbànanan ne Dios kitun kitu inagkuna na kídí:

“Tú idi ya isar-sáraw naya isa nga tolay ka ir-ir-er: Magsagána kayu kiya ilalbet ne Apu. Kappiyánan nu ya dalenan na, nán na.”

⁴Tu bádu tu Juan, ay nàwa ki dùdud kámel, ay se nagsinturon ka lálát. Ay datu kininna-kinnán na, ay dúdun se digu álig gala. ⁵Ay kitun, ay adu wa

tolay datu naglalbet kitu giyán na. Naggagayát da ka Jerusalem, ka Judea se kadaya ngámin na il-íli nga adanni kitu wángag Jordan. ⁶Nepudnuwán da datu bas-básul, ay tútu binawtisarán tu Juan da kitu wángag Jordan.

⁷Ngamay kane masingan tu Juan nga adu datu Pariseo se datu Saduceo nga naglalbet ta makibawtisár kaggína, ay nán na kaggída, “Dakayu wa ummán ka gámad idaw wa gangay! Ta daddán! Inna nád ya nangagi kadakayu wa malilfán nu ya ammabásul ne Dios kadakayu, ta tura kayu inumbet!” nán na. ⁸“Ipassingan nu kadaya kuk-kuwaan nu nga kurug nakappoli kayu win kadaya bas-básul nu, ⁹nga akkan nu nán na, oray ta gakagaka nakami tu Abraham ma tolai ne Dios kitun. Ata ikagi kadakayu wa annung ne Dios nga pagbalinan dedi ya batu ka tolai ya magbalin ka gakagaka natu Abraham. ¹⁰Ay oray kidi yin, ay meayang ngin ya parakul la pangilang kadaya káyú wa akkan magbúnga ka napiya, ay se da nga masidug.”^a

¹¹“Ay bawtisarán takayu ka mangipassingan nga nakappoli kayu win kadaya bas-básul nu. Ngamay atán ya sumar-saridát kiya nga naturáy pà nang may iyà. Ay oray ya mangagtu wala kadaya sapátus na, ay akkan nà mekari. Aggína ya árig mamawtisár kiya Ispiritu ne Dios se aggína pe ya mangukum. ¹²Meárig kiya isa tolai ya inumbet ta mangisáp kiya nàgì nga ammay. Urnúngan na daya nabgát se na iarimán. Ay daya lappit ay urnúngan na se na sidúgan kiya apuy ya siggagatang peyang nga akkan mataatay,” nán ne Juan.

Tu nakibawtisár ne Jesus kitu Juan

(Mar 1:9-11; Luc 3:21-22)

¹³Akkan nabayág, ay inumbet te Jesus ka Jordan. Gayát ka Galilea, nga makibawtisár kitu Juan. ¹⁴Ngamay tu Juan, ay maddi kuma. Nán na nga, “Iyà kuma ya rabbang na nga bawtisarám, may tura la ikaw ya inumbet makibawtisár kiya,” nán na. ¹⁵Ngamay nán ne Jesus sa summungbát kitu Juan, “Kuwaam mala idi kidi, ta tú idi ya masápul la kuwaan ta ka annungpál ta kadaya ngámin na piyán ne Dios,” nán na. Ay tútu nalagpat tu Juan.

¹⁶Ay kane din na mabawtisarán nge Jesus sin, ay gumádang, ay se pagkilát na ngala nga ummán ka nalútán ya lángit. Ay se na nasingan ya Ispiritu ne Dios nga singan ladágan tu singan na nga naganigad se nagyán kaggína ngin. ¹⁷Ay se yala uwad úni nga gayát ka lángit ta nán na, “Tú idi ya pà-pàgan ku wa an-anà ku se pagang-angammán ku pà nang pe,” nán na.

Tu nammár-parò ne Sairu ke Jesus

(Mar 1:12-13; Luc 4:1-13)

4 ¹Ay se yala nga neturung na Ispiritu ne Dios nge Jesus ka ir-ir-er ta senu par-paroan ne Sairu. ²Nagngílin nangán ka appát púlu

^a 3:10 Ya piyán na kagiyan ay tagay pà nang ngin ya angngukum ne Dios kadaya tolai.

ngalgaw se appát púlu gabi, ay se yala nabisinán. ³Ay nawe dinatang ne Sairu, ay nán na kaggína, “Nu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios, ay pagbalinam mán lugud dedi nga batu ka sinápay,” nán na.

⁴Ay nán ne Jesus, “Nán naya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, Akkan magbiyág ya tolay gapu ki makkán nala, nu di gapu pe kadaya ngámin na kagiyán ne Dios kadaya tolay,” nán na.

⁵Ay se yala nga neturung manin ne Sairu we Jesus, nga mawe ka Jerusalem ay se da ummunè kitu kalinguduwan pà nang natu templo.

⁶Ay se na nán manin ke Jesus, “Nu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios, ay magsappáw ka mán lugud kídi. Oray ta akkan ka maan-anu, áta nán mà naya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga,

‘Patagasinnán naka nge Dios kadaya anghel na.’

Ay nán na pe nga,

‘Tagagán daka kiya íma da ta senu akkan matalíngu daya síkil mu kadaya batu,’

nán na,” nán ne Sairu. ⁷Ay nán ne Jesus manin kaggína, “May nán pe naya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, akkan ta sisímán ne Apu wa Dios tada, nán na,” nán ne Jesus.

⁸Ay se yala manin nippan ne Sairu we Jesus kitu alingúdu pà nang nga bantay, ay se na ipassingan kaggína ngámin ya il-íli kídi kalawagán se ya kinapiya da, ⁹ay se na nán ke Jesus, “Kuwà ngámin dedi yin, ay idde ku ngámin dedi kikaw nu magpalintud ka nga magdáyaw kiyà,” nán na.

¹⁰Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Magtálaw ka mà Sairu! Ta nán naya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, ‘E Dios nga Apu mu ya day-dayáwan mu. Ay se aggína ngala ya ikur-kurug mu,’ ” nán ne Jesus.

¹¹Ay tútu nagtálaw we Sairu. Ay se yala uwad da inumbet ta anghel ne Dios sa nangidde ki ngámin na masápul na.

Tu inanggayát ne Jesus nga magbàbànan

(Mar 1:14-15; Luc 4:14-15)

¹²Ay kane madámag ne Jesus nga nabálud tu Juan, ay nagulli kammin ka Galilea. ¹³Ay akkan na nagyán nin ka Nazaret. Nawe nagyán ka Capernaum. Idi ya íli, ay adanni ka pisung ka Teberias nga adanni pe ka sakúpán naya íli Zebulun se íli Naftali. ¹⁴Ay kitu nagyán ne Jesus kitúni, ay nàwa nga kurug tu nebàbànan natu Isaias sa pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídi:

¹⁵“Ya lusà naya Zebulun se Naftali, ay atán kiya adanni ka dappit tu pisung ka Galilea, panidmáng naya wángag Jordan, ka sákup Galilea nga pagag-agyanán daya akkan Judyu. ¹⁶Datu tolay kitúni nga árig atán ki kagibattán, ay nakasingan da ka nawada pà nang ngin. Ay nawadaán nin daya ngámin na mameyag kiya pakatayán da ka áwan panda,”

nán na.

¹⁷Ay nanggayát kitun na nelalbet ne Jesus ka Capernaum, ay ginayatán na pe yin tu magbàbànan. Ay nán na nga nagbàbànan: “Makappoli kayu win kadaya bas-básul nu ta tagay pà nang ngin ya angngituráy ne Dios,” nán na.

Tu nagkarraw ne Jesus kadatu appát ta marangnigay

(Mar 1:16-20; Luc 5:1-11)

¹⁸Ay kane isa ngalgaw wa magdal-dalen ne Jesus kitu dappit natu pisung ka Galilea, ay nasingan na datu magwagi, de Simon na nepangágan da pe ka Pedro se Andres nga wagi na. Atán da nga manabúkul, áta marangnigay da lugud. ¹⁹Ay nán ne Jesus kaggída, “Kumíwid kayu kiyà ta tùgúdán takayu wa manganannay kadaya tolay nga mangurug kiyà nga ittu dayanin daya bátug sissida nga nigáyan nu,” nán na. ²⁰Ay nigsán da ngala ngin na dágus datu tabúkul da, ay se da nebulun nin kaggína.

²¹Ay kane makawáyad da, ay nasingan manin ne Jesus datu duwa manin na magwagi, de Santiago se Juan, nga annánà ne Zebedeo. Atán da kitu barangay da nga magurip kitu inninígay da. Ay inayabán ne Jesus da. ²²Ay díkod, dágus da ngala nga pinanáwan tu barangay da, se tu ama da, ay se da nga kummíwid pe yin kaggína.

Tu nagbàbànan se nangngágas ne Jesus kadatu iGalilea

(Luc 6:17-19)

²³Ay ingngay ngámin ne Jesus tu ngámin na giyán ka Galilea. Nangisur-súru kadatu kap-kapilya da. Nebàbànan na ya Napiya nga Dámag mepanggap ki angngituráy ne Dios. Ay pinabílag na ngámin pe datu tolay kitúni nga atán sin-sinakit se sad-sadúra. ²⁴Ay nammuwán ngámin datu iSiria ya pannakabalin na, ay tútu nippannán datu tolay ngámin datu atán nagbal-baláki ya sin-sinakit se sad-sadúra kitu giyán na. Atán da nga naar-aránan, datu magkangkang, ay se datu magdapepe, may inagásan nada ngámin. ²⁵Ay adu tutu wala nga tolay datu nagkikíwid kaggína. Naggayát da ka Galilea, ka Decapolis, ka Jerusalem, Judea, ay se ka dammáng Jordan.

Tu nebàbànan ne Jesus kadatu tolay na kitu bantay

(Luc 6:20-23)

5 ¹Isa ngalgaw kane masingan ne Jesus datu adu wa tolay, ay nanùdu kitu bantay. Ay kane magtugaw, ay inumbet datu tolay na. ²Ay tinùgúdán nada nga nán na,

³“Maganggam daya makammu kiya akasápul da pà nang ke Dios, áta aggída ya meráman kiya pangiturayán na.

⁴Ay maganggam daya magpannakit gapu kadaya nadakè a mà-màwa, áta liw-liwaan ne Dios da.

⁵Ay maganggam daya natulù ke Dios, áta mepakin-kuwa kaggída ya baru wa kalawagán.

⁶Ay maganggam daya magasikkuwa kadaya pagmaruwán da ki àràng ne Dios, áta sengán nada nga mangwa kadayán.

⁷Ay maganggam daya nakallà, áta kalakkán ne Dios da.

⁸Ay maganggam daya mangipas-pasnà kiya ur-uray da kiya mepanggap kiya angngituráy ne Dios, áta masingan da nge Dios.

⁹Maganggam daya tolay ya ittu da la pà-pàgan ya napiya nga panagbubúlun, áta mengagánan da ka annánà ne Dios.

¹⁰Maganggam daya mapal-pallà gapu kiya angngikurug da kadaya piyán ne Dios, áta meráman da kiya pangiturayán na.

¹¹Maganggam kayu nu ug-ogan dakayu, onu pal-palakkan dakayu onu pad-padásán dakayu oray akkan kammala kurug gin gapu kiyà.

¹²Maganggam se magpatag kayu wala, áta napatag pà-pànang ya supápà a midde kadakayu ka lángit. Ay oray datu pagbàbànanan ne Dios kitun kam ma nun-unna may dakayu, ay pinal-pallà datu tolay da pe,” nán na.

Daya árig asin se dílag kídí kalawagán

(*Mar 9:50; Luc 14:34-35*)

¹³“Dakayu, ay árig nu ya asin kadaya tolay kídí kalawagán ni. Ngamay ya asin, nu mippà ya apet na, ay akkan ta mabalin na mapaapet kammin. Ay díkod áwan na sur-surbi yin, nu di ta ngala ngin na iburráw kiya dálen ta senu dam-dam-án daya tolay.

¹⁴Dakayu, ay árig nu pe ya dílag kadaya tolay ked kalawagán. Ay ya íli nga nàwa ki otun bantay ay akkan wayya nga mesirù.^b ¹⁵Ay áwan tolay pe ya manibat ka ingki, ay se na tàbán, nu di na nga ippáy ka alingúdu ta senu mawàdàran ngámin daya atán kiya unag balay. ¹⁶Ay ummán din kiyán ya angngipassingan nu kadaya napiya nga kuk-kuwaan nu kadaya tolay, ta senu masingan da, ay dayáwan da ya Ama nu wa atán ka lángit.”

Datu netù-tùgud ne Jesus mepanggap kadatu lin-lintag

¹⁷“Ay akkan nu wa nán na inumbet tà nga mamagbalin ka áwan surbi datu lin-lintag tu Moses se datu nesur-súru datu pagbàbànanan ne Dios kitun. Akkan ittu yán ya gákat ku, nu di ya mangipakammu kadaya ngámin na kepapannán datun. ¹⁸Ikagì kadakayu ya kurug, nga oray nu pumanda ya lángit se ya kalawagán, ay áwan oray bitti ala nga súrát kadatun na lin-lintag ya mippà panda kiya katungpál ngámin datun. ¹⁹Ay díkod, oray iinna nga di mangikurug kadaya ibílang da

^b 5:14 Ya mabalin na sarut nedi, ay gángay mammuwán daya tolay da.

nga akkan napatag pà nang kadatun na lin-lintag, ay se isúru na pe kadaya duddúma, ay akkan na rabbang yán na tolay ya meráman kiya pangiturayán ne Dios. Ngamay ngámin daya mangikurug kadatun na lin-lintag, ay se isúru da pe, ay tú dayán daya nadáyaw ke Dios kiya pangiturayán na. ²⁰Ay ikagì pe kadakayu nga akkan kayu meráman kiya pangiturayán ne Dios nu ya kinamáru nu, ay ummán nala kiya kinamáru daya magtù-tùgud ki lintag se daya Pariseo.”

Ya nesur-súru ne Jesus mepanggap kiya akalùsaw daya tolay

²¹“Nagì-gìna nu win na nebílin kadatu in-inagkona tada ya, ‘Akkan ka pumatay! Ay daya pumatay, ay mapabásul da’, nán na. ²²Ngamay kídì yin, ikagì kadakayu wa ngámin daya mangalùsaw kiya kasittolay da nga áwan na gapu, ay mapabásul da pe. Ay daya mangagi kiya kasittolay da ka, ‘Ang-ang ka,’ ay mabustigár da kiya kangatuwán na agbustigarán ka Jerusalem. Ay se ngámin daya mangagi kiya kasittolay da ka, ‘Ug-og ka,’ ay mippan ka impiyernu.

²³Ay díkod, nu rán ka la nga mangidde ka pamaanggam mu ke Dios, ay se mu la madamdám nga atán nagbasúlám kiya kasittolay mu ay, ²⁴panáwam pikam ya iddem ke Dios kiya agbasuwán se ka la mawe makikappiya kaggína. Ay se mu la idde ke Dios ya pamaanggam mu.

²⁵Ay nu atán mangidarum kikaw, ay karuwam ya makikappiya kiya mangidarum kikaw ki di pikam kàwa naya darum. Ata nu akkam pakunán, ay paayabán naka kadaya guwes, ay daya guwes ay iáwat daka kadaya pulis sen ibálud daka. ²⁶Ay ikagì kikaw nga akkan ka nga makalawán kitúni yin panda kiya agbáyad mu kiya ngámin na pagmultám gapu ki básul mu.”

Tu nesur-súru ne Jesus panggap ki manaládag

²⁷“Ay nagì-gìna nu pe yin nga nebílin pe kadaya tolay ya, ‘Akkan ka manaládag.’ ²⁸Ngamay ikagì kadakayu nga ya tolay nga nadakè ya lam-lamtan na kiya babay ya masingan na, ay dinaládag na ngin kiya ur-uray na. ²⁹Ay díkod, nu iya diwanán na matám ya mamagbásul kikaw, ay tukilam ta ippà mu. Ta napì-piya ngala ya atán kúráng naya baggim, may iya áwan kurakúráng may mippan ka ka impiyernu. ³⁰Ay páda na pe nu iya diwanán na ímam ya gapuwánan naya pakabasúlám. Ay pùdam ta ippà mu. Ata napì-piya ngala ya pukul may iya áwan kurakúráng naya baggim may mippan ka ka impiyernu.”

Tu nesur-súru ne Jesus panggap ki panaggadi

(Mat 19:9; Mar 10:11-12; Luc 16:18)

³¹“Ay nagì-gìna nu pe yin na nebílin kadatu tolay kitun nga nu iinna ya mangigsán kiya atáwa na, ay masápul la kuwaan na ya kasurátan

naya panaggadi na. ³²Ngamay ikagì kadakayu, nga nu igsán naya laláki ya atáwa na, nga akkan wayya nakidaládag, ay mapabásul ya laláki kiya angngulis naya babay ya angngatáwa, áta mebíláng makidaládag tu babay. Ay ya laláki pe ya umatáwa kiya nagadiyán, ay bíláng na pe ya manaládag.”

Tu nesur-súru ne Jesus panggap kiya magsingán

³³“Ay nagì-gìna nu pe yin nga nebílin kadamu in-inagkona ya, akkan kayu magsingán na magkari nu akkan nu tungpálan. Masápul la tungpálam daya nagsingánam ma nekarim ke Apu. ³⁴Ngamay ya ikagì kadakayu kídì yin, ay akkan kayu magsingán ki oray nágan na. Akkan nu pagsingánan ya lángit, áta ittu ya pangiturayán ne Dios. ³⁵Ay akkan nu pe pagsingánan ya kalawagán ta ittu ya bátug ga pagdadam-án na. Ay akkan nu pagsingánan ya Jerusalem ta ittu ya bíláng íli ne Dios nga katurayán na Ari. ³⁶Ay akkan nu pagsingánan ya baggi nu kampela ngin nin, áta akkan nu mapagbalin daya ngísit ta abù nu ka pusà onu daya pusà ka ngísit. ³⁷Ya kuwaan nu wala ay, ‘Ò’ nán nu wala nu ò, se ‘Akkan’ nán nu wala nu akkan. Ay nu magsingán kayu pikam mala, ay gayát yanin ke Sairu.”

Tu nesur-súru ne Jesus panggap kiya bumálat

(Luc 6:29-30)

³⁸“Ay nagì-gìna nu pe yin na nebílin pe kitun na, nu kulápan naya isa tolay ya kasittolay na, ay masápul la kulápan da pe ka angngibálat da. Ay ummán pe nu ngípan ya mippà. ³⁹Ngamay ya nán ku kadakayu, ay akkan nu baltan daya mangwa ka nadakè kadakayu. Ay nu tappítan da ya diwanán na pàngit nu, ay pàpit nu pe ya tapíngit. ⁴⁰Ay ummán pe nu atán na mangidarum kadakayu ka pangalakkán na kiya bádu nu, ay bay-án nu nga alà na pikam ya diyáket nu. ⁴¹Ay nu atán ya mangargador kadakayu ka isa nga kilumitru, ay itulbu nu ka tangakilumitru pikam. ⁴²Ay nu atán magadang kadakayu, ay iddán nu. Ay ummán pe nu atán ya umútag kadakayu ay pautángan nu.”

Ya amminya tada kadaya kumagúra kadátada

(Luc 6:27-28, 32-36)

⁴³“Nagì-gìna nu pe yin kitun ya, piyán nu daya kabbulun nu, ay kaguráan nu daya kumagúra kadakayu. ⁴⁴Ngamay ya ikagì kadakayu kídì, ay piyán nu daya kumagúra kadakayu. Ikar-karárag nu daya mamal-pallà kadakayu. ⁴⁵Ta senu mepassingan na dakayu daya kurug ga annánà ne Dios Ama nga atán ka lángit. Ata napádapáda nga pasinágan ne Dios daya namáru se daya nadakè, ay se paudanán na pe daya makammu kiya napiya se daya akkan. ⁴⁶Ata nu tittu daya maminya kadakayu daya

piyán nu, ay áwan wayya nga supápà nga idde ne Dios kadakayu. Ay oray daya nadakè a magpab-pabayad ka buis, ay piyán da pe daya maminya kaggida. ⁴⁷Ay páda na pe nu tittu wala daya maminya kadakayu daya atangyaan nu, ay akkan nu pakedayáwan yán, áta áwan nu dúma kadaya duddúma. Oray daya akkan makammu ke Dios, ay kuwaan da mà pe ya ummán kiyán. ⁴⁸Ay díkod áwan nu din lugud da pagkuráangan,^c áta áwan pagkuráangan naya Ama nu wa atán ka lángit,” nán ne Jesus kadatu tolay na.

Tu nesur-súru ne Jesus mepanggap kiya anggidde ta ka pagkallà

6 ¹“Ay kiya angwa nu kadaya napiya, ay sin-sinnan nu wa akkan din ya agdáyaw daya tolay kadakayu ya lam-lamtan nu. Ata nu pakunán nu, ay akkan nakayu tangdánan naya Ama nu wa atán ka lángit.

²Ay díkod, nu mangidde kayu ka pagkallà, ay akkan nu ibanábag nga ummán kiya kuk-kuwaan daya magpi-pimáru. Ata nu mangidde da ka pagkallà, ay iban-banábag da kadaya sin-sinagoga se kadaya kal-kalsáda nga giyán daya tolay. Ata ya piyán dayán, ay dayáwan daya tolay da. Ikagì kadakayu wa dayán, ay nálà da ngin ya tangdán da kiya kinuwa da, ta dináyaw daya tolay da ngin. ³Ay nu mangipalimus kayu, ay akkan nu ipak-pakammu ki oray iinna nga tolay, ⁴ta senu nasirù tu nangngipalimus nu. Ay ya Ama nu wa makasingan kadaya nasirù, ay aggína ya mangsupápà kadakayu.”

Ya nesur-súru ne Jesus panggap kiya panagkar-karárag

(Luc 11:2-4)

⁵“Ay ummán pe nu magkarárag kayu, ay akkan nu tal-taldan daya magpi-pimáru. Ata dayán, ay pà-pàgan da ya magsisíkad da magkarárag kadaya sin-sinagoga, ay se kadaya bíkat kalsáda, ta senu masingan daya tolay da, ay pàgan dada. Ay ikagì kadakayu nga nagun-ud da ngin ya tangdán da ta pinatag daya tolay da ngin. ⁶Ngamay nu magkarárag kayu, ay manggitap kayu kiya kuwartu nu se kayu wala nga magkarárag ke Ama nu wa akkan masingan. Ay ya Ama nu wa makasingan kadaya nasirù, ay aggína ya mangsupápà kadakayu.

⁷Ay kiya agkarárag nu pe, ay akkan nu iduràmát ya adu wa úni nga áwan sur-surbi, nga ummán kiya angwa daya tolay ya magdáyaw kadaya sinan diy-diyos. Ta papáti da nu ginán ne Dios da nu adu ya kag-kagiyon da kiya karárag da. ⁸Akkan nuda nga tal-taldan. Ata ammu naya Ama nu daya masápul nu, oray kiya akkan nu pikam ma aggadang kaggína.

⁹Ay ummán kidi ya panagkarárag nu lugud: ‘Ama nga atán ka lángit, mepatag din ya kinaDios mu. ¹⁰Ikaw din ya mangitur-turáy

^c 5:48 Mabalín na mepapan idi kiya aminya da kadaya kasittolay da.

kadakami. Ay daya piyám mala din daya makurug kídi ya kalawagán nga ummán pe ki kàwa da ka lángit. ¹¹Ay iddán nakami din ka kanan mi kiya inalgaw. ¹²Ay pakawanan nakami kadaya bas-básul mi, nga ummán pe kiya nammakawan mi kadaya nakabásul kadakami. ¹³Iadayyu nakami pe kadaya kepar-paroán mi se kadaya nadakè a mà-màwa, nán nu.

¹⁴Ata nu pakawanan nu daya kasittolay nu kadaya nagbasúlán da kadakayu, ay pakawanan nakayu pe ya Ama nu wa atán ka lángit. ¹⁵Ngamay nu akkan nu pakawanan daya kasittolay nu, ay akkan nakayu pe pakawanan ya Ama nu wa atán ka lángit.”

Tu nesur-súru ne Jesus panggap kiya magngílin mangán

¹⁶“Ay nu magngílin kayu wa mangán gapu kiya agkar-karárag nu ke Dios, ay akkan nu ipassingan ki murang nu ya agngílin nu, nga ummán kiya kuk-kuwaan daya magpì-pimáru. Gurátan da nga akkan kappiyánan ya singan da ta senu masingan daya tolay ya agngílin da, ay pàgan dada. Ikagì kadakayu wa nagun-ud da ngin ya tangdán da. ¹⁷Ngamay nu magngílin kayu wa mangán (gapu ki agkar-karárag nu^d), ay mangípu se magid-idárup kayu. ¹⁸Ay díkod áwan makammu wa magngílin kayu wa mangán. Tittu ya Ama nu wa akkan masingan ya makammu. Ay aggína pe ya mangsupápà kadakayu, áta aggína ngala ya makasingan kadaya nasirù a kuk-kuwaan nu.”

Ya pagbànanngan ta ka lángit

(Luc 12:33-34)

¹⁹“Akkan nu ittu wa gamgam-gáman daya pagbànanngan nu kídi kalawagán. Ata mabalin na dadàlan daya ul-ulullag dayán kídi onu magkíráng da onu takáwan daya mangraut kiya balay nu. ²⁰Ay ya urnúngan nu kuma, ay ya pagbànanngan nu ka lángit. Ay áwan ul-ulullag nga mangdadál kitúni, ay akkan pe ya magkíráng, ay se áwan pe ya mangraut ta magtákaw. ²¹Ata nu kawà naya giyán naya pagbànanngan nu, ay ittu peyang pe ya giyán naya ur-uray nu.”

Ya bátug dílag naya baggi tada

(Luc 11:34-36)

²²“Ya mata ta, ay ittu ya bátug dílag naya baggi ta. Ay díkod nu nawada ya isissingan ta, ay mawadaán ngámin pe ya baggi ta. ²³Ngamay nu nadakè ya isissingan ta, ay ummán ta ka atán peyang kiya nagibat. Ay lugud, nu rán nala nga ya nán tada nga dílag naya uray tada ay gibat kammala ngin nin, ay nagibat pà-pànanngan yán.”

---

^d 6:17 Ittu ya gapu na ya magngílin

**Ya mepanggap kiya ammatag tada ke Dios se kiya
pagbànanán kídì kalawagán
(Luc 16:13; 12:22-31)**

²⁴“Ay áwan asassu wa mabalin magasassu kiya duwa nga apu. Ata ya màwa, ay kalúsawan na ya isa, ay pàgan na ya isa onu ipatag na ya isa, ay irupat na ya isa kaggída. Ay ummán pe kiyán, akkan nu mapagpáda ya ammínya nu ke Dios se ya ammínya nu ki pirà.

²⁵Ay túya, ya nán ku kadakayu, ay akkan nu ittu wa paglídug daya pagbiyág nu. Akkan nu paglídug daya kanan nu se daya inuman nu onu daya pagkawas nu. Ata napà-patag ya biyág nu ngam daya ak-akakkanan. Ay ummán pe ya baggi nu, napatag may daya kawakawas. ²⁶Sinnan nu kod daya an-anù. Akkan da mà magmul-múla dayán, ay akkan da pe maggáni, ay se akkan da pe wayya nga magùnud kadaya kanan da. Ngamay e Dios Ama nga atán ka lángit ya mamangán kaggída. Ay akkan wayya nga nabà-banor dayán ke Dios may dakayu. ²⁷Ay oray iinna kadakayu, ay akkan na mà wayya masulpítan ya biyág na oray nu maglídug.

²⁸Ay taanna, tura nu wa paglídug daya pagkawas nu? Sinnan nu kod daya but-bútà daya kaddat kiya kalawagán. Akkan magkuwa mà dayán na kaddat, ay akkan da pe ya magabal ka pagkawas da. ²⁹Ngamay kagiyan ku kadakayu, nga oray tu Solomon na nabànanáng tutu wala kitun, oray napiya tutu wala datu kawakawas na, ay áwan na nga pinagkawas nga napi-piya may daya but-bútà dayán na kaddat. ³⁰Ay dayán na kaddat, ay makar-karu ya biyág dayán. Mabalin na sisinnán tada pikam dayán kídì, ay mabalin na matay dayanin kaláwa, ay sidúgan dada ngin. Ay nu e Dios ya magpabútà kadayán na kaddat nga ittu ya bátug pagkawas da, ay tú nád agpà ya ammakawas na kadakayu! Inagkabittì naya angngurug nu kaggína!

³¹Ay díkod, akkan kayu lugud da managlídug. Akkan nu nán na, ‘Nágan nád naya kanan mi?’ onu, ‘Nágan nád ya inuman mi?’ onu, ‘Nágan nád ya pagkawas mi?’ ³²Ay akkan nu din tal-taldan daya akkan mangurug ke Dios. Ata ittu dayán daya gangam-gáman da. Ay ammu mà ne Dios Ama nga atán ka lángit nga masápul nu ngámin dayán. ³³Ngamay nu dakayu, ya masápul la kuwaan nu, ay lam-lamtan nu peyapeyang ya angngituráy ne Dios se ya ammagbalin na kadakayu ka namáru. Ay se na nga idde ngámin dedi ya masápul nu.

³⁴Ay akkan nu lugud paglídug daya mepanggap kadaya mà-màwa kaláwa. Kaláwa kampela ngin nin ya aglam-lammat ta kadayán. Anayan ta ngin daya parikut ta kiya isa ngalgaw.”

**Ya ammagbasul ta kadaya kasittolay ta
(Luc 6:37-38, 41-42)**

7 ¹“Akkan kayu tagapab-pabásul lala kadaya kasittolay nu ta senu akkan nakayu pabasulan ne Dios. ²Ata nu wà ummán naya ammagbasul nu

kadaya kasittolay nu, ay ummán pe kiyán ya ammasásul ne Dios kadakayu. Ay nu nágan naya pagbasarán nu wa mamabásul kadaya kasittolay nu, ay ittu pe ya pagbasarán ne Dios kiya ammasásul na kadakayu.

³Ay tura nu masingan ya bitti a púling naya kasittolay nu, may akkan nu mànud ya megugulad da púling nu kampela ngin? ⁴Ay mapaanna lugud ya angnguna nu kiya kasittolay nu ka, ‘Ippà ku mán ya púling mu,’ nán nu, ay atán mà ya megugulad da púling nu? ⁵Magpi-pimáru kayu nu mapakuna. Masápul la ippà nu pikam ya megugulad da púling nu, ta senu nawada ya isissingan nu kiya angngippà nu kiya bitti a púling naya kasittolay nu.

⁶Ay akkan ta nga idde kadaya átu ya pinagbasu wa áyam, ta napatag ke Dios. Ta get tala pe nu kagatan dakayu. Ay ya búngut, ay akkan ta pe ya idde kadaya ábuy, áta dam-dam-án da ngala. Ay ummán pe akkan ta nga ipílit ibàbànan ya mepanggap kiya Napiya nga Dámag kadaya tolay ya mamáas.”

Ya págus naya panagkar-karárág

(Luc 11:9-13)

⁷“Magadang kayu ke Dios, ay iddán nakayu. Nu e Dios ya pagsapúlán nu kadaya masápul nu, ay masmà nuda. Ay nu makilukát kayu pe kaggína ay ilukát nakayu. ⁸Ata oray iinna nga magadang ke Dios, ay middán. Ay makasmà pe daya magsápul ke Dios se ilukát ne Dios ngámin daya makilukát kaggína.

⁹Iinna kadakayu wa ama ya mangidde ka batu kiya an-anà na nu magadang ka sinápay? ¹⁰Onu magadang ka sissida, ta iddán nu ka idaw? ¹¹Ay nu dakayu wa nadakè a tolay, ay ammu nu kam pe daya napiya nga idde nu kadaya annánà nu, ay tú nád agpà in ya angngidde naya Ama nu wa atán ka lángit kadaya napiya kadaya ngámin na magadang kaggína.

¹²Ay nu nágan daya piyán nu wa kuwaan daya kasittolay nu kadakayu, ay ittu pe dayán daya kuwaan nu kaggída. Ata ittu idi ya kepapannán datu lintag natu Moses se datu nesur-súru datu pagbàbànanan ne Dios kitun.”

Ya mepanggap kiya bitti se ya abay ya gagyangán

(Luc 13:24)

¹³“Abay ya gagyangán, ay se nalà-lapat ya dálen na mameyag kiya pakadadálán ka áwan panda, ay adu manalen kiyán. Ngamay kuwaan nu ya kabailán nu wa lumná kiya bitti a gagyangán. ¹⁴Ata kurug ga bitti ya gagyangán, ay se nasulit ya dálen na mameyag kiya pakabiyágan ka áwan panda. Ay túya man-manu daya makasmà kiyán.”

Ya pangárig panggap kiya káyu se ya búnga na

(Luc 6:43-44)

¹⁵“Atán daya magkuna nga pagbàbànanan ne Dios da, may busid da kammala ngin nin. Taronan nu dayán, ta umbet da kadakayu wa

magpiduman na namáru da, ngamay ya kinur-korugán, ay mangdadál ya ung-unggan dayán. ¹⁶Ngamay mammuwán nu dayán kiya kuk-kuwaan da. Ata akkan ta mà wayya mabúras ya búnga úbás kadaya panda ngala nga lásiw. Ay ummán pe kiya búnga nga gígus, akkan ta pe wayya nga mabúras kadaya kad-kaddat tala. ¹⁷Gángay nga daya napiya nga káyu, ay magbúnga ka napiya pe. Ay ummán pe kadaya nadakè a káyu, ay gángay nga nadakè pe ya búnga dayán. ¹⁸Ata ya napiya nga káyu, ay akkan wayya nga magbúnga ka nadakè. Ay ya nadakè a káyu, ay akkan pe wayya nga magbúnga ka napiya. ¹⁹Ay díkod, ngámin daya káyu wa maddi magbúnga ka napiya, ay màpu da, ay se da nga masidug. ²⁰Ay díkod, mammuwán nu daya magpiduman na pagbàbànanan ne Dios, gapu kadaya kuk-kuwaan da.”

Daya akkan bigbígan ne Jesus nga makiapu kaggína

(Luc 13:25-27)

²¹“Ay akkan ngámin daya magkuna ka, Apu, Apu kiyà, ay málà kiya pangiturayán ne Dios. Ata tittu daya mangwa kadaya piyán ne Dios Ama nga atán ka lángit daya málà. ²²Ay nu iya muddi ya algaw, ay adu daya akkan málà kiya pangiturayán ne Dios nga magkuna kiyà nga, ‘Apu! Apu, nebàbànan mi mà ya Napiya nga Dámag gapu kiya pannakabalin mu. Ay nagpatálaw kami kadaya áran kadaya tolay gapu ki kinaturáy mu. Ay se adu pe daya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa mi gapu ki pannakabalin mu,’ nán da. ²³Ay nán ku wala kaggída nga, ‘Akkan takayu am-ammu. Magtálaw kayu! Dakayu wa nadakè a kuk-kuwaan na tolay,’ nán ku kaggída.”

Ya pangárig panggap kadaya duwa nga tolay ya nagbalay

(Luc 6:47-49)

²⁴“Ay ngámin lugud daya manggìna kadedi ya kag-kagiyan ku, se da nga kuwaan pe, ay meárig da kiya nasírib ba tolay ya nagbalay ki pidtà. Nekorob na daya adígi ka adallam. ²⁵Nagudán ka naggat, ay díkod nalnap tu balay, ay se nabaliyán ka naggat pe. Ngamay akkan na nilang tu balay, áta naligda lugud ya nekàwa na.

²⁶Ngamay ngámin daya makagìna kadedi ya kag-kagiyan ku, ay se akkan da nga kuwaan, ay meárig da kiya ang-ang nga nagbalay kiya karagintán. ²⁷Ay kane magudán ka naggat se malnap, ay se mabaliyán pe tu balay na, ay nilang ngala. Ay natar-tarawesáng tutu wala tu balay kane marba,” nán ne Jesus.

²⁸Ay kane mabalin nge Jesus nga nangagi kadatun nin, ay nasdaáwan pà nang datu adu wa tolay kitu inagtùgud na, ²⁹áta naturáy kitu angngisúru na kaggída, nga akkan ummán kadatu angngisúru datu maragtùgud ki lintag.

Tu nangngágas ne Jesus kitu tolay nga naglappang
(*Mar 1:40-45; Luc 5:12-16*)

8 ¹Ay kane managut te Jesus, ay adu tutu wala datu tolay ya gummunud kaggína. ²Ay se yala nga uwad naglappang nga inumbet, ay se nagpalintud da nakim-imallà kaggína nga nán na, “Apu, nu piyán nà ala nga agásan ay maagásan nà,” nán na.

³Ay tútu inimmán ne Jesus, ay se na nán kaggína, “Saay, pumiya ka lugud din,” nán na. Ay tútu dágus sala nga pummiya ngin tu baggi natu naglappang.

⁴Ay nán ne Jesus nga namílin kaggína, “Akkam kag-kagiyan idi ki oray iinna. Ngamay mangaw-át ka ngin na magpassingan kitu pádi, ay se ka la mangidátun ke Dios ka ummán kitu nebílin natu Moses, ta senu mepassingan kadaya tolay nga naagásan ka ngin,” nán ne Jesus.

Tu nammabílag ne Jesus kitu asassu natu kapitán
(*Luc 7:1-10*)

⁵Ay se yala nameyag ge Jesus ka Capernaum. Ay kane din na makadatang kitúni, ay uwad iRoma nga kapitán daya suldádu wa inumbet ta nakim-imallà kaggína. ⁶Ay nán na, “Apu, sengán nà mán, ta ya asassu ku wa laláki, ay atán ka balay ya mapar-parigátan pà nang. Ay magdapepe yin gapu kiya sinakit na,” nán na. ⁷Ay nán ne Jesus, “Mawe ya lugud agásan,” nán na.

⁸Ngamay nán natu kapitán kaggína, “Apu, akkan ka tagge mawe ka balay ta áwan ku wa kekariyán na manangaáli kikaw kiya balay ku. Annung na ngin ya angngagim ma bumílag ya asassù. ⁹Ata iyà ay atán mangituráy kiyà, ay se atán pe daya suldádu wa itur-turayán ku. Ay túya ammù ya mepanggap kiya kinaturáy. Ata nu nán ku kiya isa suldádu nga, ‘Mawe ka kannán,’ ay mawe kurug. Ay nu nán ku pe kiya isa nga, ‘Umbet ka kídí,’ ay umbet pe kurug. Ay páda na pe kiya asassù. Nu, ‘Kuwaam idi,’ nán ku kaggína, ay kuwaan na kurug,”^e nán na.

¹⁰Ay nasdaáwan ne Jesus kane magína na tun. Ay nán na kadatu gumun-gunud kaggína, “Ikagi kadakayu, nga kurug ga áwan ku pikam nammuwán na ummán kídí ya angngurug oray kadaya iIsrael. ¹¹Ay ikagi pe kadakayu nga adu^f daya maggayát kadaya ngámin giyán kídí kalawagán nga mepaggan-gánas kiya pangiturayán ne Dios kade Abraham se Isaac se Jacob. ¹²Ngamay daya Judyu wa aggída kuma ya makin-kuwa kiya pangiturayán ne Dios, ay aggída ya mippan kiya nagibat pà nang nga giyán. Kitúni ay sumángit da, ay se magngar-ngarasiyat da,” nán ne Jesus.

---

^e 8:9 Ya piyán na nga kagiyan ay annung na ya angngagi ne Apu Jesus nga bumílag ya asassu na ta naturáy. ^f 8:11 Daya akkan Judyu ya nán na kídí.

¹³Ay se na nán kitu kapitán datu suldádu, “Mawe ka ngin. Ay ya kurugam nga màwa, ay ittu kurug ya màwa,” nán na. Ay tu asassu natu kapitán, ay bumílag kurug kitun mà ala nga oras.

Tu nagpatálaw ne Jesus ka áran kadatu adu wa tolay

(Mar 1:29-34; Luc 4:38-41)

¹⁴Ay kane mawe ye Jesus ka balay de Pedro, ay dinatang na tu katugángan ne Pedro nga magdagáng. ¹⁵Ay inimmán na tu íma na, ay tútu bummílag kammin. Ay díkod bummángun, ay se aggína ngin tu namangán kaggída.

¹⁶Ay kane din gabi yin, ay nilbetán datu tolay ke Jesus datu adu wa naar-aránan. Ay kiya úni na ngala, ay pinataláwan na datu áran kaggída, ay pinabílag na ngámin pe datu magtatakit. ¹⁷Ay gapu kadedi ya kinuwkuwa na, ay nàwa nga kurug tu kinagi natu Isaias sa pagbàbànanan ne Dios kitun nga,

“Nippaán na daya sad-sadúra tada, ay se inagásan na daya sin-sinakit tada,”

nán na.

Daya maminya nga magbalin ka tù-tùgúdán ne Jesus

¹⁸Ay kane masingan ne Jesus datu adu pà nang nga tolay, ay pinagbatta na datu tù-tùgúdán na. ¹⁹Ay se yala uwad da magtù-tùgud ki lintag ga inumbet, ay se na nán ke Jesus, “Misturu, kumíwid dà kikaw oray kawà na ya pam-pameyaggám,” nán na. ²⁰Ay nán ne Jesus kaggína, “Daya buwat, ay atán abbut da, ay daya an-anù, ay atán dápun da, ngamay nu iyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay áwan ku wa makagi nga balay ku wa aggimangán ku,”⁸ nán na.

²¹Ay nán pe natu isa kadatu tolay na, “Apu palubúsán nà pikam ta mawe yà itaman tu ama ku,” nán na. ²²Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Daya meárig ka natay daya pakammuwan mu la ngin kiya minatay da kampela ngin. Ngamay ikaw, ay kumíwid ka kiyà,” nán na.

Tu nammakusap ne Jesus kitu báli

(Mar 4:35-41; Luc 8:22-25)

²³Ay kane magtakay ye Jesus kitu biray, ay nagtakay pe yin datu tolay na. ²⁴Ay kane magbatta da ngin, ay pagkilát da ngala nga nagbáli ka naggat pà nang. Ay natalabtabbán da kadatu bal-balnag. Ngamay e Jesus, ay natalà ala. ²⁵Ay nawe da linukág ga nán da kaggína, “Apu sengán nakami ta malimat tada ngin,” nán da.

²⁶Ay nán na kaggída, “Taanna, tura kayu magansing ta! Inagkabitti naya angngurug nu ta!” nán na. Ay se yala bummángun se na nga

⁸ 8:20 Ya mabalin na piyán kagiyan nedi, ay narígát ya kumíwid kaggína.

pinakusap tu báli, ay se na pinalanay datu bal-balnag. Ay díkod napiya tutu wala ngin tu kalawagán. ²⁷Ay tútu nasdaáwan da ngámin nga nán da, “Nágan nád naya kinatutolay nedi ta! Ta oray báli se danum, ay ikurug da,” nán da.

Tu nammatálaw ne Jesus ka áran kadatu duwa nga naar-aránan
(*Mar 5:1-20; Luc 8:26-39*)

²⁸Ay kane din na makadatang da ka dammáng, ka Gadara, ay uwad duwa nga naar-aránan na summabat kaggína. Naggayát da kitu kalubúán. Nakapap-panansing da ta narungat da pánang, ay tútu áwan maketurad da manalen kitúni nga dálen. ²⁹Ay nán da nga nesar-sáraw, “Ikaw wa An-anà ne Dios, nágan naya kuwaam kadakami? Inumbet ka nga mamarígát kadakami ta, oray akkan pikam ma itu oras mi?” nán da.

³⁰Ay kitu akkan adayyu pánang kitúni, ay uwad da adu wa ábuy ya magsabbù. ³¹Ay nakim-imallà datu áran ke Jesus nga nán da, “Nu pataláwan nakami, ay papannan nakami agpà ala ngin kadatu ábuy yi,” nán da.

³²Ay nán ne Jesus kaggída, “Mawe kayu lugud,” nán na. Ay tútu nagtálaw da kadatu tolay, ay se da magunag kammin kadatu ábuy. Ay nagtatagtág datu ábuy ya nameyag kitu tappáng. Ay nepaspáw da, ay se da nga nepisù kitu pisung. Ay tútu nalimat da ngámin.

³³Ay datu tolay ya magtar-tarakan kadatu ábuy, ay nagkakápan da kitu íli. Ay nedámag da tu nàwa, ay oray pe tu nàwa kadatu naar-aránan. ³⁴Ay díkod adu datu nawe naningan ke Jesus. Ay kane masingan da nge Jesus, ay nakim-imallà da kaggína nga magtálaw kuma kitu íli da.

Tu nammabílag ne Jesus kitu magdapepe
(*Mar 2:1-12; Luc 5:17-26*)

9 ¹Ay tútu nagtakay ye Jesus kitu biray, ay se da nga nagbatta nga mawe ka íli na kampela ngin nin.^h ²Ay se yala uwad da nga tolay nga nangilbet ka magdapepe nga nepipidda. Ay kane mammuwán ne Jesus nu wà ummán natu angngurug da, ay nán na kitu magdapepe, “Akkan ka malídug, ugu! Ta napakawan ka ngin kadaya bas-básul mu,” nán na.

³Ay díkod, datu duddúma nga maragtùgud ki lintag, ay nán da kitu isaisa kaggída, “Tura ipáda nedi ya tolay ya baggi na ke Dios!”ⁱ nán da. ⁴Ngamay gapu ta nammuwán ne Jesus tu lammat da, ay nán na kaggída, “Tura nadakè ya uray nu ta! ⁵Mabalin na nán nu wa nalapat tala nga kagiyan kiya tolay ya, ‘Napakawan ka ngin kadaya bas-básul mu,’ ta

^h 9:1 Capernaum ya íli na kampela ngin nin nga nán na. ⁱ 9:3 Nán da idi ta mamakawan ne Jesus kadaya bas-básul.

akkan masápul ya pakasinnán, may iya, ‘Bumángun ka, ay se ka la manalen!’ ⁶Ngamay pabilgan ku ya magdapepe ta senu mammuwán nu wa iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay atán turáy ku kídi ya kalawagán nga mamakawan kadaya bas-básul,” nán na. Ay díkod, tútu nán na kitu magdapepe, “Bumángun ka! Alà mu ya idda mu, ay se ka la nga mawe ka balay nu,” nán na.

⁷Ay bummángun kurug tu tolay se la nga nawe ka balay da. ⁸Ay kane masingan datu adu wa tolay tu nàwa, ay nasdaáwan da pà-pà nang. Dinay-dáyaw da nge Dios gapu kitu inangngidde na kitu ummán kitun na pannakabalin kiya isa nga tolay.

Tu naggayáb ne Jesus ke Mateo

(Mar 2:13-17; Luc 5:27-32)

⁹Ay nagtálaw we Jesus kitúni. Ay kitu agdal-dalen na, ay nasingan na nge Mateo. Atán na magtutúgaw kitu aggubraán na nga pagbay-bayádán da ka buis. Ay nán na kaggína, “Kumíwid ka kiyà,” nán na. Ay kummíwid kurug gin kaggína.

¹⁰Ay kane atán ne Jesus sa magtutúgaw kitu giyán tebol la mangán, ay inumbet datu adu wa magpab-pabáyad ka buis se datu maragbas-básul. Ay nepangán da kade Jesus se datu tù-tùgúdán na. ¹¹Ay kane masingan datu Pariseo da, ay nán da kadatu tù-tùgúdán ne Jesus, “Taanna, tura meduwa ya misturu nu wa mangán kadaya magpab-pabáyad ka buis sa nadakè se kadaya maragbas-básul?” nán da.

¹²Ay nagina ne Jesus tun, ay tútu aggína ya summungbát ta nán na, “Akkan ittu daya magkuna nga nabílag da daya makasápul kiya duktor, nu di daya makammu wa magtakit da,” nán na. ¹³“Ay anágan nu kod ya kepapannán naya nesúrat ta bábànan ne Dios nga nán na kídi, ‘Ya agkallà nu kadaya kasittolay nu ya napatag kiyà, akkan daya dátun nu kiyà,’ nán na. Ata iyà, ay akkan nà gummákat ta magayáb kadaya manguna nga namáru da, nu di daya mamigbig ga maragbásul da,” nán ne Jesus kadatu Pariseo.

Pinamutuán da nge Jesus mepanggap kiya agngílin na mangán

(Mar 2:18-22; Luc 5:33-39)

¹⁴Ay inumbet pe ke Jesus datu tù-tùgúdán ne Juan na marammawtisár nga nagsaludsud nga nán da, “Taanna, tura kami ya nakírad da magngílin mangán se daya Pariseo gapu ki agkar-karárag mi ke Dios, ngamay akkan kid kadaya tù-tùgúdán mu?” nán da.

¹⁵Ay nán ne Jesus kaggída, “Magngílin mangán kadi daya sangáli kiya aggaattawán nu kabul-bulun da ya mangatáwa? Ngamay umbet ya algaw wa ummawan kaggída ya mangatáwa, ay ittu yanin ya agngílin da nga mangán,”^j nán na.

---

^j 9:15 Ya mabalin na piyán kagiyan nedi, ay ya gapu naya agngílin da nga mangán, ay ya anggabi da.

16 “Ay áwan ya mangìpit ka bar-baru wa lúpús kiya rugrugà. Ata nu mapakuna, ay se kumsan tu bar-baru wa pinagappit, ay umabay ya pìsi na. 17 Ay áwan pe ya mangippáy ka apammási ya bási kiya nausár rin na lálát ta aggippayán ka bási, ay se na nga laptan. Ata nu pakunán na, ay mabtà ya aggippayán ka bási. Ay madadál tu aggippayán ay madadál pe tu bási. Masápul la ya bar-baru wa lálát ta aggippayán ka bási ya kippayán naya apammási kampela ngin nin ta senu napiya ya kàwaán da,” nán ne Jesus.

Tu nammaltu ne Jesus kitu an-anà natu ap-apu

(Mar 5:21-43; Luc 8:40-56)

18 Ay kitu angngag-kagi pikam ne Jesus kadedi kaggída, ay uwad ap-apu ki sinagoga nga inumbet. Ay nagpalintud da nakim-imallà kaggína nga nán na, “Atattay tu babbalásang ku, ay mawe ta agpà ka balay ta immanam ta senu lumtu,” nán na. 19 Ay tútu ginumníkát te Jesus se la nga mawe yin. Ay kumíwid pe datu tù-tùgúdán na.

20 Ay uwad kitúni pe ya babay ya sangapúlu se duwa dagun na ngin na magdága. Nawe kitu likud ne Jesus se na 'we túbítan tu arumaymáy natu bádu na. 21 Ata nán na kitu lammat na nga, “Maagásan nà a nán ku nu matùbit ku wala ya bádu na,” nán na kampela ngin nin. 22 Ay nasingan ne Jesus kane maglingay, ay tútu nán na kaggína, “Akkan ka malídug gin, ta naagásan ka ngin gapu ki angngurug mu,” nán na. Ay dágus sala nga naagásan tu babay yin.

23 Ay kane dummatang nge Jesus kitu balay natu ap-apu, ay dinatang na datu adu wa tolay ya magmanakit se datu marammalíng^k nga mamulun nu magtal-ud da. 24 Ay nán ne Jesus kaggída, “Magtálaw kayu pikam, ta akkan wayya natay ya an-anà. Matúdug gala yán,” nán na. Ngamay pináas da. 25 Ay kane mapalawán na datu adu wa tolay yin, ay linumnà ay se na immán tu íma natu an-anà. Ay dágus sala nga linumtu. 26 Ay idi ya nàwa ay newar-waragáwag kadatu ngámin giyán kitúni.

Tu nammakasingan ne Jesus kadatu duwa nga kúláp

27 Ay kane din na magtálaw we Jesus kitúni nga íli, ay uwad duwa nga lalláki nga kúláp pa umun-unud kaggína. Ay nán da nga nekar-karraw, “Gaka natu David, kalakkán nakami agpà!” nán da.

28 Ay kane linumnà kitu balay, ay dinatang datu duwa nga kúláp. Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Mangurug kayu nga màwà dayán?” nán na. Ay “Ò, Apu,” nán na nga nesungbát.

29 Ay díkod, tútu inimmán na datu mata da se na nán, “Ay màwa ngin kadakayu ya piyán nu gapu ki angngurug nu,” nán na. 30 Ay tútu

^k 9:23 Ittu idi tu gangay da kattoni kitun.

makasingan da ngin. Ay binil-bílin nada nga kinappiya nga nán na, “Akkan nu wa ikag-kagi idi ki oray iinna,” nán na. ³¹Ngamay kane magtálaw da kitu balay, ay newar-waragáwag da mán kammin ya mepanggap ke Jesus kadatu ngámin tolay kitúni nga giyán.

Tu nammagúni ne Jesus kitu úmal

³²Ay kitu likud da ngin, ay uwad nilbet da ke Jesus nga pinagúmal áran. ³³Ay kane pataláwan ne Jesus tu áran kitu tolay, ay nakapagúni yin. Ay díkod nasdaáwan datu adu wa tolay. Ay nán da, “Awan tada pikam ma nasingan na ummán kídí ya mà-màwa kanedi Israel!” nán da.

³⁴Ngamay nán datu Pariseo, “Mapatálaw na daya áran, áta ya apu daya áran ya nangidde kaggína ka turáy na nga mamatálaw kadayán,” nán da.

Nasingan ne Jesus tu kapà-pàyanán datu tolay

³⁵Ay nagdàdàdà e Jesus kadatu ngámin il-ileli se babbabay kitúni nga nagtù-tùgud kadatu sinagoga da. Ay nebàbànan na pe ya Napiya nga Dámag mepanggap kiya angngituráy ne Dios, ay se inag-agásan na pe datu ngámin na sin-sinakit se sad-sadúra datu tolay. ³⁶Ay kane masingan na datu adu wa tolay kitu nagdàdàdà na, ay nakalakkán kaggída, áta mapà-paultu da se kù-kùlelà da. Ay ummán da ka karneru wa áwan na magtar-tarakan. ³⁷Ay se na nga nán kadatu tù-tùgúdán na, “Adu daya magáni ngamay bittì daya maggáni.” ³⁸Ikarárag nu lugud ke Dios sa makin-kuwa kadayán na tolay nga mangiparob din nin ka maganannay kaggída,” nán ne Jesus.

Tu nanggibon ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na nga magbàbànan

(*Mar 6:7-13; Luc 9:1-6*)

10 ¹Ay inayabán ne Jesus datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na, ay se nada iddán ka turáy da nga mamatálaw kadaya ar-áran se niddán nada pe ka pannakabalin da nga mangágas kadaya ngámin na sin-sinakit se sad-sadúra. ²Ay tú dedi datu ngag-ngágan datun na sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na. Munna nge Simon na nengágan da pe ka Pedro, nge Andres nga wagi na, de Santiago se Juan na magwagi nga annàna ne Zebedeo. ³Nge Felipe, nge Bartolome, nge Tomas, ay se nge Mateo nga magpab-pabayad ka buis. Nge Santiago nga an-anà ne Alfeo, nge Tadeo, ⁴nge Simon na nepangágan da pe ka Cananeo, se tu Judas Iscariote nga ittu tu namatiliw ke Jesus.

⁵Ay binílin ne Jesus dedi ya sangapúlu se duwa. Nebon nada nga magbàbànan. Ay tú idi tu bílin na kaggída, “Akkan kayu wa maw-awe

¹ 9:37 Daya magáni nga nán na kídí, ay daya tolay ya masápul maanannay nga mangurug ke Dios.

kiya íli daya akkan Judyu, se kadaya iSamaria. ⁶Ngamay mawe kayu wala kadaya iIsrael la árig karneru wa nagaw-awagwag. ⁷Ay mawe nu ibàbànan kaggída ya napiya nga dámag. ‘Tagay yin ya anngituráy ne Dios,’ nán nu. ⁸Pabilgan nu daya magtatakit se mamaltu kayu pe kadaya natay, ay se mangágas kayu pe kadaya maglappang. Ay magpatálaw kayu pe kadaya áran kadaya naar-aránan. Awan nu wa binayádan kiya kabailán nu wa mangwa kadayán, ay túya akkan kayu pe ya makitangdán kadaya kuwaan nu,” nán na. ⁹“Akkan kayu wa magtag-tagipirà oray isa nga sintábu. ¹⁰Ay akkan kayu pe ya magtagiannupútán se magtagiaglilíyán. Ay akkan kayu wa magtagisapátus onu magtagitàdukud. Ata daya pagubraán nu daya makammu kadaya masápul nu.

¹¹Ay nu dumatang kayu kadaya il-íli se daya babbabalay, ay sumápul kayu ka mayát ta manangaíli kadakayu. Ay mepagyán kayu kaggída panda kiya agtálaw nu kiyán na íli. ¹²Ay nu lumná kayu kiya balay da, ay nán nu, ‘Napiya din ya ur-uray nu wa tangabalay,’ nán nu. ¹³Ay nu sangailiyan dakayu daya bumalay, ay napiya kaggída, ngamay nu akkan, ay dakayu kampela ngin nin ya magkapiya kiya kagiyan nu. ¹⁴Ay nu rán nala nga atán balay onu íli ya mangagáwa kadakayu onu akkan manggìna kadakayu, ay sap-sapuwán nu daya tápù kadaya bingil nu^m se kayu wala magtálaw kiyán na balay onu íli. ¹⁵Ay ikagì kadakayu wa kurug ga an-annung na kam ya ammánis ne Dios kadaya iSodom se iGomorra ngam ya ammánis na kadaya tolay kiyán na íli,” nán ne Jesus.

Daya umbet ta kapal-palakkán

(Mar 13:9-13; Luc 12:12-17)

¹⁶“Dam-damdamman nu wa árig nu daya karneru wa ipàrob ku kadaya alsádu nga ul-ulolag ga magasikkán kaggída. Ay túya magsírìb kayu nga ummán kadaya idaw, ay se magdínang kayu nga ummán kadaya kalapáti. ¹⁷Ay taronan nu dayán na nadakè a tolay áta tú dayán daya mangippan kadakayu kadaya pagbustigarán da kadaya sinagoga da, ay se dakayu pe ya sap-saplít. ¹⁸Ay ippan dakayu pe kadaya gubernador se kadaya à-ári nga pabustigár gapu kiyà. Ay ikagi nu daya kurug mepanggap kiyà kaggída, ay se kadaya akkan Judyu. ¹⁹Ay kiya angngipabustigár da kadakayu, ay akkan nu wa paglídug nu nágan daya kagiyan nu onu mapaanna ya angngagi nu. Ata daya masápul la kagiyan nu, ay mepakammu da ngala ngin nu itu oras na. ²⁰Ay akkan nu wayya nga uray kampela ngin nin ya ikagi nu, áta ya Ispiritu ne Dios nga Ama nu ya makin-úni kadaya iúni nu.

²¹Ay papatay pe daya tolay daya wawwági da kampela ngin nin. Ay ittu pe ya kuwaan daya ama kadaya an-annánà da. Ay kalúsawan

---

^m 10:14 Tu idi ya angngipassingan da nga akkan pagan-anu ne Dios.

daya annánà daya mannákam da se dada papatay. ²²Ay kalùsawan dakayu daya tolay gapu kiya angngurug nu kiyà. Ngamay ngámin daya maketurad kiyán panda kiya panda na, ay tú dayán daya meráman kiya pangiturayán ne Dios. ²³Ay nu pal-palakkan dakayu kiya isa nga fli, ay magalit kayu kiya isa. Ata kagiyán ku tutu wala kadakayu nga akkan nu pikam ma nangngayán daya ngámin na il-fli kídí Israel, ay atán nà kammin nin nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay.”

Ya rabbang na nga ikansing ta

(Luc 12:2-7)

²⁴“Ya magsur-súru, ay akkan wayya nga nangátu may iya mangisúru kaggína. Ay ummán pe ya asassu, akkan wayya nga nangátu may iya apu na. ²⁵Annung na nga mepáda ya magsur-súru kiya mangisúru kaggína, ay ummán pe kiyán kiya asassu se ya apu na. Ay díkod nu Beelzebub ya agpangágan daya tolay kiyà nga Apu nu, ay innanamán nu wa natù-turù ya pamàyanán da kadakayu ta pasúrut takayu wala.

²⁶Ay túya akkan kayu wa magansing kaggída, áta áwan wayya nesir-sirù a di mepassingan, ay áwan pe ya akkan da ipak-pakammu wa di mepakammu. ²⁷Ay ngámin daya isur-súrù kadakayu kampela ngin nin se daya iar-aratát ku, ay ibàbànan nu kadaya ngámin tolay. ²⁸Ay akkan kayu wa makan-ansing kadaya magasippatay kadakayu, áta tittu ya baggi ya mabaal da nga patayan. Akkan da nga mapatay ya kaduduwa nu. Ay ya rabbang na nga ikansing nu, ay ya atán pannakabalin na nga mamatay se mangiimpiyernu. ²⁹Daya ballit, ay akkan da nga nabanor, áta makagátang ta ka duwa kaggída ka busait tala. Ngamay áwan mà kaggída ya matay nu akkan na uray ne Dios nga Ama nu. ³⁰Ay oray ya abù nu, ay ammu na ya bíláng na, áta am-ammu nakayu pà nang. ³¹Ay túya akkan kayu wa magansing ta napà-patag kayu kaggína may oray adu kadayán na an-anù. Awan màwa kadakayu wa akkan na uray ne Ama,” nán na.

Daya mangituláyaw kiya akiapu da ke Jesus

(Luc 12:8-9)

³²“Ay ngámin daya mangipakammu kadaya tolay nga iyà ya Apu da, ay tú dayán daya ikagì nga tolay ku ke Ama nga atán ka lángit. ³³Ngamay nu iinna ya mangituláyaw kiyà kadaya tolay, ay rabbang na nga ituláyaw kuda pe kiya Amà nga atán ka lángit.”

Ya agsisibna daya tolay ka uray

(Luc 12:51-53; 14:26-27)

³⁴“Akkan nu nán nga ya gapu naya nelalbet ku, ay mangidde ka napiya nga panagbubúlun daya ngámin tolay. Ata ya nelalbet ku, ay ittu ya

panggayatán daya tolay nga magsisibna ka uray. ³⁵Ata gapu kiya nelalbet ku, ay màwa nga:

Ya an-anà a laláki ay kaguráan na ya ama na, ay se ya an-anà nga babay ay kaguráan na pe ya ina na, ay se magkagúra pe daya magkatugáangan na babbay. ³⁶Ay màwa pe, nga ya kagúra naya isa nga tolay, ay daya akkobung na kampela ngin nin.

³⁷Ay akkan rumbang nga makiapu kiyà daya tolay ya tú dala pà-pàgan daya ama da se ina da may iyà. Ay ummán pe kadaya tolay ya pà-pàgan da daya annánà da may iyà. ³⁸Ay akkan pe rumbang nga makiapu ya isa nga tolay kiyà nu akkan na nga iturad daya kapal-palakkán na gapu kiyà se nu akkan na mebulun peyang kiyà. ³⁹Ay daya magkikenga kiya biyág da kídi ya kalawagán, ay killotán da ya biyág ga áwan panda. Ay daya makiránud gapu kiyà, ay tú dayán daya middán ka biyág ga áwan panda.”

Ya tangdán daya manangaíli kadaya nebon ne Jesus

(*Mar 9:41*)

⁴⁰“Ay nu iinna ya manangaíli kadakayu, ay bílang iyà ya sinangaíli da, ay daya manangaíli kiyà, ay bílang nga sinangaíli da ya nangibon kiyà. ⁴¹Ay daya manangaíli kiya pagbàbànanan ne Dios gapu ta ammu da nga pagbàbànanan ne Dios da, ay mepáda ya tangdán da kitu tangdán tu pagbàbànanan ne Dios. Ay ummán pe kadaya manangaíli kadaya namáru wa tolay gapu ta ammu da nga namáru da, ay mepáda ya tangdán da kiya tangdán tu namáru wa tolay nga sinangaíli da. ⁴²Ay oray iinna ya sumeng kadaya áwan sáasáad da tolay ku, oray ya mangidde ka danum mala kaggída, ay akkan wayya nga di magun-gunaán,” nán na.

Tu nangngiparob ne Juan na marammawtisár kadatu

tù-tùgúdán na ke Jesus

(*Luc 7:18-23*)

11 ¹Ay kane mabalin ne Jesus sa mamílin kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na, ay nawe nagtùgud se nagbàbànan kadatu il-íli nga adanni kitúni.

²Ay kane magina natu Juan na marammawtisár nga atán kitu agbalúdán datu kuk-kuwaan naya Cristo,ⁿ ay nangiparob kadatu tù-tùgúdán na ke Jesus. ³Ay nán da ke Jesus, “Ikaw win kanu tu nekar-kari kadakami nga umbet onu atán pikam sabáli nga idaggán mi,” nán da. ⁴Ay, “Magulli kayun ta ikagi nu ke Juan ngámin daya nag-agina nu se nas-asingan nu,” nán ne Jesus kaggída. ⁵“Daya kúláp ay makasingan da ngin, ay makadalen pe yin daya pílay, ay se naagásan pe yin daya

ⁿ 11:2 Misáya kam ya Cristo.

maglappang. Makagìna pe yin daya bangngag, ay napaltu pe yin daya natay, ay se nebàbànan pe yin ya Napiya nga Dámag panggap ki angngituráy ne Dios kadaya nakal-allà. ⁶Ay kagiyan nu pe kaggìna nga, maganggam daya tolay ya akkan maduw-duwa kiyà,” nán na kadatu tù-tùgdán ne Juan.

Tu nebàbànan ne Jesus panggap kitu Juan

(Luc 7:24-35)

⁷Ay kane likud da ngin, ay nagbàbànan ne Jesus kadatu adu wa tolay ka mepanggap ke Juan nga nán na, “Kitu inannatang nu ke Juan ka ir-ir-er, nágan natu nawe nu siningan? Datu pattáw wa sal-saluysoyán naya bal-báli? ⁸Ay nágan na lugud ya we nu siningan kitúni? Tolay ya nakabádu ka napiya? Daya tolay ya napiya ya bad-bádu da, ay balay ári ya pag-aganán da. ⁹Ay tura kayu lugud da nawe? Nágan lugud tu nawe nu siningan kitu ir-ir-er? Isa nga pagbàbànanan ne Dios tu we nu siningan? Kurug yán, ta nán ku kadakayu wa nadà-dáyaw may daya kadúwán na pagbàbànanan ne Dios nge Juan. ¹⁰Ata e Juan ya kepapannán datu nesúrát ta kinag-kagi natu pagbàbànanan ne Dios kitun, nga nán na,

‘Gìnám ya kagiyan ku. Mangibon nà ka pagbàbànanan ku nga maginunna kikaw, nga mamagsagána kadaya tolay kiya ilalbet mu,’

nán na.”

¹¹“Ay kagiyan ku kurug kadakayu nga kadaya ngámin tolay, ay áwan pikam neanà a mebíláng nga nangátu may e Juan na marammawtisár. Ngamay oray daya áwan sásáad da meráman kadaya iturayán ne Dios, ay bíláng nga nangà-ngátu da may e Juan.” ¹²Ay nanggayát kitu inagbàbànan ne Juan, ay makiranut daya adu wa tolay ya maminya tutu wala nga meráman kiya pangiturayán ne Dios, ay oray pe daya nadakè. ¹³Ata datu nesur-súrát tu Moses se datu duddúma nga pagbàbànanan ne Dios ya nangipakammu kiya mepanggap kiya angngituráy ne Dios panda kitu nelaltuwád ne Juan. ¹⁴Ay nu piyán nu wa awátan ya piyán ku wa kagiyan, tu bátug Elias nga nán datu pagbàbànanan ne Dios kitun nga umbet, ay e Juan kam. ¹⁵Ay dakayu wa makagìna kadedi, ay lam-lamtan nu pànanag daya magina nu,” nán ne Jesus.

¹⁶Ay nán na manin, “Nágan nád naya pangiarígán ku kadakayu wa tolay kídi ya al-algaw? Íarig takayu kadaya annánà kiya amuwág ga mepagkagkagu kadaya duddúma nga annánà. Ay nán da kadakayu daya kakagkagu nu. ¹⁷‘Magtukár kami ta magsála kayu,’ nán da may maddi

^o 11:11 Ya mabalin na gapu na nga bíláng nangà-ngátu daya áwan sásáad nga meráman kadaya iturayán ne Dios, ay ad-adu daya mammuwán da mepanggap ke Jesus may e Juan.

kayu mà magsála. Ay, ‘Magkansiyon kami ka nakùkùlèlà,’ nán da, may maddi kayu pe ya sumángit. ¹⁸Tú dayán ya árig nu ta akkan ta ammu ya piyán nu. Ata inumbet te Juan na maddi mepangán se maddi mepaginum, ay nán nu wa naar-aránan. ¹⁹Ay kane inumbet tà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay se yà a mepangán se maginum, ay nán nu manin nga, ‘Sinnan nu kod ya tolak kiyán! Maglin-linát se maging-inglaw!’ nán nu. ‘Bungguy na daya magpab-pabayad ka buis nga nadakè se daya maragbas-básul,’ nán nu. Ngamay oray nu ummán, ay mepassingan na kurug ya kinasírib ne Dios gapu kadaya napiya nga mà-màwa,” nán ne Jesus.

Datu tolak kadatu il-íli nga akkan mangur-kurug

(Luc 10:13-15)

²⁰Ay se yala inal-alngán ne Jesus datu tolak kadatu il-íli nga nangipassingannán na kadatu adu wa nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa na. Ata akkan da nga nakappoli kadatu bas-básul da. ²¹Ay nán na, “Kakal-kalakkán kayu wa iCorazin! Ay nakal-allà kayu pe nga iBetsaida, áta akkan kayu pikam ma nakappoli kadaya bas-básul nu. Ay nu ka íli Tiro se Sidon ya nangwaán ku kadatu nakas-kasdáaw wa nepassingan ku kadakayu, oray akkan da mangurug ke Dios, ay nabayág da kuma ngin na nepassingan nga nakappoli da kadaya bas-básul da kiya agbádu da ka langgusti se agsap-sapu da kadatu úlu da ka abu. ²²Ay ikagì kadakayu nga nu iya algaw wa angngukum ne Dios, ay tare kam ya kàwaán daya iTiro se iSidon may dakayu. ²³Ay dakayu pe nga iCapernaum, nu nán nu wa mepangátu kayu panda ka lángit, ay akkan! Ta merungsap kayu ka impiyernu! Ata nung kuma nu ka íli Sodom ya nangipassingannán ku kadatu nakas-kasdáaw wa nepas-passingán ku kadakayu, ay atán kuma kam tu íli Sodom ka panda kídi. ²⁴Ay ikagì kadakayu nga nu iya algaw wa angngukum ne Dios, ay tare kam ya kàwaán daya iSodom may dakayu,” nán ne Jesus.

Pagimangan ne Jesus daya umbet kaggína

(Luc 10:21-22)

²⁵Ay kitun pe nga oras, ay nán ne Jesus, “Magiyáman nà kikaw Ama nga Apu ka lángit se kídi kalawagán, ta nelingalingad mu ya kepapannán dedi ya kuk-kuwaam kadaya magkuna nga nasírib da se kadaya atán ádal. Ngamay nepakammum kadaya tolak ya ummán ka uray an-anà ya uray da. ²⁶Magiyáman nà kurug kikaw Ama, áta ittu mà ya pagangammám.”

²⁷Ay nán manin ne Jesus, “Iyà ya nangipiyáran ne Ama kadaya ngámíngámin. Ay áwan ya kurug ga makammu kiya An-anà nu di tittu we Ama, ay áwan pe ya kurug ga makammu kiya Ama, nu di iyà ala nga An-anà na se daya piyán ku wa pangipakammuwán kaggína.

²⁸Umbet kayu kiyà, dakayu wa mun-onawán se madam-damtán,^p ta pagimangan takayu. ²⁹Surútan nu daya ipasúrut ku, ay se magsur-súru kayu pe kiyà. Ata napakumbaba ngà se natulù à. Ay túyán ya akasmà nu win kiya pagimangán daya ur-uray nu ka áwan panda. ³⁰Ata daya ipasúrut ku ay nalapat da, ay se nalangpaw wala daya bátug ipakagtù kadakayu.”

Ya mepanggap kadaya kannaw kiya algaw wa aggiimáng

(*Mar 2:23-28; Luc 6:1-5*)

12 ¹Ay akkan nabayág ka panda, ay nanalen de Jesus se datu tù-tùgúdán na ki kammayán, ay Sabado kitun. Ay gapu ta nabisinán datu tù-tùgúdán na, ay nangdut da kadatu dáwa ay se da bùsílán nga kanan. ²Ngamay kane masingan datu Pariseo tu agbùsil da, ay nán da ke Jesus, “Ye sinnam kod daya tù-tùgúdám! Tura da kuwaan ya ipà naw naya lintag tada ki algaw wa aggiimáng!”^q nán da.

³Ay nán na kaggída, “Akkan nu pikam nabása ta, tu kinuwa natu Ari David se datu tolay na kane mabisinán da?” nán na. ⁴“Ay nawe da mà kitu nengágan ka balay ne Dios, ay se da kanan tu sinápay ya nedátun ke Dios.”^r Ay kannaw mà pe kaggída ya mangán kitun nu di daya pappádi yala. ⁵Ay akkan nu nád pe nabása ta kitu nesur-súrát natu Moses, nga kiya algaw wa panaggiimáng, ay akkan magimáng daya pappádi gapu ki ubra da. Ay akkan da mà wayya nga mapabásul datun! ⁶Ngamay ikagì kadakayu wa atán kídì ya natù-turáy may daya lin-lintang ki templo. ⁷Ay akkan nu kuma pabasúlan daya áwan bas-básul, nu ammu nu kuma ngala ya sarut nedi ya nesúrát kitun: ‘Ya agkallà nu kadaya kasittolay nu ya napatag kiyà nga akkan daya dátun nu kiyà,’ nán na. ⁸Ata iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay ya makammu kiya kurug mepanggap kiya algaw wa panaggiimáng,” nán na.

Tu nangngágas ne Jesus kitu laláki nga nangasa ya íma na

(*Mar 3:1-6; Luc 6:6-11*)

⁹Ay se yala nangaw-át te Jesus kitu sinagoga da. ¹⁰Uwad laláki kitúni nga nangasa tu isa nga íma na. Ay nagsaludsud da ke Jesus nga nán da, “Meallang nád ya mangágas ki algaw wa aggiimáng?” nán da, áta pagsapulán da ka ipabásul da kaggína.

¹¹Ay tútu nán ne Jesus kaggída “Kas pangarígan, ya isa kadakayu, ay atán karneru na nga nepisù kiya abbut ki algaw wa aggiimáng, akkan nu nád ‘we alà?’” nán na. ¹²“Ay nabà-banor mà ya tolay may iya karneru!

^p 11:28 Ya mabalin na nán kídì ya daya adu wa lin-lintang ga sur-surútan da.

^q 12:2 Ibíláng da ka magubra tu kuwaan da nga magbùsil. ^r 12:4 Nidde natu pádi tu sinápay kaggída.

Ay túya umannúgut kiya lintag ya mangwa ka napiya ki algaw wa panaggiimáng,” nán na.

¹³Ay se na nán kitu tolay, “Ùnatam ya ímam,” nán na, ay inúnát kurug natu laláki tu íma na, ay pummiya nga ummán kitu isa nga íma na pe yin. ¹⁴Ay datu Pariseo, ay nagkirut da nga nawe se da nagguumomán nu mapaanna ya ammatay da kaggína.

Ya piníli ne Dios nga nebon na

¹⁵Ay kane nammuwán ne Jesus idi, ay nagtálaw kitúni. Ay adu datu gummunud kaggína. Ay pinabílag na ngámin datu atán sin-sinakit.

¹⁶Ay binílin nada nga akkan da din na iwar-waragáwag ya mepanggap kaggína. ¹⁷Ay nàwa idi ta senu mammuwán nga kurug tu kinagi natu Isaias sa pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídì:

¹⁸“Tú idi ya piníli a bobonan ku. Aggína ya pà-pàgan ku se aggína ya paganggamán ku pà nang pe. Ialúbù ya Ispiritù kaggína, ay aggína ya mangipakammu kadaya akkan Judyu nu mapaanna ya akkan ammasul ne Dios kaggída. ¹⁹Akkan na makisaw-sáwad se akkan naggat ya aggúni na pe. Ay akkan manggat ta magbàbànan nga magina kadaya kal-kalsáda. ²⁰Ay politán na daya naparpár ra bassáw, ay se pagàngan na pe daya magim-immamátay ya ingki, ka panda kiya di na mapangábà tutu wala ya kinapiya. ²¹Ay aggína ya namnamán daya akkan Judyu,”

nán na.

Ya pannakabalin ne Jesus nga mamatálaw kadaya áran

(*Mar 3:20-30; Luc 11:14-23*)

²²Ay se yala uwad da nga nangilbet ka laláki ya pinagúmal se kinúláp daya áran na nagunag kaggína. Ay inagásan ne Jesus, ay díkod nakapagúni se nakasingan tu laláki yin. ²³Ay pinagballà datu adu wa tolay. Ay nán da, “Akkan nád tú idi ya gaka tu Ari David nga ittu ya Nebon ne Dios?” nán da.

²⁴Ngamay kane magina datu Pariseo tun, ay nán da nga summungbát, “Mapatálaw na daya áran a, ta e Beelzebub nga apu daya áran ya mangidde ka pannakabalin na,” nán da nga pamáas ke Jesus.

²⁵Ngamay ammu ne Jesus nu nágan tu lam-lamtan da. Ay tútu nán na kaggída, “Nu magpapátay kampela ngin nin daya tolay kiya isa nga pangiturayán, ay akkan nanáyun yán na pangiturayán. Ay ummán pe, nu magpapátay kampela ngin nin daya tangeliyán onu daya tangabalay, ay akkan da pe ya nanáyun. ²⁶Ay ummán pe nu e Sairu kampela ngin nin ya mamatálaw kadaya pumane kaggína, ay mapaanna lugud ya angngituráy na. ²⁷Ay nu nán nu wa magpatálaw wà kadaya áran gapu kiya pannakabalin ne Beelzebub, ay iinna lugud ya mangidde kadaya

pasúrut nu ka pannakabalin da nga mamatálaw kadaya áran, nu akkan e Dios? Ay díkod, daya pasúrut nu kam ya makekagi nga nasábag kayu! ²⁸Ngamay nu gapu ki Ispiritu ne Dios ya ammatálaw ku kadaya ar-áran, ay atán kadakayu win ya angngituráy ne Dios.

²⁹Ata akkan mà wayya malnà naya isa tolay ya balay naya nakulnit nga tolay nu di na pikam punnán na pingílan. Ay nu mapíngil na ngin, ay ittu yanin ya akálà na kadaya kuw-kuwa na.^s

³⁰Ay daya akkan na umannúgut kiyà, ay tú dayán daya kumagúra kiyà. Ay ummán pe daya akkan mepagurnung kiyà, ay tú dayán daya magaw-awagwag. ³¹Ay tú idi ya kagiyan ku kadakayu. Ya mangug-og ke Dios se daya duddúma nga básul, ay mabalin mapakawan dayán. Ngamay ya mangagi ka nadakè panggap kiya Ispiritu ne Dios, ay akkan mapakawan yán. ³²Ay mapakawan daya mangagi ka nadakè kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Ngamay daya mangagi ka nadakè kiya Ispiritu ne Dios, ay akkan tutu wala mapakawan yán oray ka áwan panda.”

Ya pakelasínán tada kadaya nadakè se daya namáru wa tolay
(*Luc 6:43-45*)

³³“Napiya nán nu kiya káyu nu napiya ya búnga na, ay nadakè nán nu nu nadakè ya búnga na, áta mammuwán ya káyu kiya búnga na kampela ngin nin,” nán na. ³⁴Ay nán na kadatu Pariseo, “Dakayu wa ummán ka gaka idaw! Atán nád ya makagi nu wa napiya, ay nadakè kayu? Ata nu nágan naya atán ki lam-lammat nu, ay ittu ya makagi nu. ³⁵Ay ya meúni yala naya namáru wa tolay, ay daya napiya nga lam-lamtan na. Ay ummán pe daya nadakè a tolay, meúni da ngala daya nadakè a lam-lamtan da.

³⁶Ay ikagì kadakayu nga nu iya algaw wa angngukum ne Dios, ay ngámin na barabárang nga nakagi daya tolay, ay sungbátan da ke Dios. ³⁷Ata gapu kadaya makag-kagi nu, ay mapabásul kayu onu akkan,” nán ne Jesus.

Pagsapulán datu Pariseo we Jesus ka pagilasínán da nu aggína ya
Nebon ne Dios
(*Mar 8:11-12; Luc 11:29-32*)

³⁸Ay se yala nán datu duddúma nga magtù-tùgud ki lintag se datu Pariseo, “Misturu,” nán da. “Passingannán nakami mán ka nakas-kasdáaw wa mà-màwa ka pangilasínán mi nga e Dios ya naggayatán naya pannakabalin mu,” nán da.

³⁹Ngamay nán ne Jesus nga summungbát, “Inagdakè nu wa tolay kídì yin na al-algaw. Ay akkan pe kurug ya amminya nu ke Dios. Sap-sapulán

---

^s 12:29 Ya piyán kagiyan nedi, ay mapatálaw ne Apu Jesus daya ar-áran ta pinalsu nga ngin ne Sairu.

nu ya pagilasínán nu ngamay áwan ya mepassingan kadakayu, nu di tittu ya ummán kitu nagilasínán da kitu Jonas nga pagbàbànanan ne Dios kitun. ⁴⁰Ata tu Jonas, ay tallu walgaw se tallu gabi na kitu sinay natu abay pà nang nga sissida. Ay ummán pe kiyán ya kabayág naya ag-agyán ku kiya lúbù, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ⁴¹Ay nu iya algaw wa angnukum ne Dios, ay pabasúlan daya iNineve daya tolay kídí ya al-algaw, áta nakappoli mà datu iNineve kane magina da tu inagbàbànan tu Jonas ka Nineve. Ay atán nà kiddi yin na natù-turáy may tu Jonas! ⁴²Ay kiyán na algaw pe, ay pabasúlan pe naya katurayán na babay nga maggayát ka adayyu pà nang nga kalawagán, daya tolay kadedi ya al-algaw. Ata aggína, oray adayyu pà nang tu paggayatán na, ay inumbet ta nanggina kitu napiya nga isur-súru natu Solomon kitun. Ay atán kídí yin ya natù-turáy may tu Solomon!”

Ya aggulli kammin naya áran kiya nagtaláwan na nga tolay
(*Luc 11:24-26*)

⁴³“Nu magtálaw ya áran kiya tolay, ay mawe magdàdàda kiya ir-ir-er nga magsápul ka paginggappán na. Ay nu áwan na nga masmà ⁴⁴ay nán na kiya uray na, ‘Magulli yà kammin kitu balay ku wa pinanáwan ku,’ nán na. Ay nu magulli, ay se na áwan madatang nga magyán kitu balay na, ay se napiya se nadalus pe, ⁴⁵ay mawe mangalà kadaya pittu pikam ma kabbulun na nga nadà-dakè may aggína, ay se da magunag ngámin kitu tolay. Ay díkod dumà-dakè ya kapàyanán na. Ay ummán pe kídí ya kàwaán daya tolay kadedi ya al-algaw ta dumà-dakè da pe,” nán na.

Daya bílang wawwági se ina ne Jesus
(*Mar 3:31-35; Luc 8:19-21*)

⁴⁶Ay kitu madama nga magbàbànan ne Jesus kadatu tolay, ay inumbet tu ina na se datu wawwági na nga lalláki. Ay nagyán da ngala kitu lasi, ay piyán da nga amomanán. ⁴⁷Ay uwad nanguna kaggína nga, “Atán ka lasi nge inám se da wawwágim, ay piyán daka nga amomanán,” nán na.

⁴⁸Ngamay nán ne Jesus sa sumungbát kaggína, “Inna ya inà se iinna daya wawwági?” nán na. ⁴⁹Ay se na ituldu datu tù-tùgúdán na nga nán na, “Tú mà dedi daya mebíláng inà se daya wawwági,” nán na. ⁵⁰“Ata oray iinna nga mangwa kadaya piyán ne Ama ka lángit, ay tú dayán daya bílang wawwági se inà,” nán ne Jesus.

Ya pangárig mepanggap kiya tolay ya nawe nagwárit ka aggi
(*Mar 4:1-9; Luc 8:4-8*)

13 ¹Ay kitun kam ma algaw, ay lummawán ne Jesus kitu balay, ay se yala nawe nagtutúgaw kitu kapanágan tu pisung. ²Ay adu pà nang datu tolay ya gummánat kaggína. Ay díkod, nawe nagtugaw kitu biray se la umàráng kadatu tolay nga nagtutúgaw wala kitu kapanágan.

³Ay adu datu netù-tùgud na ngamay nepangárig nada. Ay nán na nga nagpangárig, “Uwad tolay ya nawe nagwárit ka aggi ka tálun na. ⁴Kaggína nga magwárit tin, ay nagdattág datu duddúma kitu dálen. Ay inumbet datu an-anù se da immín sinimtuán. ⁵Ay nagdattág datu duddúma nga aggi kitu nalus-án na pínát, ay nakaru da nga tumúbu ta akkan da lugud nadarúnán pà nang. ⁶Ay kane sumínág, ay nalaylay da ngala se nakarsiyán da ta áwan da pà nang nga gamut. ⁷Ay nagdattág datu duddúma nga aggi kitu agkadtán. Ay tummúbu da may tummúbu pe datu kaddat nga ittu datu naníput kadatu tumúbu wa aggi. ⁸Ay datu duddúma nga aggi, ay nagdattág da kitu kadam-aggán natu lusà. Ay nagbúnga da. Nagbúnga datu duddúma ka adu tutu wala, ay ad-adu kam ya búnga datu duddúma, ay annung na pe ya búnga datu duddúma. ⁹Ay dakayu wa maggigina kídi, ay lam-lamtan nu pà nang ya nagina nu,” nán ne Jesus.

Ya panggap naya agpangárig ne Jesus

(*Mar 4:10-12; Luc 8:9-10*)

¹⁰Ay inumbet datu tù-tùgúdán ne Jesus kaggína, ay se da nán, “Taanna, turám ipangárig ya magtùgud kadaya tolay?” nán da.

¹¹Ay tútu sumungbát te Jesus kaggída nga nán na, “Mepakammu kadakayu daya akkan pikam ma nepakammu kitun mepanggap kiya angngituráy ne Dios, ngamay kaggída ay akkan. ¹²Ata dakayu wa atán angngurug, ay maamúngán daya ammu nu, ta senu umadu pà nang. Ngamay daya áwan na angngurug, ay mippà oray ya bittì a ammu da. ¹³Ay túya gapu na nga pabeg pangárig ya angngikagi kaggída, áta maddi da mà ilasínán ya angngituráy ne Dios oray sisinnán da, ay se maddi da pe ya awátan oray giginán da. ¹⁴Ay díkod mapagintutuwán kaggída tu nán natu Isaias nga,

‘Oray maggigina kayu wala nga maggigina ay akkan kayu makaáwat. Ay oray singan kayu wala nga singan, ay akkan kayu wa makalásin. ¹⁵Ata nagkulnit tin ya uray daya tul-tolay. Ay pinagbangngag da daya talínga da ngin, ay se pinagkúláp da daya mata da. Ata galù da nga makagina da se makasingan da, ay maawátan da se masingan da ya kà-kàwaán da. Ay magulli da kiyà,’ nán ne Dios, ‘ay pakawanan kuda kadaya bas-básul da,’

nán na.

¹⁶Ngamay maganggam kayu ta malásin nu daya masingan nu se maawátan nu daya magina nu. ¹⁷Ay kurug ya nán ku kadakayu nga adu kadatu pagbàbànanan ne Dios kitun se datu namáru wa tolay ya maminya tutu wala nga makasingan kadaya nas-asingan nu se makagina kadaya nag-agina nu ngamay akkan da nga nasingan se nagina.”

Tu nangngilaw-lawág ne Jesus kitu pangárig panggap kitu tolay ya nagwárit ka aggi

(Mar 4:13-20; Luc 8:11-15)

¹⁸“Ay ginán nu lugud ya kepapannán natu pangárig mepanggap kitu tolay ya nawe nagwárit ka aggi. ¹⁹Nu atán makagina kiya bàbànan na mepanggap ki angngituráy ne Dios, ay se akkan na nga maawátan, ay umbet te Sairu wa mangippà kitu nagina na. Túyan ya árig datu aggi a nagdattág ki dálen. ²⁰Ay tu nalus-án na pínát ta nagdattagán datu aggi, ay meárig da kadaya nakagina kiya bàbànan ne Dios, ay sikkaanggam da nga nangurug. ²¹Ngamay akkan na nepalam-lammat kaggída tu nagina da. Ay túya akkan nagbayág, ay naglikud da ngin kane umbet ya kapar-parigátan se kapal-palakkán da gapu kitu bàbànan na nagina da. ²²Ay tu agkadtán nga nagdattagán datu aggi, ay meárig kadaya makagina kiya bàbànan ne Dios, ay se da nga nangurug. Ngamay gapu ki lid-lídug da kídi ya kalawagán se ya amminya da kiya kinabànang, ay napsílán tu nammuwán da. Ay díkod áwan nagbal-balínán natu nagina da. ²³Ay tu nadam-agga lusà a nagdattagán datu aggi, ay árig kadaya nakagina kiya bàbànan ne Dios, ay naawátan da pe. Ay nagbúnga da. Adu búnga datu duddúma, ad-adu pe ya búnga datu duddúma, ay datu duddúma ay adu pànanng ya búnga da,” nán ne Jesus.

Tu pangárig ne Jesus panggap kadaya kaddat kiya kammayán

²⁴Ay nagpangárig manin ne Jesus kaggída. Ay nán na, “Ummán pe kídi ya kearígán naya pangiturayán ne Dios. Nawe ya isa nga tolay ya magwárit ka aggi. Ay tu aggi a newárit na, ay áwan na kibukibug. ²⁵Ngamay kane matúdug ngámin datu tolay yin, ay nawe tu kalínga na nga nagwárit pe ka bukal kaddat, ay se la nawe yin. ²⁶Ay díkod, kane magdadakkal datu ammay, ay se da nagbúnga, ay malásin pe yin datu kad-kaddat.

²⁷Ay díkod datu asassu natu makín-kuwa kitu tálun, ay inumbet da, ay nán da kaggína, ‘Apu, di mà áwan kibukibug ga aggi tu newárit mu kiya tálun? Ay ka wàna lugud ya naggayatán daya kaddat?’ nán da. ²⁸‘Ya kumalínga kiyà ya nangippáy kadayán!’ nán na kaggída. ‘Ay piyán mu lugud nu mawe mida nga bàdútán?’ nán da. ²⁹Ngamay, ‘Akkan,’ nán na. ‘Ata get nu metangabàdut nu daya ammay nu bàdútán nu daya kaddat. ³⁰Ditán da ngala. Bay-án nuda nga metangaabay kadaya ammay. Ta nu aggagáni, ay kagiyan ku wala kadaya maggáni nga bàdútán da nga munna daya kaddat se da nga pastan da se dada nga sídúgan. Ay se da ngala ganiyan ya ammay, ay se dada ipintà kiya álang ku,’ nán na,” nán ne Jesus nga nagpangárig.

Ya pangárig mepanggap kiya bì-bitì a bukal

(Mar 4:30-32; Luc 13:18-19)

³¹Ay uwad manin na isa nga pangárig ga nebàbànan ne Jesus kadatu tolay. Ay nán na, “Ya pangiturayán ne Dios, ay meárig pe kiya bukal

kaykayu nga mustása nga nemúla naya isa nga tolay. ³² Bi-bitì a bukal ngamay nu umabay, ay ittu win ya kabayyán nin kadaya ngámin kaykayu. Ay nagbalin ka káyu wa mabalin na pagsùbútán daya an-anù,” nán ne Jesus.

Ya pangárig ne Jesus mepanggap kiya pamalvád

(Luc 13:20-21)

³³ Ay uwad manin na pangárig ne Jesus nga nán na, “Ya angngituráy ne Dios, ay meárig ka bittì a pamalvád nga nekibug naya isa nga babay kiya limmug na nga arína. Ay ummarà tu pamalvád, ay díkod linumbád ngámin tu tallu wa là-lata nga arína,” nán ne Jesus.

³⁴ Nepangárig ne Jesus ya inangngagi na kadedi kadatu tolay. Awan na nga nebàbànan kaggída nga akkan na nga nepangárig. ³⁵ Kinuwa na datun ta senu màwa nga kurug tu kinagi natu pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na, “Idalen ku ka pangárig ya makibàbànan kaggída. Ay ipakammù kaggída ngámin daya akkan pikam ma nepakammu panda kitu nekàwa nedi ya kalawagán,” nán na.

Nesarután ne Jesus tu pangárig panggap kadatu kaddat

³⁶ Ay se la pinanáwan ne Jesus datu adu wa tolay, ay se linumnà kitu balay. Ay inunud pe datu tù-tùgúdán na. Ay nán da kaggína, “Ilaw-lawág mu mán kadakami ya sarut natu pangárig mepanggap kadatu kaddat kitu tálun.”

³⁷ Ay summungbát ta nán na, “Tu nagwárit kitu napiya nga aggi, ay ya nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ³⁸ Ay tu tálun, ay ya kalawagán ni. Datu napiya nga aggi, ay ittu dayán daya itur-turayán ne Dios. Ay datu kaddat, ay ittu dayán daya itur-turayán ne Sairu. ³⁹ Ay tu kumalínga kiyà nga ittu ya nangiwarit kaggída, ay e Sairu. Tu kagáni da, ay ittu ya ipappanda naya kalawagán. Ay datu maggáni ay daya anghel.

⁴⁰ Ay nu wà ummán naya kaurnung se kasidug datu kaddat, ay ummán pe kiyán ya màwa kadaya nadakè a tolay kiya ipappanda naya kalawagán. ⁴¹ Ay iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ibon ku daya anghel la umang nga mangurnung kadaya ngámin tolay ya paggayatán naya panagbas-básul se daya ngámin tolay ya nadakè kuk-kuwaan, ay se dada nga isibna kadaya itur-turyán ne Dios. ⁴² Ay se dada nga isungap kiya maggatagatang nga apuy. Ay sumángit da se magngar-ngarasiyat da. ⁴³ Ay daya annánà ne Dios, ay atán da ngin kiya pangiturayán naya Ama da nga dumiladiláng da nga ummán kiya mata. Ay dakayu wa malagpat ta manggìna, ay lam-lamtan nu pà nang daya magìna nu,” nán na.

Ya pangárig mepanggap kiya napatag nga kuw-kuwa nga nekubkob

⁴⁴ “Ya pangiturayán ne Dios, ay meárig kiya napatag pà nang nga kuw-kuwa nga nekubkob kiya unag tálun nga nasmà naya isa nga tolay ya

maglà-láku. Ay kane masma na, ay tinàbúnán na pikam, áta ningbáwan. Ay se yala nagulli ka balay da, ay se na iláku ngámin datu kuw-kuwa na, ay se na mawe gatángan tun na lusà,” nán na.

Ya pangárig mepanggap kiya napatag ga perlas

⁴⁵Ya angngituráy ne Dios, ay meárig pe kídí: Uwad isa nga tolay ya maglà-láku nga magsap-sápul kadaya napatag ga perlas.^t ⁴⁶Ay kane makasuwa ka isa nga napatag pà-pànang nga perlas, ay nawe na neláku ngámin datu kuw-kuwa na, ay se na nga gatángan tun.

Ya pangárig panggap ka dàlis

⁴⁷“Ya pangiturayán ne Dios, ay ummán pe ka dàlis nga medàlis kiya bebay, ay se makálà ka ngámin na baláki daya sissida. ⁴⁸Ay kane adu tutu wala ngin tu màna da, ay rinùrut da tu dàlis ka gàdáng, ay se da nga piliyán. Datu napiya, ay ittu datun datu nippáy da ki kiláwag da, ay datu nadakè, ay nippà dada. ⁴⁹Ay ummán pe kídí ya màwa kiya ipappanda naya kalawagán. Umbet daya anghel la mangisibna kadaya nadakè a tolay kadaya namáru. ⁵⁰Ay daya nadakè ay mesungap da kiya maggatagatang nga apuy. Ay sumángit da se magngar-ngarasiyat da.”

Ya pangárig panggap kadaya baru se dadán na kuw-kuwa

⁵¹Ay se yala saludsúdán ne Jesus datu tù-tùgúdán na nga nán na, “Maawátan nu ngámin dedi?” nán na. “Ò,” nán da nga summungbát.

⁵²Ay se na nán kaggída, “Ay lugud, nu atán na magtù-tùgud ki lintag ga mangammu kiya mepanggap kiya angngituráy ne Dios, ay meárig kiya nabànáng nga tolay nga mangilawán kadaya bar-baru se dadán na kuw-kuwa na kiya aggisiruán na,”^u nán na.

Tu nammáas datu iNazaret ke Jesus

(*Mar 6:1-6; Luc 4:16-30*)

⁵³Ay kane mabalin ne Jesus sin na magkakagi kadatun na pangárig, ay nagtálaw kitúni. ⁵⁴Ay se la mawe kitu íli na kampela ngin. Ay nangisur-súru kitu sinagoga da. Ay nasdaáwan datu naggigina kaggína. Ay nán da, “Kawà nád ya naggayatán naya sírib nedi ya tolay se ya pannakabalin na nga mangwa kadaya nakas-kasdáaw wa mà-màwa? ⁵⁵Di mà an-anà natu karpinteru yán? Di mà e Maria ya ina na? Ay de Santiago se Jose, se Simon, se Judas daya wawwági na?” nán da. ⁵⁶“Ay magag-agyán pe kídí daya wawwági na nga babbay! Ay kawà na nád lugud ya nangalakkán

^t 13:45 Ya perlas ay ummán ka búngut may libbutu, nga maggayát ki kabíbi ka bebay.

^u 13:52 Ya mabalin na sarut nedi ay mabalin na nga itùgud daya napadán na ammu na se daya apakammu na.

na kiya sírib na se kababalin na?” nán da. ⁵⁷Ay tútu akkan da pinatag ge Jesus.

Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Maday-dáyaw ya pagbàbànanan ne Dios kadaya oray wà na nga íli, malaksid dala kiya íli na kampela ngin nin se kadaya akkobung na,” nán na. ⁵⁸Ay akkan nangipassingan ka adu wa nakas-kasdáaw kitúni, gapu kitu akkan da angngurug kaggína.

Tu nammatay da kitu Juan na marammawtisár

(*Mar 6:14-29; Luc 9:7-9*)

14 ¹Kitun na tiyampu, ay nadámag natu Ari Herodes ya mepanggap ke Jesus. ²Ay díkod, nán na kadatu bobonan na, “Aggína tu Juan na marammawtisár nga linumtu kammin, ay túya atán pannakabalin na nga mangwa kadayán na nakas-kasdáaw,” nán na.

³Ata tu Herodes tu nangipatiliw kitu Juan. Ay pinapíngil na ay se na nepebálud pe. Kinuwa na tun gapu kitu Herodias nga ípág na nga atáwa natu Felipe nga wagi na. ⁴Ay kagiyan peyang tu Juan kitu Herodes nga, “Nadakè nga atawán mu ya ípág mu,” nán na. ⁵Ay gapu kídí, ay patayan kuma natu Herodes tu Juan, ngamay umamà kadatu Judyu, áta kurugan da nga isa nga pagbàbànanan ne Dios tu Juan.

⁶Ay kane umbet tu algaw wa nekeanà tu Herodes, ay nagsay-am da. Ay nagsála tu babbalásang nga an-anà tu Herodias kitu àráng ngámin datu adu wa sangaíli na. Ay gapu ta naangammán tutu wala pà nang tu Herodes, ⁷ay tútu nekar-kari na tutu wala kitu babbalásang nga idde na oray nágan na nga agngan na. ⁸Ay gapu ta binílin natu ina na, ay nán na, “Iddem kiyà kídí yin ya úlu ne Juan na marammawtisár, ay ippáy mu kiya paláter,” nán na, áta ittu tu pekagi natu ina na. ⁹Ay nagpanakit pà nang tu ári, ngamay gapu ta nekar-kari na, ay se àráng pe datu sangaíli na ya nagkariyán na, ay tútu pinidde na ngala ngin kitu babbalásang tu agngan na. ¹⁰Ay díkod, pinapútul na tu Juan nga atán kitu agba-balúdán. ¹¹Ay nippáy da tu úlu na ki paláter, ay se da ilbet kitu babbalásang nga ittu tu nawe na nga nidde kitu ina na. ¹²Ay díkod nawe inalà datu tù-tùgúdán natu Juan tu baggi na se da netaman. Ay se da nawe pe ya nekagi ke Jesus tu nàwa.

Tu nammangán ne Jesus kadatu limma ríbu wa tolay

(*Mar 6:30-44; Luc 9:10-17; Jn 6:1-14*)

¹³Ay kane magína ne Jesus tu dámag, ay nagtálaw kitúni. Nagtakay kitu biray se la nawe nga magasissa kitu ir-ir-er. Ngamay kane mammuwán datu adu wa tolay, ay nagtálaw da kadatu il-íli da, ay seda ummunud ke Jesus. Ay nagsasal-ay da ngala. ¹⁴Ay kane maglagsi ye Jesus kitu biray, ay nasingan na datu adu tutu wala nga tolay. Ay nakalakkán pà nang kaggída, ay inagásan na datu atán sin-sinakit kaggída.

¹⁵ Ay kane din na gumídagídám min, ay inumbet datu tù-tùgúdán na. Ay nán da kaggína, “Gídám min, ay áwan ta pe ammu wa babalay kídi ir-ir-er. Ay túya papannan mu wala ngin daya tolay kadaya fli nga magsápul ka gatángan da nga kanan da,” nán da.

¹⁶ Ay nán ne Jesus, “Akkan da masápul ya mawe. Iddán nuda ka kanan da,” nán na. ¹⁷ Ay tútu nán da kaggína, “Lim-limma bukal sinápay se dudduwa ngabgi nga sissida mà ala ya atán,” nán da. ¹⁸ Ay tútu, “Ilbet nuda kídi,” nán na kaggída. ¹⁹ Ay pinagtugaw na datu tolay kitu kakadtán. Inalà na datu sinápay se sissida, ay se la naglángad da magiyáman gapu kadatun. Ay se na nga sinappitappig se na nga idde kadatu tù-tùgúdán na, nga ittu datu nidde da kadatu tolay. ²⁰ Ay nangán da ngámin, ay nabtug da ngámin pe. Ay nakùnud pikam datu tù-tùgúdán na ka sangapúlu se duwa baki nga bunna da. ²¹ Ay moli limma ríbu tu bíláng datu lalláki nga nangán. Ay akkan netangabíláng datu babbay se annánà.

Tu nannalen ne Jesus kitu otun danum

(Mar 6:45-52; Jn 6:15-21)

²² Ay se yala nga pinagtakay ne Jesus datu tù-tùgúdán na kitu biray, ay se nada pinaginunna nga magbatta. Ay se na pe yin papannan datu adu wa tolay. ²³ Ay kane mabuwà na datu adu wa tolay, ay nanùdu wa nagas-asissa kitu bantay ta magkarárag. Ay sissa ngala kitúni panda kitu gabi. ²⁴ Ngamay kitun na oras, ay nawáyad din tu biray kitu naday-ág ga pisung. Ay mepalupalun tu biray da, áta mepasabat tu báli kaggída.

²⁵ Ay kane din na danni láwa ngin, ay dinatang ne Jesus da kitu giyán da. Ay nagdal-dalen kitu otun tu danum. ²⁶ Ay kane din na masingan datu tù-tùgúdán na nga magdal-dalen kitu danum, ay nagansing da tutu wala nga nán da nga nakasáraw, “Balangobáng!” nán da. ²⁷ Ngamay dágus sala nga nagúni nge Jesus nga nán na, “Akkan kayu wa magan-anansing ta iyà kam ide. Akkan kayu wa malídug,” nán na.

²⁸ Ay tútu, “Apu,” nán ne Pedro. “Nu kurug ga ikaw yán, ay palbetan nà mán na manalen ki otun danum,” nán na. ²⁹ Ay tútu, “Umbet ka a,” nán ne Jesus. Ay díkod naglagsi ye Pedro kitu biray se la manalen kitu otun danum ma mameyag kitu giyán ne Jesus. ³⁰ Ngamay kane mà mud na tu báli, ay nagansing. Ay ittu win tu inanggayát na nga umlad din. Ay tútu nakasáraw nga nán na, “Apu alà nà!” nán na. ³¹ Ay tútu kinaru ne Jesus nga dinugkam tu íma ne Pedro, ay se na nga gamnídan nga nán na, “Inagkabittì naya angngurug mu ta! Taanna, tura ka naggad-gadduwa ta!” nán na. ³² Ay tútu nagtakay da nga duwa ngin kitu biray da, ay nakusap pe yin tu báli.

³³ Ay datu atán kitu biray, ay dinay-dáyaw da nge Jesus nga nán da, “Kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios!” nán da.

Tu nammabílag ne Jesus kadatu iGenesaret ta magtatakit
(*Mar 6:53-56*)

³⁴Ay kane din na dummung de Jesus sin ka dammáng, ay gummádang da ka Genesaret. ³⁵Ay kane malásin datu tolay kitúni ye Jesus, ay nedámag da kadatu ngámin tolay kitúni ya íli. Ay díkod nilbetán da ngámin datu magtatakit, ta paagásan dada kaggína. ³⁶Ay nakim-imallà da kaggína ta túbítan da kuma oray tu arumaymá y nату bádu na ngala. Ay ngámin datu nakatùbit, ay bummílag da ngámin.

Ya gagángay mepanggap kiya panagbaggu
(*Mar 7:1-13*)

15 ¹Ay se yala uwad da nga Pariseo se datu magtù-tùgud kadatu lin-lintag ga gayát ka Jerusalem nga inumbet ta magsaludsud ke Jesus nga nán da, ²“Taanna, tura akkan kurugan daya tù-tùgúdán mu ya nesur-súru wa gangay datu mannákam tada mepanggap kiya panagbaggu? Mangán da ngala nga akkan na magbaggu,” nán da.

³Ay summungbát te Jesus nga nán na, “Ay dakayu, taanna, tura nu akkan kurugan ya bílin ne Dios gapu wala kadaya gagángay nu wa sur-surútan nu? ⁴Ata nán naya bílin ne Dios nga, ‘Ipatag mu ya amám se inám,’ ay nán na pe nga, ‘Ngámin daya makakagi ka nadakè kiya ama na se ina na, ay masápul la matay,’ nán na. ⁵Ngamay isúru nu mà nga nu atán ya tolay nga atán ya iseng na kuma kiya ama na onu ina na, ay annung na nga nán kaggída, ‘Iddè kuma idi ka iseng ku kadakayu may akkan ku wa midde yin ta iddè ke Dios,’ nán na. ⁶Ay díkod idi nga tolay, ay akkan na nga masápul la ipatag ya ama na. Ay nu ummán kiyán, ay akkan nu win na pinagan-anu ya bílin ne Dios gapu wala kiya angngikurug nu kadaya gagángay nu. ⁷Dakayu wa magpì-pimáru! Kurug tu nán tu Isaias kitun mepanggap kadakayu, kitu inagkuna na nga,

⁸‘Dayáwan dà dedi ya tolay ngamay kiya úni da ngala. Ata ya kurug na, ay adayyu daya ur-uray da kiyà. ⁹Ay túya áwan sur-surbi naya panagday-dáyaw da kiyà, áta daya gagángay tolay yala daya isur-súru da, nga nán da nga bílin pe ne Dios sin,’ nán na,” nán ne Jesus.

Daya mamaragit kiya tolay
(*Mar 7:14-23*)

¹⁰Ay pinaderun ne Jesus datu adu wa tolay, ay se na nán kaggída, “Gínán nu ya ikagiyán ku, ay se awátan nu pe. ¹¹Ya mamar-paragit kiya isa nga tolay, ay akkan wayya nga ya kanan na nu di daya iúni na.”

¹²Ay se yala inumbet datu tù-tùgúdán na nga nán da kaggína, “Ammum nga napasagídán datu Pariseo gapu kitu nagína da nga

kinagim?” nán da. ¹³Ay nán ne Jesus sa summungbát, “Ngámin daya múla nga akkan nemúla naya Amà ka lángit, ay masápul la mabàdut da. ¹⁴Pagdudoray nuda ngala. Ata árig da ya kúláp pa magbaybay. Ay nu baybáyan naya kúláp ya páda na nga kúláp, ay mepisù da nga duwa ki abbut,” nán na.

¹⁵Ay tútu nán ne Pedro kaggína, “Ikagim mán kadakami ya sarut natu pangárig mu,” nán na. ¹⁶Ay tútu nán ne Jesus, “Akkan nu pikam pe maawátan ta! ¹⁷Akkan nu wa ammu wa ngámin daya itàmul naya tolay nga kanan na, ay mawe kiya sinay na, ay se lumawán kammin. ¹⁸Ngamay daya iúni na nga maggayát kiya uray na, ay ittu yán ya mamaragit kaggína. ¹⁹Ata ya uray ya paggayatán daya nadakè a pan-panúnut naya isa nga tolay, nga ummán kadaya pumatay, manaládag, se daya nadakè a kuk-kuwaan daya babbay se lalláki, magtákaw, magbusid se mamad-padakè. ²⁰Ay ittu dayán daya mamaragit kiya tolay, nga akkan wayya nga ya akkan na nga agbaggu nu mangán,” nán na.

Tu anngurug natu babay nga iCanaan

(Mar 7:24-30)

²¹Ay nagtálaw we Jesus kitúni, ay se yala nawe kitu giyán nga adanni ka Tiro se Sidon. ²²Ay uwad inumbet ki giyán na nga iCanaan na babay nga mag-agyán kitúni. Ay idi ya babay, ay akkan Judyu. Ay nán na nga kinggat ke Jesus, “Apu nga gakagaka tu David! Kalakkán nà agpà ta naar-aránan ya an-anà ku wa babay!” nán na. ²³Ngamay akkan sinung-sungbátan ne Jesus. Ay díkod inumbet datu tù-tùgúdán na nga nán da kaggína, “Pataláwam, Apu! Makasar-sáraw wala nga um-umpal kadàtada,” nán da. ²⁴Ay tútu nán ne Jesus, “Nebon nà ala kadaya Judyu wa árig ga nawagwag ga karneru ka Israel,” nán na.

²⁵Ngamay inumbet tu babay ya nagpalintud ki àràng ne Jesus nga nán na, “Sengán nà agpà!” nán na. ²⁶Ay nán ne Jesus nga summungbát, “Akkan rumbang nga alà ta ya kanan daya annánà se tala ipakkán kadaya átu,” nán ne Jesus.

²⁷Ay nán natu babay ya summungbát, “Kurug yán Apu, may daya átu, ay kanan da mà pe ya bugta daya apu da kiya tebol,” nán na. ²⁸Ay tútu nán ne Jesus kitu babay, “Abay pàrang kurug ya anngurug mu. Ay màwa kurug ya piyám ma màwa,” nán na. Ay kitun kam ma oras, ay bumílag tu an-anà na ngin.

Tu nammabílag ne Jesus kadatu tolay ya nagbal-baláki ya sadúra

²⁹Ay kane magtálaw manin ne Jesus kitúni, ay nanalen kitu dappit tu pisung ka Galilea. Ay se nanùdu kitu bantay, ay se yala nga nagtutúgaw. ³⁰Ay adu tutu wala datu tolay ya inumbet. Ay nilbetán da datu akkobung da nga pílay, datu magdapepe, datu kúláp, datu úmal se duddúma pikam

ma magtatakit. Ay nippannán dada kitu àràng ne Jesus, ay pinabílag nada ngámin. ³¹Ay nasdaáwan datu tolay kane masingan da datu úmal la makapagúni yin, se datu bummílag nga magdapepe, ay se datu pílay ya makadalen nin, se datu kúláp pa makasingan nin. Ay dinay-dáyaw da nge Dios nga Dios daya iIsrael.

Tu nammangán ne Jesus kadatu appát ríbu wa tolay
(*Mar 8:1-10*)

³²Ay kirrawán ne Jesus datu tù-tùgúdán na, ay se na nán kaggída, “Makalakkán nà kadedi ya tolay, áta tallu nga algaw da ngin na nebul-bulun kadàtada kídí ya giyán. Ay áwan da nga kanan nin. Ay akkan kuda piyán papannan na sibbibisin ta get nu mullaullap da kiya dálen,” nán na.

³³Ay nán datu tù-tùgúdán na kaggína, “Ay kawà na nád ya pangalakkán tada kídí ir-ir-er ka maanáy nga ipakkán tada kadedi ya adu pàrang nga tolay?” nán da. ³⁴Ay nán ne Jesus kaggída, “Piga pikam tu sinápay nu ta?” nán na. “Ay atán pikam pittu, ay se atán pe ya bittè a bibittè a sissida,” nán datu tù-tùgúdán na.

³⁵Ay tútu pinagtugaw ne Jesus datu tolay kitu lusà. ³⁶Ay se na inalà datu pittu wa sinápay se datu sissida, ay se la magiyáman ke Dios. Ay kane mabalín, ay sinappitappig na, ay se na nekipát kadatu tù-tùgúdán na ta senu ikípát da kadatu tolay. ³⁷Nangán da ngámin, ay se nabtug da ngámin pe. Ay pittu pikam ma baki ngámin tu naunud datu tù-tùgúdán na nga bunna da. ³⁸Ay datu nangán, ay appát ríbu wa lalláki, akkan meráman datu babbay se datu annánà.

³⁹Ay pinapan ne Jesus datu tolay yin, ay se da la nga nagtakay kitu biray, ay se da nawe kitu giyán na sakúpan naya íli Magadan.

Tu agpàwa da ke Jesus ka nakas-kasdáaw wa pagilasínán da
(*Mar 8:11-13; Luc 12:54-56*)

16 ¹Isa ngalgaw, ay uwad da nga Pariseo se Saduceo wa inumbet ki giyán ne Jesus. Piyán da nga sisímán ne Jesus, ay tútu pangipassingannan da ka nakas-kasdáaw wa maggayát ka lángit. ²Ngamay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, “Nu masir-sirbut ya mata, ay se nu wa masingan na mangarindadága ya lángit, ay nán nu wa napiya ya kalawagán kaláwa. ³Ay nu masingan nu wa mangarindadága se nagibat ya lángit ki pagmakát, ay nán nu wa magudán. Ammu nu wa isarután daya sing-singan naya lángit, ngamay tura nu akkan na ammu isarután daya mà-màwa kadedi yin na al-algaw! ⁴Dakayu wa tolay kadedi yin na al-algaw wa nadakè se akkan kurug mangurug ke Dios! Magsap-sápul kayu ka pagilasínán nu, ngamay áwan mepassingan kadakayu nu di tittu tu pagilasínán na nàwa kitu Jonas,” nán na. Ay se nada ngala nga pinanáwan.

Ya agtaron da kadaya isur-súru daya Pariseo se daya Saduceo
(*Mar 8:14-21*)

⁵Ay kane din na atán datu tù-tùgúdán na ngin kitu panidmáng natu pisung, ay nadamdám da nga nalignpanán da ya nagbálun ka sinápáy. ⁶Ay gapu ta piyán ne Jesus nga pagtaronan datu tù-tùgúdán na kadatu isur-súru datu Pariseo se datu Saduceo, ay tútu nán na kaggída, “Sin-sinnan nu se taronan nu ya ammal-palabbád daya Pariseo se daya Saduceo,” nán na. ⁷Ay tútu binàbànan da tu kinagi na nga nán da, “Kinagi na tun, áta akkan tada nga nagtagisinápáy,” nán da.

⁸Ngamay ammu ne Jesus tu pagbàbànanan da, ay tútu nán na kaggída, “Tura nu agpà a pagbàbànanan ya áwan nakapangitúgut ka sinápáy kadakayu! Inagkabittì naya angngurug nu ta!” nán na kaggída. ⁹“Akkan kayu agpà makaaw-awat pikam ta! Nalignpanán nu win ta, tu limma bukal sinápáy ya tim-timpig ku nga ittu tu niddè kadatu limma ríbu wa tolay? Ay piga nga baki tu napnu kitu bunna da ta! ¹⁰Ay akkan nu pe madamdám tu pittu bukal sinápáy ya kinnán datu appát ríbu wa tolay? Piga baki nga bunna tu naurnung nu kitun ta? ¹¹Ay tura nu akkan pikam mala nga maawátan nga akkan wayya nga panggap ka sinápáy tu nán ku kadakayu! Taronan nu ya ammal-palabbád daya Pariseo se daya Saduceo,” nán na.

¹²Ay díkod tútu naawátan datu tù-tùgúdán na ngin nga akkan wayya nga tu pamalbád ka sinápáy tu nán ne Jesus nga taronan da, nu di itu isur-súru datu Pariseo se datu Saduceo.

Tu inangngagi ne Pedro nu iinna kurug ge Jesus
(*Mar 8:27-30; Luc 9:18-21*)

¹³Ay kane atán de Jesus se datu tù-tùgúdán na kitu giyán na sakúpan naya íli Cesarea ka Filipos, ay sinaludsúdán ne Jesus datu tù-tùgúdán na nga nán na, “Inna ngà kanu wa nán daya tolay, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay?” ¹⁴Ay nán da nga summungbát, “Nán daya duddúma nga ikaw kanu tu Juan na marammawtisár. Ay e Elias ka kanu wa nán daya duddúma. Ay nán daya duddúma nga ikaw kanu tu Jeremias onu isa kadatu pagbàbànanan ne Dios kitun,” nán da. ¹⁵“Ay dakayu, inna ngà ka nán nu?” nán na. ¹⁶Ay nge Simon Pedro tu summungbát ta nán na, “Ikaw ya Cristo nga An-anà naya sibbiyág ga Dios!” nán na.”

¹⁷Ay tútu nán ne Jesus nga summungbát kaggína, “Maganggam ka Simon na an-anà ne Jonas! Ata akkan tolay ya nangipakammu kikaw kiyán na kinagim, nu di ya Amà nga atán ka lángit. ¹⁸Ay ya ikagì pe kikaw, ay ikaw we Pedro. Ay batu ya sarut naya ngágan mu. Ay yán na

---

v 16:16 Ya sarut naya Cristo, ay piníli ne Dios nga Ibon na.

árig pínát, ay ittu ya pangipasikádan ku kiya simbáan ku.” Ay áwan makaábà kídí ya simbáan ku oray ya kinaturáy naya pannakatay. ¹⁹Ay ikaw ya pakammuwan ku kiya pannakeráman daya tolay kiya pangiturayán ne Dios. Ay oray nágan na nga iallang mu kídí kalawagán, ay meallang pe ka lángit. Ay daya ipalúbus mu kídí kalawagán ay mepalúbus pe ka lángit,” nán ne Jesus.

²⁰Ay se na nga kinappiya nga binílin datu tù-tùgúdán na nga áwan da nga pangikag-kagiyán nga aggína ya Cristo.

Tu nunna nga nanggipakammu ne Jesus kitu katay na
(*Mar 8:31–9:1; Luc 9:22-27*)

²¹Nanggayát kitun na oras, ay ginayatán ne Jesus ya mangipakammu kadatu tù-tùgúdán na nga masápul la mawe ka Jerusalem. Ay kitúni, ay adu ya mà-màwa kaggína nga pamarígát datu pangmanàman datu Judyu se datu maragtùgud ki lintag se datu ap-apu datu pappádi kaggína. Patayan da ngamay lumtu kammin nu mekalu nga algaw.

²²Ay tútu inaptán ne Pedro we Jesus kitu ad-adayyu, ay se na lùsawan nga nán na kaggína, “Akkam kagiyán yán Apu! Akkan ipalúbus ne Dios nga màwa kikaw ya kinagi mu,” nán na. ²³Ngamay ummàráng nge Jesus ke Pedro, ay se na nga nán, “Umadayyu ka kiyà, Sairu! Ikaw ya mamar-parò kiyà. Ata akkan na panaglam-lammat nga gayát ke Dios ya panaglam-lammat mu nu dí gayát ki tolay yala,” nán na.

²⁴Ay se yala nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, “Nu iinna ya maminya nga magbalin ka tolay ku, ay masápul la kaligpanán na ya mepanggap ki baggibaggi na kampela ngin nin. Ay se na la bugtúngan ya krus^x na. Ay se yala nga sumúrut kiyà. ²⁵Ata ngámin daya magkikenga kiya biyág da mepanggap kiyà, ay tú dayán daya mangiwága kiya pakabiyágan da kuma ka áwan panda. Ngamay daya mewága ya biyág da gapu kiyà, ay tú dayán daya makasuwa kiya pakabiyágan da ka áwan panda. ²⁶Ata áwan wayya magun-ud naya isa nga tolay oray nu kuw-kuwa na ngámin ya atán kídí ya kalawagán, nu killotán na ya pakabiyágan na kuma ka áwan panda! Ay áwan pe wayya nga mabalín na idde naya isa nga tolay ta senu málà na ya pakabiyágan na ka áwan panda. ²⁷Ata umbet tà kammin na nengágan da kitun ka An-anà Tolay nga sittuturáy kiya turáy ne Dios, kabulun ku daya anghel ku kiyán na ilalbet ku. Ay se ku la idde kadaya ngámin tolay ya pagrabngán daya kinuw-kuwa da. ²⁸Kurug idi ya kagiyán ku kadakayu, nga atán da kadakayu kídí ya akkan matay panda kiya akasingan da kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay nga mangitur-turáy,” nán na.

---

^w 16:18 Nán da nga ya simbáan nga nán na kídí ay daya ngámin tolay nga mangurug kaggína. ^x 16:24 Ya krus nga nán na kídí ay mabalín na daya kapar-parigátan na màlamán ta gapu ki angnurug ta kaggína.

Tu nekaulis tu singan ne Jesus

(Mar 9:2-13; Luc 9:28-36)

17 ¹Ay kane din annam ngalgaw ka panda, ay nekiwid ne Jesus de Pedro se de Santiago se Juan na magwagi. Nawe da nagatittu kitu alingúdu wa bantay. ²Ay kitu kaatán da kitúni, ay naussi tu singan ne Jesus kitu pagmar-marngán da. Pummaláng nga ummán ki mata tu murang na. Ay tu bádu na ay nagpusà tutu wala nga dummiláng pe. ³Se dala pagkilát tu Moses se tu Elias nga makibàbànan ke Jesus. ⁴Ay tútu nán tu Pedro ke Jesus, “Apu, napiya nu magyán tada kídi. Nu piyán mu ay mangwa ngà ka tallu wa baw-bawi kídi. Kuwám ya isa, kuwa Moses ya isa, ay ya isa, ay kuwa ne Elias,” nán na.

⁵Ay kitu akun-oni ne Pedro, ay naangpán da kitu dumiláng nga angap. Ay uwad úni nga naggayát kitu angap nga nán na kade Pedro, “Tú idi ya An-anà ku wa pà-pàgan ku, nga anggamman ku pà nang pe. Manggìna kayu kaggìna,” nán na.

⁶Ay kane magìna datu tù-tùgúdán na tu úni, ay nagpalintud da se da nagukkab kitu lusà. Nagansing da pà nang. ⁷Ngamay nawe tinùbítán ne Jesus da nga nán na kaggìda, “Gumnikát kayu, ay akkan kayu mansing!” nán na. ⁸Ay kane maglanga da, ay e Jesus sala tu nasingan da.

⁹Ay kitu annagut da kitun na bantay, ay binil-bílin ne Jesus da nga nán na, “Akkan nu kag-kagiyan ki oray iinna tu nasingan nu panda kiya ilaltù a nengágan da kitun ka An-anà Tolay,” nán na.

¹⁰Ay nagsaludsud datu tù-tùgúdán na kaggìna nga nán na, “Taanna, tura lugud nán daya maragtùgud ki lintag nga munna pikam ma umbet tu Elias sa pagbàbànanan ne Dios,” nán na.

¹¹Ay nán ne Jesus nga summungbát, “Kurug ga munna nga umbet tu Elias nga mangappiya kiya ngámíngámin. ¹²Ngamay kagiyan ku kadakayu nga inumbet tin tu Elias may akkan nalas-lásin daya tolay. Ay kinuwa da kaggìna tu piyán da kampela ngin. Ay ummán pe kiyán ya kuwaan da kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Par-parigátan dà pe,” nán na.

¹³Ay tútu naawátan datu tù-tùgúdán na ngin nga tu Juan na marammawtisár tu kag-kagiyan na kaggìda.

Tu nammabílag ne Jesus kitu an-anà a magkangkang

(Mar 9:14-29; Luc 9:37-43a)

¹⁴Ay kane makadatang da kitu giyán datu adu wa tolay, ay uwad isa nga laláki nga inumbet nga nagpalintud ki àráng ne Jesus nga nán na, ¹⁵“Apu! kalakkám mán agpà ya an-anà ku wa laláki, ta magkangkang. Ay mapar-parigátan pà nang. Nakírad da mìtol kiya apuy, ay oray pe kiya danum. ¹⁶Nilbet ku kadaya tù-tùgúdán mu, ngamay akkan da mà maagásan,” nán na.

¹⁷Ay nán ne Jesus nga summungbát, “Dakayu wa tolay kadedi yin na al-algaw, tura nu áwan pikam ma angngurug ta! Akkan nu ammu win ya napiya. Tagay yà in na molaw ngamay anúsán ku wala ya sumeng kadakayu. Ilbet nu kídi ya an-anà!” nán na. ¹⁸Ay se yala linúsaw ne Jesus tu áran kitu an-anà ta palawanan na, ay tútu lummawán. Ay díkod dágus sala nga naagásan tu an-anà.

¹⁹Ay se yala nga inumbet datu tù-tùgúdán ne Jesus kane sissa. Ay nán da kaggína nga nagsaludsud, “Taanna tura mi akkan na mapatálaw tu áran?” nán da. ²⁰“Ò á, ta bittì pà nang ya angngurug nu,” nán ne Jesus. “Ata ikagì kadakayu nga, nu ya angngurug nu ay ummán kuma ngala kiya kadakkal naya bukal mustása, ay mabalin nu wa nán kídi ya bantay, ‘Magalit ka kitúni,’ nán nu, ay magalit kurug. Ay áwan nu wa di màwa. ²¹Ngamay itun nga áran, ay akkan nu wala nga mapatálaw nu akkan kayu magngílin mangán kiya agkar-karárag nu,” nán ne Jesus.

Nepakammu manin ne Jesus ya katay na

(Mar 9:30-32; Luc 9:43-45)

²²Ay kane magguurnung manin de Jesus se datu tù-tùgúdán na ka Galilea, ay nán ne Jesus kaggída, “Iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ipatiliw dà. ²³Ay se dà a patayan, ngamay lumtu wà kiya mekalu wa algaw,” nán na. Ay díkod nagpannakit pà nang datu tù-tùgúdán na.

Tu nagbáyad ne Jesus kitu buis na kitu Templo

²⁴Ay kane atán de Jesus sin se datu tù-tùgúdán na ka Capernaum, ay nagsaludsud ke Pedro tu magpab-pabáyad ka buis kitu Templo nga nán na, “Magbay-báyad ya misturu nu ka buis na para kiya Templo?” nán na. ²⁵“Magbay-báyad á,” nán ne Pedro wa summungbát.

Ay kane dummatang da kitu balay, ay aggína tu nunna nga inamomanán ne Jesus nga nán na, “Nágan naya nán mu kídi Simon? Inda ya pagbayádan naya ári ka sedula se buis, daya akkobung na onu daya akkan na nga akkobung?” nán na. ²⁶Ay nán ne Pedro, “Daya akkan na nga akkobung á,” nán na. Ay tútu nán ne Jesus, “Ay nu mapakuna, ay akkan lugud magbáyad daya annánà na. ²⁷Ngamay ta senu akkan ditta lúsawan daya magpab-pabáyad ka buis ka Templo, ay magbáyad ta. Mawe ka lugud da maneding ka bebay. Ay ungátam ya bugung naya sissida nga munna nga mànám, ay atán pirà a masingan mu. Ay alà mu ta ittu ya iddem nga pagbuis ta nga duwa kiya Templo,” nán ne Jesus.

Ya kangatuwán kiya pangiturayán ne Dios

(Mar 9:33-37; Luc 9:46-48)

18 ¹Ay kitun na oras, ay ummadanni datu tù-tùgúdán ne Jesus kaggína nga nán da, “Inna nád ya kangatuwán kiya pangiturayán ne Dios?” nán da.

²Ay tútu kirrawán ne Jesus tu isa nga an-anà, ay se na nga pinagsikád kitu àràng da. ³Ay se na nán kaggída, “Dam-damdaman nu idi ya nán ku, nga akkan kayu wa makalnà kiya pangiturayán ne Dios nu akkan kayu wa manguliulis se magbalin ka ummán kadaya annánà. ⁴Ata oray iinna nga magpakumbaba se magbalin ka ummán kídi ya an-anà, ay ittu yán ya kangatuwán kiya pangiturayán ne Dios. ⁵Ay nu iinna ya mamatag kiya an-anà a ummán kídi gapu kiya angngurug na kiyà, ay bílang nga iyà ya pinatag na.”

Ya kuwaan ta kadaya gapu naya pakabasúlán

(Mar 9:42-48; Luc 17:1-2)

⁶“Ngamay nu iinna nga tolay ya gapu naya pakabasúlán dedi ya annánà a mangurug kiyà, ay napi-piya ngala kiyán na tolay nu mabissinán ka abay batu ya bùlaw na se yala mepisù kiya kadalmán naya bebay. ⁷Nasulit pà nang ya kapà-pàyanán daya tolay kídi ya kalawagán gapu kadaya kapar-paroán da! Ata atán peyang daya kapar-paroán da, ngamay kakal-kalakkán ya tolay ya kegay-gayatán da!

⁸Ay nu iya ímam onu síkil mu ya gapu naya akabásul mu, ay pùdam se mu la ippà. Ata napi-piya ya sissa íma se síkil la mawe ka lángit may iya duwa síkil se duwa íma nga mippan ka impiyernu. ⁹Ay ummán pe, nu ya isa mata mu ya gapu naya akabásul mu, ay tukilam se mu la nga ippà. Ata napi-piya ya sissa mata nga mawe ka lángit may iya duwa mata nga mippan ka impiyernu.”

Ya pangárig panggap kitu nawagwag ga karneru

(Luc 15:3-7)

¹⁰“Sinnan nu ta áwan nu wa irupat kadedi ya annánà,” nán na kadatu tù-tùgúdán na. “Ta kurug ya ikagi kadakayu nga daya anghel la magtagasíngan kaggída, ay atán da peyang kiya àràng naya Amà nga atán ka lángit. ¹¹Ata iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay inumbet tà a mangalà kadaya nawagwag,” nán na.

¹²“Kiya kapanunútán nu, nágan naya kuwaan naya isa tolay nu ra la nga nawagwag ya isa kadaya magatut ta karneru na nga ipas-pastor na? Ay gángay á nga panáwan na datu siyám púlu se siyám kitu pagpastuwán na, ay se na nga we sapúlan tu nawagwag. ¹³Ay nu masmà na, ay ab-abay ya agganggam na kídi ya isa may iya agganggam na kadatu siyám púlu se siyám ma akkan na nawagwag. ¹⁴Ay ummán pe kiyán ke Ama nu wa atán ka lángit. Akkan na nga piyán nu atán ya mawagwag ka áwan panda kadedi ya annánà.”

Ya kuwaan ta nu makabásul ya wagi ta

¹⁵“Ay nu makabásul kikaw ya wagi mu, ay mawem ipakammu kaggína ya básul na. Ngamay masápul la dudduwa kayu kampela ngin. Ay nu

gìnán naka, ay napatolim ya agwagi nu. ¹⁶Ngamay nu akkan naka pàgan, ay magayáb ka ka duwa onu tallu wa magsistígu kadaya paggaamomanán nu. ¹⁷Ay nu maddi manggìna kaggída pe, ay ipakammu mu win kadaya kabbulun nu wa tolay ne Dios. Ay nu akkan pikam manggìna kaggída, ay ibílang nu win na áwan na nga angngurug ke Dios onu ummán kadaya nadakè a magpab-pabayad ka buis.”

Ya aggannúgut da ka uray daya duwa nga tolay ya magkarárag

¹⁸“Ikagi kadakayu nga, oray nágan na nga iallang nu kídì ya kalawagán, ay meallang pe ka lángit. Ay oray nu nágan pe nga ipalúbus nu kídì ya kalawagán, ay mepalúbus pe ka lángit.

¹⁹Ay ikagi manin kadakayu nga nu atán duwa kadakayu kídì ya kalawagán ya magannúgut ka uray nga magadang kiya piyán da nga agngan, ay idde ne Ama nga atán ka lángit ya agngan nu. ²⁰Ata oray wà naya giyán daya duwa onu tallu wa nagguurnung gapu kiyà, ay mepagataatán nà pe kaggída,” nán na.

Ya pangárig panggap kiya asassu wa maddi mamakawan

²¹Kitun, ay ummadanni ye Pedro ke Jesus, ay se na nán kaggína, “Apu, mamin-piga nga makabásul kiyà ya wagi ku nga annung ku pakawanan? Mamin-pittu nád?” nán na.

²²“Akkan nala nga mamin-pittu,” nán ne Jesus, “nu di mamin-pittu púlu wa pittu,” nán na ke Pedro. ²³Ay se yala nga nán manin ne Jesus, “Ya angngituráy ne Dios, ay meárig kiya kinuwa naya isa nga ári nga nawe magsingir kadatu asassu na. ²⁴Ay idi nga ári, kane manggayát magsingir, ay nilbet da tu isa nga nakaútang kaggína ka sangapúlu ríbu wa pinaláta nga silber. ²⁵Ay gapu ta áwan umanáy ya pagbáyad natu nakaútang, ay masápul la meláku da kuma nga maggaáma se maggíina se ngámin na kuw-kuwa na ka pagbáyad na kitu útang na. ²⁶Ay tútu nagpalintud nga nakim-imallà tu asassu kitu apu na nga nán na, ‘Anúsán nà agpà pikam ápu, ta bayádan ku ngámin daya útang ku kikaw nu kuwa!’ nán na. ²⁷Ay díkod nakalakkán tu ári kitu asassu. Ay tútu binay-án na ngala ngin ngámin tu útang natu asassu, ay se na nga pinapan nin.

²⁸Ngamay kane mawe tu asassu win, ay nesalabatán na tu páda na nga asassu nga nakaútang kaggína ka limma gatut pinaláta nga silber. Ay dinugkam na, ay se na nga pàlan nga nán na kaggína, ‘Bayádam tu útang mu!’ nán na. ²⁹Ay díkod, tu páda na nga asassu, ay nagpalintud nga nakim-imallà kaggína nga nán na, ‘Anúsán nà pikam agpà ta bayádan ku ya útang ku kikaw nu kuwa,’ nán na. ³⁰Ngamay akkan na nga kinalakkán nu di na lugud nepebálud panda kitu agbáyad na kitu útang na. ³¹Ay kane masingan datu páda da nga asassu tu kinuwa na, ay nagpannakit da pà nang gapu kitu isa. Ay nawe da nga nepipílit kitu apu da tu ngámin

na nà-nàwa. ³²Ay díkod pinaayabán natu apu da tu asassu na. Ay nán na kitu asassu, ‘Nagdakè mu wa asassu! Pinakawan taka kitu ngámin na útáng mu kane makim-imallà ka kiya! ³³Kinalakkán taka, may taanna, tura mu di kinalakkán ya pádam ma asassu nga ummán kitu inagkallà ku kikaw!’ nán natu apu. ³⁴Ay díkod nakarungat pà nang tu apu na. Ay tútu nepebálud na tu asassu panda kitu akabáyad na kitu ngámin útáng na.

³⁵Ay ummán pe kiyán ya kuwaan naya Amà ka lángit kadakayu nu akkan nu pakawanan tutu wala ya wagí nu,” nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na.

Tu nesur-súru ne Jesus mepanggap ki magadi

(*Mar 10:1-12*)

19 ¹Ay kane mabalin ne Jesus nga kagiyan datun, ay nagtálaw win kitúni Galilea, ay se yala nawe kitu giyán na sakúpan naya Judea nga panidmáng wángag Jordan. ²Ay adu tutu wala datu tolay ya gummunud kaggína. Ay pinabílag na datu atán sin-sinakit kaggída.

³Ay uwad da nga Pariseo wa inumbet ta magsisim ke Jesus. Ay nán da kaggína, “Meallang nád kiya lintag, nga magadi ya isa nga tolay kiya atáwa na ka panggap ka oray nágan na?” nán da.

⁴Ay summungbát ta nán na, “Akkan nu nád pikam nabása kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios, nga kitu inanggayát na, ay kinuwa ne Dios ya tolay ka laláki se babay? ⁵Ay nán na pe nga, ‘Gapu kídi, ay panáwan naya laláki daya maganà kaggína ta mawe na nga kobungan ya atáwa na, ay magbalin da nga duwa ka sissa,’ nán na. ⁶Ay túya akkan da nga duwa ngin nu di da nga sissa ngin. Ay díkod akkan mabalin na pagsibnaan naya tolay ya pinagamung ne Dios,” nán na.

⁷Ay tútu nagsaludsud manin datu Pariseo nga nán da, “Ay taanna lugud, tura nepalúbus tu Moses kitu lintag na nga mangidde ya laláki ka kasurátan kiya atáwa na, ay se yala nga magadi,” nán da.

⁸Ay nán ne Jesus kaggída manin, “Nepalúbus tu Moses nga magadi kayu kadaya attáwa nu gapu kiya kinasúkir nu. Ngamay akkan ummán kiyán kitu inanggayát na. ⁹Ay ya kagiyan ku kadakayu, ay nu iinna nga laláki ya mangigsán kiya atáwa na, ay se mangatáwa ka sabáli, ay bílang nga manaládag yán, malaksid nu makidaládag tu atáwa na.”

¹⁰Ay tútu nán datu tù-tùgúdán na kaggína, “Ay nu ummán lugud kiyán ya kàwaán daya maggaattáwa ay napi-piya ngala ngin lugud nu akkan ta tagge mangatáwa,” nán da.

¹¹Ngamay nán na kaggída, “Akkan ngámin tolay ya makabaal kadedi ya sur-súru nu di yala daya pangitudinán ne Dios. ¹²Ata adu ya gapu na nga maddi makapangatáwa daya duddúma. Atán da nga maddi makapangatáwa áta neanà da nga atán sadúra kiya kinalaláki da. Ay atán da pe ya maddi makapangatáwa áta linsítan da tolay da. Ay atán pe

daya duddúma nga maddi da kammala ngin gapu kiya amminya da nga magsirbi ke Dios mepanggap kiya angngituráy na. Ay daya makabaal la mangwa kídi ay kuwaan da ngala.”

Tu nangngikarárag ne Jesus kadatu annánà

(Mar 10:13-16; Luc 18:15-17)

¹³Ay uwad da pe ya nangilbet kadatu annánà da ke Jesus, ta senu immán nada nga ikarárag. Ngamay kinalúsaw datu tù-tùgúdán na da.

¹⁴Ngamay nán ne Jesus, “Palubúsán nu wala daya annánà nga umbet kiyà. Akkan nuda paddiyan, áta ummán kadedi ya annánà daya itur-turayán ne Dios kiya pangiturayán na,” nán na.

¹⁵Ay tútu inimmán na tu úlu ngámin datu annánà ay se yala nga nawe.

Tu nabànáng nga bag-bagu

(Mar 10:17-31; Luc 18:18-30)

¹⁶Ay uwad isa nga laláki ya inumbet ta nagsaludsud ke Jesus. Ay nán na, “Misturu, nágan naya napiya nga kuwaan ku ta senu middán nà ka biyág ga áwan panda?” nán na.

¹⁷Ay nán ne Jesus kaggína, “Tura nà a saludsúdán nu nágan naya napiya? Ay sissa ngala ya makàwa ka napiya. Ay nu piyán mu ya mabiyág ka áwan panda, ay kurugam daya bil-bílin ne Dios,” nán na. ¹⁸“Nágan na nga bílin?” nán tu laláki. Ay tútu nán ne Jesus, “Datu lin-lintag ummán kadaya akkan ka pumatay, akkan ka nga manaládag, akkan ka nga magtákwaw, akkan ka nga magbusid. ¹⁹Ipatag mu daya amám se inám, ay piyám ya kasittolay mu nga ummán kiya amminyám kiya baggim, nán na,” nán ne Jesus.

²⁰“Kur-kurugan ku mà ngámin dayanin na bil-bílin,” nán natu laláki nga summungbát. “Ay nágan pikam daya masápul la kuwaan ku?” nán na. ²¹Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Ay nu piyán mu ya áwan pagkur-kurárgan, ay mawe mu iláku ngámin datu kuw-kuwám ta iddem ya paglakúwám kadaya napubri. Ay díkod atán ya bànáng mu ka lángit tin. Ay se ka la nga kumíwid kiyà,” nán na.

²²Ay kane magína natu bag-bagu tun, ay nagtálaw nga sippapannakit, áta nabànáng pà nang.

²³Ay se la nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, “Kagiyan ku kadakayu nga nasulit kadaya nabànáng ya meráman kiya pangiturayán ne Dios.

²⁴Ata ikagì kadakayu nga nalà-lapat tala nga lumbut kiya abbut dágum ya kámel may iya keráman daya nabànáng kiya pangiturayán ne Dios.”

²⁵Ay kane magína datu tù-tùgúdán na tun na kinagi na, ay nasdaáwan da pà nang nga nán da, “Ay iinda lugud daya málà kiya pangiturayán ne Dios?” nán da. ²⁶Ay binubutgán ne Jesus da nga nán na, “Akkan màwa naya tolay yala idi, may áwan na di màwa ne Dios,” nán na.

²⁷Ay tútu nán ne Pedro wa summungbát, “Ay mapaanna kami lugud? Nigsán mi ya ngámingámin gapu kiya ikikkíwid mi kikaw. Ay nágan naya magun-ud mi?” nán na.

²⁸Ay nán ne Jesus kaggída, “Damdamman nu idi nga kagiyan ku kadakayu. Nga iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, nu kiya agtugaw ku wa mangituráy kiya baru wa kalawagán, ay dakayu wa kumiw-kíwid kiyà, ay mepagtugaw kayu pe kiyà nga mangituráy kadaya sangapúlu se duwa nga tangámalan ka Israel. Ay kiyán na al-algaw, ay nadáyaw ya angngituráy ku. ²⁹Ay se ngámin daya namánaw kadaya balay da, wawwági da, onu daya magannánà kaggída, onu daya annánà da, onu ya lusà da gapu kiya ikikkíwid da kiyà, ay mapataliyán da ka ad-adu may dayán na nigsán da. Ay mabiyág da pe ka áwan panda. ³⁰Ngamay adu daya magkuna nga mepangátu da, ngamay ummán da ka mebaba. Ay adu pe daya magkuna nga nababa da, ngamay ummán da ka mepangátu áta nagpapáda ya màwa kadaya napuddi onu napunna nga sumúrut kiyà.”^y

Tu pangárig mepanggap kadatu magub-ubra kitu kaubásan

20 ¹“Ata ya pangiturayán^z ne Dios, ay meárig kiya kinuwa naya tolay ya atán kaubásan. Gumab-gabi ya lumawán nga magsápul ka pilluwan na nga magubra kiya kaubásan na. ²Ay kane mapaggaamomanán da se datu tolay nga tangdánan nada kitu gángay ya panangdán kiya tangalgaw, ay pinapan nada kitu kaubásan na. ³Ay kane sir-sirnà in, ay lummawán manin. Ay nasingan na datu tolay ya magsisíká dala kitu sininda nga áwan kuk-kuwaan. ⁴Ay tútu nán na kaggída, ‘Mawe kayu pe ya magubra kitu kaubásan ku. Ay annung na kam ya panangdán ku kadakayu,’ nán na. Ay tútu nawe manin datu tolay. ⁵Ay kane din na mangalintutúgu, ay se kitu amreg na, ay ittu manin tu kinuwa na. Ay nakasmà manin ka pilluwan na.

⁶Ay kane gumídagídám min, ay lummawán manin, ay nasmà na manin datu duddúma nga tolay ya magis-istambay yala. Ay nán na kaggída, ‘Tura kayu nanangalgaw wala nga nagistambay kídi?’ nán na. ⁷Ay nán da kaggína, ‘Awan mà mayát mamillu kadakami,’ nán da. Ay tútu nán na kaggída, ‘Mawe kayu lugud pe nga magubra kitu kaubásan ku,’ nán na.

⁸Ay kane gi-gibat tin, ay nán tu tolay yin kitu piyáran na, ‘Mawem buwàan datu magubra ta tangdánan muda ngin. Gayatam kadatu nuddi ya inumbet se yala kadatu nunna,’ nán na. ⁹Ay kane inumbet datu tolay ya nagídám ma summikáp pa nagubra, ay natangdánan da pe kitu gángay ya tangdán kiya tangalgaw. ¹⁰Ay kane din na dumatang kadatu nagabi nga

^y 19:30 Onu “Adu daya munna nga mapuddi, se muddi nga mapunna.” ^z 20:1 Onu, ya angwa ne Dios kadaya tolay nga iturayán na.

sumikáp pa nagubra, ay dálin da nu ad-adu tu tangdán da. Ngamay akkan, ta sangapáda da ngámin ka tangdán. ¹¹ Ay díkod kane málà da datu tangdán da, ay nagrírí da kitu makin-kuwa kitu kaubásan, ¹² nga nán da, “Tang-tanga oras ya naggubra dedi ya napuddi, ay nepádam kadakami ya pinanangdán mu kaggída! Ay dakami ay tangalgaw kami nga napasiya se nagánus kiya takit naya sínág,’ nán da. ¹³ Ngamay nán tu tolay kitu isa kaggída, ‘Akkan taka mà kinultit a, opun! Di mà a tu gángay tangdán kiya tangalgaw tu nagturuatuwán ta? ¹⁴ Alà mu ya tangdán mu ta mawe ka ngin. Piyán ku kampela ngin nin nga ipáda ya panangdán ku kadedi ya napuddi kiya pinanangdán ku kikaw. ¹⁵ Rabbang ku mà a kuwaan ya piyán ku kampela ngin nin na kuwaan kiya pirà ku. Umsil ka kid gapu ta naparon nà!’ nán na. ¹⁶ Ay díkod daya magkuna nga mepangátu da ay mebaba da. Ay daya magkuna nga nababa da, ay mepangátu da,” nán ne Jesus kaggída.

Tu mekàlu wa nangngagi ne Jesus kitu katay na
(*Mar 10:32-34; Luc 18:31-34*)

¹⁷ Ay kane manùdu da ngin na mameyag ka Jerusalem, ay nagatittu de Jesus se datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na. Ay se na nán kaggída kane magdal-dalen da, ¹⁸ “Jerusalem ya pameyaggán tada kídi. Ay iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ipatiliw dà kitúni, ay se dà ippan kadaya nangátu wa pappádi se kadaya maragtùgud ki lintag. Ay se dà a sentinsiyaán ka pannakatay. ¹⁹ Ay se dà iáwat kadaya akkan Judyu ta senu ug-ogan dà se dà pe ya sap-saplit. Ay se dà a ilansa ki krus ka ammatay da kiyà, ngamay kiya mekàlu ngalgaw ay lumtu wà kammin,” nán na kadatu tù-tùgúdán na.

Tu agngan natu ina de Santiago se Juan ke Jesus
(*Mar 10:35-45*)

²⁰ Ay se yala nga inumbet ke Jesus tu atáwa ne Zebedeo se datu duwa nga annánà na. Nagpalintud ki àráng ne Jesus ta atán piyán na agngan. ²¹ Ay se yala nán ne Jesus kaggína, “Nágan naya masápul mu?” nán na. Ay summungbát ta nán na, “Pepagtugawan mu mán kikaw daya duwa nga annánà ku nu umbet ka nga mangituráy. Isa kiya padne diwanán mu, ay isa kiya padne kasígid mu,” nán na.

²² Ngamay summungbát te Jesus nga nán na “Akkan mu wa maaw-awátan ya agngam. Meturad nu nád daya meturdán ku?” nán na. Ay, “Annung mi,” nán da. ²³ Ay nán na kaggída, “Annung nu wa meturdán daya meturdán ku, ngamay áwan ku pagrabngán na mangpíli nu iinna ya mepagtugaw kiyà kiya padne diwanán ku se padne kasígid ku. Ata dedi ya pagtugawán, ay kuwa daya nangisaganáan naya Amà,” nán ne Jesus.

²⁴ Ay kane magina datu sangapúlu wa tù-tùgúdán ne Jesus tun, ay kinalúsaw da datu magwagi. ²⁵ Ay tútu kirrawán nada ngámin se na nán kaggída,

“Ammu nu wa daya agtuturáy daya akkan Judyu, ay itur-turayán da daya tolay da. Ay se daya ap-apu kaggída, ay ipassingan da ya kinaapu da kadaya tolay. ²⁶Ngamay akkan ummán kiyán ya màwa kadakayu. Ata ya maminya nga mepangátu, ay masápul la aggína ya magsirbi kadaya kabbulun na. ²⁷Ay nu iinna kadakayu ya maminya nga mangiapu, ay aggína kuma ya bátug asassu nu, ²⁸nga ummán kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolley. Akkan nà inumbet ta pasirbiyán kadaya tolay, nu di iyà ya magsirbi kaggída. Ay inumbet tà pe nga mebasu ta senu mekàru daya bas-básul daya adu wa tolay.”

Tu nammakasingan ne Jesus kadatu duwa nga kúláp
(*Mar 10:46-52; Luc 18:35-43*)

²⁹Ay kane din na magtálaw da ka Jerico, ay adu datu tolay ya gumun-gunud ke Jesus. ³⁰Ay uwad da nga duwa nga lalláki nga kúláp nga magtutúgaw kitu bíkat kalsáda. Ay kane mammuwán da nga lumíwán ne Jesus, ay nán da nga nesar-sáraw, “Gaka natu David! Kalakkán nakami agpà,” nán da. ³¹Ay kinalùsaw datu tolay da, ay se dada anawáan, ngamay kinggat da mán kammin tu nagkuna da ka, “Gaka tu David! Kalakkán nakami agpà, Apu!” nán da.

³²Ay tútu nagsínang nge Jesus, ay se nada nga pinalbet. Ay nán na kaggída, “Nágan naya piyán nu wa kuwaan ku kadakayu?” nán na. ³³Ay nán da kaggína, “Apu, pakasinnan nakami mán,” nán da. ³⁴Ay nakalakkán ne Jesus kaggída, ay tútu inimmán na datu mata da, ay dágu sala nga nakasingan da. Ay se da nga kummíwid kaggína ngin.

Tu nagánas nga nelalnà ne Jesus ka Jerusalem
(*Mar 11:1-11; Luc 19:28-40; Jn 12:12-19*)

21 ¹Ay kane din na magiddadatang da ngin ka Jerusalem, ta atán da ngin ka Betpage kitu bantay Olivo, ay nepàrob ne Jesus datu duwa nga tù-tùgúdán na nga nán na kaggída, ²“Mawe kayu kiya amin-dupálan na íli, ay masingan nu wala nga dágu ya negagálut ta asnu^a wa atán urbun na. Ubbadán nu, ay se nuda nga ilbet kídí. ³Ay nu atán mangsitár kadakayu, ay kagiyán nu wala nga, ‘Masápul ne Apu da,’ nán nu, ay pàlà nada ngin kadakayu,” nán na.

⁴Ay nàwa idi ta senu màwa kurug tu kinagi natu pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na:

⁵“Kagiyam kadaya iJerusalem. Sinnan nu! Umbet tin kadakayu ya ári nu. Napakumbaba, ay urbun asnu wala ya nagtàyán na,” nán na.

⁶Ay díkod nawe datu tù-tùgúdán na, ay kinurug da tu nán ne Jesus kaggída. ⁷Nilbet da datu asnu se itu urbun na, ay se da nga nesàlap datu

^a 21:2 Ya asnu ay ummán ki kabalyu, may bittì.

bádu da kitu addag datu asnu, ay se yala nagtakay ye Jesus kitu urbun. ⁸Ay kaaduwán kadatu tolay, ay nesàlapán da datu bádu da kitu kalsáda. Ay datu duddúma ay nagtappád da kadatu pas-pasanga datu káyu, ay se da iap-apán kitu kalsáda. ⁹Ay datu adu wa tolay ya magin-inona kaggína se datu gumun-gunud, ay nán da nga nesar-sáraw, “Maday-dáyaw ya gaka tu Ari David. Tag-tagasinnán ne Apu Dios ya nebon na! Maday-dáyaw we Dios nga kangatuwán!” nán da.

¹⁰Ay kane makalnà nge Jesus ka Jerusalem, ay naburbur datu tolay. Ay nán da, “Inna nád tuni?” nán da. ¹¹Ay tútu nán datu tolay, “Tú yán ne Jesus nga iNazaret ka Galilea nga isa nga pagbàbànanan ne Dios,” nán da.

Tu nammatálaw ne Jesus kadatu maglà-láku kitu unag Templo

(Mar 11:15-19; Luc 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹²Linumnà e Jesus kitu Templo, ay se na pataláwan ngámin datu maglà-láku se datu gumà-gátang kitu unag natu templo. Nitolán na datu tebol datu maragsupli ka pirà se datu tugaw datu maglà-láku ka ladágan. ¹³Ay nán na kaggída, “Nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, ‘Ya balay ku ay mengagánan ka balay ya agkararágan,’ nán na. Ngamay tura nu mán kammin pinagbalin ka balay daya maragtákaw,” nán ne Jesus.

¹⁴Ay uwad da nga kúláp se pílay nga inumbet kitu giyán ne Jesus kitu Templo, ay inagásan nada. ¹⁵Ay nalúsaw datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag kane masingan da datu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa ne Jesus, se kane magina da datu annánà a atán kitu unag Templo nga isar-sáraw da ya, “Maday-dáyaw ya gaka natu David!” nán da. ¹⁶Ay tútu nán da kaggína, “Magina mu ya isar-sáraw da?” nán da. Ata nalúsaw da ta pagdudoray ne Jesus datu annánà kitu isar-sáraw da. Ay nán ne Jesus kaggída, “May ò,” nán na. “Akkan nu pikam nabása ta, tu nesúrát kiya bàbànan ne Dios kitun nga nán na,

‘Nasuruwán daya ababbing se daya annánà nga mangagi kiya kurug ga panagday-dáyaw kikaw,’ nán na!” nán ne Jesus.

¹⁷Ay pinanáwan ne Jesus da, ay se yala nagtálaw kitu íli se yala nawe ka Betania. Ay nagidda kitúni.

Tu nangged ne Jesus kitu káyu wa gígus

(Mar 11:12-14, 20-24)

¹⁸Ay kane magulli kammin ka Jerusalem kane pagmakát, ay nabisinán. ¹⁹Ay tútu, kane masingan na tu káyu wa gígus kitu bíkat dálen, ay nawe nagsápul ka búnga na, may áwan na nga nasuwà nu di adon nala. Ay tútu nán na kitu káyu, “Ay akkan ka din makapagbúnga ngin ka panda,” nán na. Ay pilát tala nga nalaylay tu káyu.

²⁰ Ay díkod nasdaáwan datu tù-tùgúdán na kane masingan da tun. Ay nán da, “Mapaanna ya nàwa? Tura dágus sala nga nalaylay ya káyu kídi?” nán da.

²¹ Ay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, “Damdamman nu idi nga, nu mangurug kayu wa áwan nu wa aggad-gadduwa, ay mabalin nu pe nga kuwaan ya kinuwà kídi ya káyu. Ay akkan nala tittu yán ta oray nán nu kídi nga bantay ya, ‘Magalit ka kiyán se ka la magpisù kiya bebay,’ nán nu, ay màwa nga kurug. ²² Ay oray nágan naya agngan nu kiya karárag nu nu atán ya angngurug nu, ay midde kadakayu.”

Ya saludsud panggap kiya naggayatán naya turáy ne Jesus
(*Mar 11:27-33; Luc 20:1-8*)

²³ Ay nagulli kammin ne Jesus kitu Templo nga magtùgud. Ay kane magtù-tùgud din, ay inumbet nga nagsaludsud datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu nga nán da, “Wà naggayatán naya turáy mu wa mangwa kadedi nga kuk-kuwaan mu, ay se iinna ya nangidde kikaw kiyán na turáy mu?” nán da.

²⁴ May nán ne Jesus nga summungbát, “Magsaludsud dà pikam kadakayu. Ay nu masungbátan dà, ay ikagi pe kadakayu nu wà naya naggayatán naya turáy ku wa mangwa kadedi,” nán na. ²⁵ “Wà na lugud ya naggayatán natu turáy natu Juan nga mamawtisár? Naggayát ke Dios onu kadaya tolay?” nán na.

Ay tútu nán da nga nagsisinnaludsud. “Nágan naya pagsungbát tada? Nu nán tada nga, ‘Naggayát ke Dios,’ ay, ‘Tura nu lugud da akkan kinurug tu Juan?’ nán na. ²⁶ Ngamay nu nán tada nga, ‘Gayát kadaya tolay,’ ay dedi manin na tolay ya ikansing tada, ta kurugan da nga isa nga pagbàbànanan ne Dios tu Juan,” nán da. ²⁷ Ay díkod nán da ngala ngin na summungbát ke Jesus, “Akkan mi ammu,” nán da.

Ay tútu nán ne Jesus pe kaggída, “Ay akkan ku lugud pe ikagi kadakayu nu wà naggayatán naya turáy ku wa mangwa kadedi,” nán na.

Ya pangárig mepanggap kadaya magwagi

²⁸ Ay nán ne Jesus kaggída, “Nágan naya makagi nu kídi? Atán tolay ya atán duwa annánà na nga lalláki. Ay nán natu ama kitu manákam, ‘Mawe ka mán na magubra kiya kaubásan, ugu,’ nán na. ²⁹ Ay, ‘Maddi yà,’ nán tu an-anà. Ngamay naulis kammin tu uray na kane daddán, ay tútu nawe kitu kaubásan da. ³⁰ Ay nán manin tu tolay kitu udiyán, ‘Mawe ka mán na magubra kiya kaubásan, ugu,’ nán na. Ay, ‘Ò ama,’ nán na, ngamay akkan nawe. ³¹ Ay iinna lugud kaggída nga duwa tu nangikurug kitu piyán natu ama da?” nán ne Jesus. “Tu manákam á,” nán da.

Ay nán ne Jesus kaggída, “Tú idi ya kagiyán ku kadakayu. Munna daya magpab-pabayad ka buis nga nadakè se daya put-púta nga makalnà

kiya pangiturayán ne Dios may dakayu. ³²Ata inumbet tu Juan na mangipakammu kiya panagmar-máru nu, ngamay akkan nu wa kinurug. Ay datu magpab-pabáyad ka buis se datu púta ay kinurug da. Ay oray kitu inakasingan nu kitu inangngurug da kitu Juan, ay akkan kayu wa nakappoli se nangurug kaggína,” nán na.

Ya pangárig mepanggap kadatu magtag-tagasíngan kitu kaubásan
(*Mar 12:1-12; Luc 20:9-19*)

³³“Ay ginán nu pikam idi ya isa nga pangárig,” nán ne Jesus. “Uwad tolay ya nagmúla ka adu wa úbás. Ay se nada abutan. Ay se nagabbut ka abay kitu pínát ka pamgattán da kitu búnga úbás^b. Ay nangwa pe ka alingúdu wa bal-balay^c. Ay se na nga pinatagasinnán tu kaubásan kadatu magtal-tálun, ay se mawe ka sabáli fli. ³⁴Ay kane din na pinagbubúrás sin, ay nangibon tu makin-kuwa kadatu asassu na nga mawe mangalà kitu kípát na kadatu magtag-tagasíngan kitu kaubásan na. ³⁵Ngamay inámang mán kammin datu magtag-tagasíngan kitu kaubásan datu asassu natu tolay. Binaubáut da tu isa, ay pinatay da tu isa, ay tinútoán da tu isa. ³⁶Ay díkod, nangibon ka ad-adu wa asassu may datu nunna. Ngamay páda na kam tu kinuwa da kadatu nebon na.

³⁷Ay tu nuddi ya nebon na, ay tu an-anà na, áta nán na nga, ‘Ipatag da kam agkà ala ya an-anà ku!’ nán na. ³⁸Ngamay kane masingan datu magtag-tagasíngan kitu kaubásan tu an-anà tu tolay, ay nán da kitu isaisa kaggída, ‘Ye, tú yán ya mangtáwid kídi ya kaubásan. Patayan tada ta senu kuw-kuwa tada ngámin dedi ya tawídan na,’ nán da. ³⁹Ay tútu dinugkam da tu an-anà se da nga ippan kitu lasi natu kaubásan, ay se da pinatay,” nán ne Jesus.

⁴⁰“Lugud,” nán ne Jesus kaggída, “nu umbet ya makin-kuwa kitu kaubásan, nágan naya nán nu wa kuwaan na kadatu magtag-tagasíngan kitu kaubásan na?” nán na. ⁴¹Ay nán da nga summungbát, “Kurug gala á, nga patayan na datu nadakè a magtag-tagasíngan, ay se na pe yin na ipatagasíngan ka sabáli nga magtal-tálun na makidde kaggína kiya kípát na nu pinagbubúrás,” nán da.

⁴²Ay nán ne Jesus kaggída, “Akkán nu nád pikam ma nabása kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios ya,

‘Tu batu wa lùsawan daya maragbalay, ay ittu tu nesulalit ta nagbalin ka kaligdaán na paniínán kiya súli naya balay. Kinuwa ne Apu Dios nga ummán kiyán ta ittu ya piyán na. Ay nakas-kasdáaw kadàtada yán na kinuwa na,’

nán na,” nán ne Jesus. ⁴³Ay tútu nán ne Jesus manin, “Ay túya ikagí kadakayu nga ya pangiturayán ne Dios, ay akkan na mepakin-kuwa

^b 21:33 Digu úbás tu kuk-kuwaan da nga bási da kattoni.   ^c 21:33 Ya alingúdu nga balay ay ittu ya agbantayán da kadaya kaubásan da.

kadakayu wa Judyu ta midde yin kadaya tolay ya maminya nga mangwa kadaya piyán na. ⁴⁴Ay nu iinna ya medùláp kiyán na batu, ay matumatumà. Ay ya ketànegán na nu ittu ya metànág, ay mamàmà tutu wala,” nán na.

⁴⁵Ay kane magìna datu ap-apu datu pappádi se datu Pariseo tu kinagkagi ne Jesus nga pangárig, ay naawátan da nga aggída tu kepapannán datun. ⁴⁶Ay tútu piyán da nga tiliwan, may umamà da kadatu adu tutu wala nga tolay ta ibílang da nga pagbàbànanan ne Dios.

Ya pangárig mepanggap ki say-am ki aggaattáwa

(Luc 14:15-24)

22 ¹Ay nepangárig manin ne Jesus tu inangngagi na kadatu kinagkagi na kadatu tolay. Ay nán na, ²“Ya angngituráy ne Dios, ay meárig kiya kinuwa naya ári nga nangisay-am kiya panaggaattáwa kiya an-anà na nga laláki. ³Nebon natu ári datu asassu na nga mawe ya magayáb kadatu napadán naimbitarán, ngamay naddi da.

⁴Ay tútu nangibon manin ka sabáli pikam ma asassu na. Ay nán na nga namílin kaggína, ‘Nán mu kadatu naimbitarán nga nesagána ngin ya panagpangán kiya say-am ku. Pinaparti ku win datu toru wa báka, ay oray pe datu pinalùmag ku wa urbun. Nán mu wa nakasagána ngámin nin. Túya umbet da ngámin kídì nga makisay-am.’ ⁵Ngamay akkan nangur-kurug datu naimbitarán. Nawe datu duddúma kadatu tal-tálun da, ay datu duddúma, ay nawe da kadatu aglakúwán da. ⁶Ay datu duddúma, ay dinugkam da mán kammin datu asassu se dada nga pinalpallà, ay se dada nga pinatay. ⁷Ay nalùsaw tu ári, ay tútu nebon na datu suldádu na nga mawe magpatay kadatu nagpatay kadatu asassu na, ay se na pasidug ngámin babalay kitu íli da pe.

⁸Ay díkod nán natu ári kadatu duddúma nga asassu na, ‘Nesagána ngámin nin ya say-am ku ngamay naddi mán kammin datu tolay ya pinaayabán ku,’ nán na. ⁹‘Ay túya mawe kayu lugud kiya kal-kalsáda, ay se nuda ayabán kídì ya say-am daya ngámin tolay ya masingan nu,’ nán na. ¹⁰Ay díkod, nawe datu asassu na kadatu kal-kalsáda nga nagayáb kadatu ngámin tolay ya masingan da, oray datu nadakè se datu namáru. Ay díkod napnu tutu wala ka tolay tu pagsasay-ammán.

¹¹Ay kane umbet tu ári nga maningan kadatu tolay, ay uwad isa nga tolay ya nasingan na nga akkan na nakabádu ka bádu nga para ki say-am. ¹²Ay tútu sinaludsud na nga nán na, ‘Opun, atán ka kídì may taanna, tura ka akkan nakabádu ka bádu wa para say-am?’ nán na. Ay akkan nagun-úni tu laláki. ¹³Ay tútu nán natu ári kadatu asassu na nga magdasár, ‘Pingílan nu ay se nu wala nga ippan kiya kagibattán kiya lasi. Ay kitúni, ay sumángit daya tolay ay se magngar-ngarasiyat da,’ nán na. ¹⁴Ata kurug ga adu daya maayabán may bittì daya mapíli,” nán ne Jesus.

Ya saludsud mepanggap kiya panagbáyad ka buis

(Mar 12:13-17; Luc 20:20-26)

¹⁵Ay nagkakáwe datu Pariseo win ta mawe da nga paggaamomanán ya pamàyanán da, senu atán ya pambarán da nga maniliw ke Jesus kadaya kagiyan na. ¹⁶Ay tútu nepàrob da datu tolay da se datu duddúma nga bungguay ne Herodes ka giyán ne Jesus. Ay nán datu nebon, “Misturu, ammu mi nga akkan ka nga magbutabutal. Ay se isúrum pe ya kurug mepanggap kiya piyán ne Dios kadåtada nga tolay. Ay akkan mu pe ya pagdudúmán daya tolay oray nágan naya sáad da. ¹⁷Ay ikagim mán lugud kadakami nu nágan naya kapanunútám. Umannúgut nád kiya lintag tada nga Judyu nu magbáyad kami ka buis mi ke Ari Cesar ka Roma, onu akkan?” nán da.

¹⁸Ngamay nammuwán ne Jesus nga nadakè tu panggap da. Ay tútu nán na kaggída, “Dakayu wa magpi-pimáru! Tura dà sisímán ta! ¹⁹Passingannán dà mán kiya pirà a pagbuis nu,” nán na. Ay tutu nidde da kaggína tu pinaláta nga pirà. ²⁰Ay se na sinaludsud kaggída, “Inna ya makin-murang se makin-ngágan kiya atán kídí ta?” nán na. ²¹“May e Cesar nga ári ka Roma,” nán da.

Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Idde nu lugud ke Ari Cesar ya pagrabngán na, ay idde nu ke Dios pe daya pagrabngán na kampela ngin nin,” nán na. ²²Ay tútu nasdaáwan da kane magina da tu kinagi na, ay tútu pinanáwan da ngala nge Jesus sin.

Ya saludsud mepanggap kiya ilaltu kammin daya natay

(Mar 12:18-27; Luc 20:27-40)

²³Ay kitun kam ma algaw, ay uwad da nga Saduceo wa inumbet kitu giyán ne Jesus. Daya Saduceo, ay tú dedi daya akkan mangurug nga lumtu daya natay. Ay nagsaludsud da ke Jesus ²⁴nga nán da, “Misturu,” nán da, “Nán tu Moses kitun kitu bílin na kadåtada nga Judyu, nga nu matay ya isa nga laláki, ay se áwan na nga pútut, ay masápul la umatáwa manin ya wagi na kitu atáwa na ta senu daya annánà da, ay mebíláng da nga annánà natu natay,” nán da. ²⁵“Ay uwad kadakami ya pittu wa magwawági nga pabeg lalláki. Nangatáwa tu manákam, may natay nga áwan na nga pútut. Ay díkod inatawán natu mekáduwa nga wagi na tu nabúkud ta senu magan-anà ka para kitu natay. ²⁶May páda na kam tu nàwa. Ay se yala manin tu mekálu. Ay se yala manin datu duddúma ka panda kitu udiyán. ²⁷Akkan nabayág panda kitu nekatay da ngámin, ay natay pe yin tu babay. ²⁸Ay díkod nu kiya ilaltu ngámin daya natay, ay iinna lugud kadatu pittu wa magwawági ya makin-atáwa kammin kitu babay? Ay umatáwa da mà ngámin kaggína,” nán da.

²⁹Ngamay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, “Masábag kayu kiya aglam-lammat nu kiyán. Ata akkan nu maaw-awátan ya nesúrat ta

bàbàrán ne Dios, ay se akkan nu pe ammu ya kababalin ne Dios. ³⁰Ata kiya ilaltu datu natay, ay áwan nin ya maggaattáwa. Ka lángit, ay ummán da ngin kadaya anghel ne Dios. ³¹Ay nu mepanggap kiya ilaltu daya natay yin, ay kurug ga lumtu da. Akkan nu pikam nabása ta, kiya nesúráng nga bàbàrán ne Dios ya nán na kadakayu! ³²Nán na nga, ‘Iyà ya Dios ne Abraham se Dios nà pe ye Isaac, ay se Jacob,’ nán na. E Dios ay akkan mà wayya Dios daya natay nu di Dios daya sibbiyág.”

³³Ay kane magìna datu tolay tu sungbát na ay nasdaáwan da. Nasdaáwan da pe kadatu itù-tùgud na.

Ya kapàgán na bílin

(Mar 12:28-34; Luc 10:25-28)

³⁴Ngamay kane madámag datu Pariseo wa akkan nakun-oni yala datu Saduceo kitu inagsung-sungbát ne Jesus, ay nagguurnung da ta mawe da pe ka giyán na. ³⁵Ay isa nga nasríb ki lintag daya Judyu nga kabulun da tu magsisim ke Jesus. Ay nagsaludsud nga nán na, ³⁶“Misturu,” nán na, “inna ya kapàgán pàrang kadaya bil-bílin kiya lintag tu Moses?” nán na.

³⁷Ay nán ne Jesus kaggína, “Ipas-pasnà mu tutu wala ya amminyám ke Apu wa Dios mu. Aggína ya pàgan mu ki ngámin na ur-uray mu se ki ngámin na lam-lammat mu, ay se ki ngámin na biyág mu. ³⁸Ittu yán ya mun-unna se kapàgán na bílin. ³⁹Ay ya mekaduwa nga kapàgán na bílin, ay páda na kam tu munna. Nán na nga, ‘Piyám ya kasittolay mu nga ummán kiya amminyám kiya baggim,’ nán na. ⁴⁰Kadedi duwa nga bílin ya kebatayán ngámin datu bil-bílin natu Moses se datu isur-súru datu pagbàbàránan ne Dios kitun,” nán ne Jesus.

Ya saludsud mepanggap kiya Cristo

(Mar 12:35-37; Luc 20:41-44)

⁴¹Ay kitu atán pikam datu Pariseo wa nagguurnung, ay sinaludsúdán ne Jesus da nga ⁴²nán na, “Nágan naya makagi nu mepanggap kiya Cristo? Inna ya makin-gaka kaggína?” nán na. Ay, “Gaka natu David,” nán da nga summungbát. ⁴³Ay tútu nán ne Jesus manin, “Ay taanna lugud, tura nengagánan tu David ka Apu ya Cristo kane itur-turayán naya Ispiritu ne Dios? Ata nán mà tu David nga,

⁴⁴‘Ay nán ne Apu kiya Apu ku, Magtugaw ka kiya pane diwanán ku win panda kiya ammasúkù kadaya kumagúra kikaw,’ nán na. ⁴⁵Ay nu ‘Apu’ nán tu David kiya Cristo, ay mapaanna lugud ya inagbalin naya Cristo ka gaka natu David?” nán na.

⁴⁶Ay áwan oray isa kaggída ya nakasungbát. Ay nanggayát kitun, ay áwan tutu wala ngin ya maketurad da magsaludsud kaggína.

**Kinag-kagiyánan ne Jesus datu tù-tùgúdán na
mepanggap kadatu Pariseo**

(Mar 12:38-39; Luc 11:43, 46; 20:45-46)

23 ¹Ay se yala nán manin ne Jesus kadatu adu wa tolay se kadatu tù-tùgúdán na. ²“Daya maragtùgud ki lintag se daya Pariseo, ay tú dayán daya mangisur-súru kiya lintag ga nesúrát tu Moses. ³Ay díkod, kurugan nu se kuwaan nu pe daya isur-súru da kadakayu. Ngamay akkan nu kuwaan daya kuk-kuwaan da, áta akkan da mà a kuwaan daya isur-súru da. ⁴Nasulit pà nang nga kuwaan daya nepar-paruntù da kadatu lin-lintag nga ipasúrut da kadaya tolay, ngamay aggída mismu, ay akkan da tutu wala nga sengán daya tolay kiya angngikurug da kadayán na ipasúrut da.

⁵Ngámin daya kuk-kuwaan da, ay pagpasindáyaw da ngala kadaya tolay. Ay túya kuwaan da ka dadakkal datu nekesurátan datu duddúma nga bílin ne Dios nga igpat da kiya íma da. Ay kadadduwan da pe ya arumaymá y naya bádu da, ta senu dágus sala nga malásin da tolay da. ⁶Ay pà-pàgan da pe ya magtugaw kiya agtugawán daya nangátu wa tolay kadaya pagsasay-ammán se kadaya sinagoga. ⁷Ay pà-pàgan da pe ya rispitaran daya tolay da kiya pagad-aduwán se pà-pàgan da pe ya ingágan da tolay da ka misturu.

⁸Ngamay nu dakayu, akkan nu pagangammán nu ingagánan dakayu ka misturu, áta sissa ngà ala nga Misturu nu, ay magwawági kayu ngámin. ⁹Ay áwan nu wa ingágan ka Ama kídí ya kalawagán, áta sissa ngala ya Ama nu nga ittu ya atán ka lángit. ¹⁰Ay akkan kayu pe pepangágan ka Apu, áta e Cristo wala ya Apu nu. ¹¹Ya kangatuwán kadakayu, ay ittu kuma ya bílang asassu nu. ¹²Ata daya mangipangátu kiya baggi da kampela ngin, ay mebaba da, ay daya mangibaba kiya baggi da, ay mepangátu da.”

Inal-alingán ne Jesus datu Pariseo se datu maragtù-tùgud ka lintag

(Mar 12:40; Luc 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³“Ay kakal-kalakkán kayu wala nga maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo! Dakayu wa magpi-pimáru! Ata dakayu ya gapu naya akkan kálà daya tolay kiya pangiturayán ne Dios. Lùsawan nu ya málà kiya pangiturayán ne Dios, ay iallang nu pe kadaya mayát. ¹⁴Kakal-kalakkán kayu wa maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo! Ata magpi-pimáru kayu! Tap-taplan nu daya kuw-kuwa daya bubbúkud da babbay. Magpikarárag kayu ka adaddu ka panglingad nu kadaya nadakè a kuk-kuwaan nu. Ay túya gapu na nga nadà-dammat ya kapánis nu.

^d 23:6 Ya sinagoga ay ittu ya pagguurnúngán da nu magádal da kiya Bábànan ne Dios.

¹⁵Kakal-kalakkán kayu wa maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo! Dakayu wa magpì-pimáru! Ata oray battaan nu ya bebay, ay se oray adayyu ya madàdàdà nu basta atán nala oray isa nga akkan Judyu wa maáwis nu wa mangurug kiya kur-kurugan daya Judyu. Ay nu maáwis nu pe yin, ay magbalin ka ab-abay ya kekariyán na nga maimpiyernu may dakayu gapu kadaya isur-súru nu.

¹⁶Kakal-kalakkán kayu kurug ta ummán kayu kiya kúláp nga magbaybay. Ta nán nu nga, nu atán tolay nga pagsingánan naya Templo, ay áwan na nga patag yán. Ngamay nu ya balitù ki Templo ya pagsingánan na, ay masápul la tungpálan na ya kari na. ¹⁷Dakayu wa árig kúláp! Nganna agpà ya kinaug-og nu ta! Wayya la nga napà-patag ya balitù may ya Templo nga namagbalin kiya balitù ka napatag ke Dios? ¹⁸Ay nán nu pe nga, nu pagsingánan naya isa tolay ya agbasuwán ay áwan na nga surbi. Annung na nga di tungpálan tu kari na. Ngamay nu pagsingánan na datu pagbasu kiya agbasuwán, ay masápul la tungpálan na ya kari na. ¹⁹Ay árig nakúláp kayu wa kurug gin! Wayya la nga napà-patag ya pagbasu may ya agbasuwán nga ittu ya namagbalin kiya pagbasu ka napatag ke Dios? ²⁰Ay díkod, nu pagsingánan naya isa tolay ya agbasuwán, ay pagsingánan na ya pagbasu se ngámin na atán kitúni. ²¹Ay nu Templo ya pagsingánan naya isa nga tolay, ay bílang nga pagsingánan na pe ye Dios nga ittu ya magag-agyán kitúni. ²²Ay nu lángit ya pagsingánan naya isa tolay, ay akkan tittu ya lángit ya pagsingánan na nu di pe ye Dios, áta ittu ya mangitur-turáy kitúni.

²³Kakal-kalakkán kayu wala nga maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo. Dakayu wa magpì-pimáru! Napiya mà kurug ta id-idde nu ke Dios ya pagkapúlu daya pangrikádu nu, ngamay akkan nu kuma nga idil-dilig kiyán daya napà-patag kadaya bil-bílin ne Dios, nga ummán kadaya angwa nu ka napiya kadaya kasittolay nu, ya agkallà nu kadaya kasittolay nu se ya angngikurug nu ke Dios. Tú kuma dedi pe daya kinuw-kuwa nu win. ²⁴Dakayu wa árig kúláp pa maragbaybay. Ay tura nu sagátan ya inuman nu, ka angngippà nu ka púrà, ngamay tura nu mán kammin na itangainum daya dadakkal la ul-ulullag.

²⁵Kakal-kalakkán kayu wala nga maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo. Dakayu wa magpì-pimáru! Ugatán nu ya lasi daya akap nu se pinggán nu, ngamay napnu da kadaya nakultit nu kadaya tolay se daya inágum nu. ²⁶Dakayu wa Pariseo wa árig kúláp! Pagbalinan nu pikam ka nadalus daya inunag daya akap nu se pinggán nu, ay senu magbalin ka nadalus pe yin ya lasi da.

²⁷Kakal-kalakkán kayu wala nga maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo! Dakayu wa magpì-pimáru! Ata ummán kayu kadaya lúbù a napintáan ka pusà. Napiya ya singan naya lasi da, may ya inunag da, ay pabeg ga tuláng se datu naragit. ²⁸Dakayu, ay ummán kayu kadayán. Ata

namáru kayu kiya agsisíngan daya tolay, ngamay ya ung-unggan nu, ay panagpì-pimáru se iya kinadakè.”

Tu nangngagi ne Jesus kitu kapanísán da

(Luc 11:47-51)

²⁹“Kakal-kalakkán kayu wala nga maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo! Dakayu wa magpì-pimáru! Ta pinangwa nu datu pagbàbànanan ne Dios kitun se datu namáru wa tolay kitun ka lúbù da. Ay payán nuda pe ka pangpapiya, ³⁰ay se nu la nán na, ‘Nu uwad kami kuma ngala ngin kitu kakowad datu mannákam mi nga nagpatay kadaya pagbàbànanan ne Dios, ay akkan mi kuma nga nepalúbus sa patayán dada,’ nán nu.

³¹Ay díkod dakayu kampela ngin nin ya nangagi nga pútut dakayu datu nagpatay kadatu pagbàbànanan ne Dios kitun. ³²Ara nu lugud! Balinan nu lugud dala ngin tu negayát datu apuapu nu.

³³Dakayu wa ummán ka gámad idaw wa gangay! Inagdakè nu! Ay makalísi kayu kod pikam mala kiya pannakapánis nu ka impiyernu! ³⁴Ta senu metungpal nu tu ginayatán datu apuapu nu, ay túya mangibon nà kadaya pagbàbànanan ku se daya nasríb ba tolay ku se daya pagtù-tùgúdan ku kadakayu. Ay patayan nu daya duddúma, ay se ilansa nu ka krus daya duddúma, ay sap-saplit nu daya duddúma kadaya sinagoga nu, ay se nuda pataláwan kadaya il-ileli. ³⁵Ay díkod dakayu pe ya kidsuwán naya pannakapánis datu apuapu nu gapu kitu inagpatay da kadatu namáru wa tolay. Manggayát kitu Abel la áwan bas-básul la pinatay da, panda kitu Zacarias nga an-anà tu Barakias nga ittu pe tu pinatay nu wa Judyu kitu nagbàtán naya Templo se ya agbasuwán. ³⁶Kagiyan ku kadakayu ya kurug, nga ya pannakapánis gapu kadatun na kinuw-kuwa datu apuapu nu, ay midsu kadakayu wa tolay kadedi ya al-algaw.”

Sinangítán ne Jesus datu iJerusalem

(Luc 13:34-35)

³⁷“Dakayu wa iJerusalem! Dakayu wa nagpatay kadatu pagbàbànanan ne Dios kitun se nagtútò kadatu nebon ne Dios kadakayu! Namin-adu wà in na tagge ngala nga mangalmung kadakayu nga ummán kiya angngalukup naya úpa kadaya pippíyà na. May maddi kayu mán kammin,” nán na. ³⁸“Ngamay kídì yin ay piddudoray yala ne Dios sin ya Templo nu. Ay mabaaw win. ³⁹Ay ya ikagì kadakayu, ay akkan dà in na masingan panda kiya akasingan nu kammin kiyà, nga ittu yanin ya agkuna nu wa, ‘Maday-dáyaw ya umbet ta nebon ne Apu kídì,’ nán nu,” nán ne Jesus.

Tu nangngagi ne Jesus kitu karba natu Templo

(Mar 13:1-2; Luc 21:5-6)

24 ¹Ay kitu ipappan ne Jesus sin kane lumawán kitu templo, ay umadanni datu tù-tùgúdan na kaggína. Ay netuldu da nga

ipassingan ke Jesus tu simbáan se datu báwi kitu amuwág na. ²Ngamay nán na kaggída nga summungbát, “Kurug ga masingan nu pikam ngámin dedi kídi. Ngamay ikagì kadakayu ya kurug, nga áwan nala ya mabansi nga maglànu kadedi nga batu nga di mepúkay,” nán na.

Daya umbet ta kapar-parigátan

(Mar 13:3-13; Luc 21:7-19)

³Ay kitu kowad ne Jesus nga magtutúgaw kitu bantay Olivo, ay inumbet datu tù-tùgúdán na nga áwan makam-ammu. Ay nán da kaggína, “Ikagim mán kadakami nu nungay na ya kàwa ngámin datun. Ay se nu nágan daya mà-màwa nga pagilasínán mi kiya ilalbet mu kammin se daya mà-màwa nga pakelasínán mi kiya ipappanda naya ngámingámin,” nán da.

⁴Ay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, “Magtaron kayu! Akkan kayu wa paal-alílaw ki oray iinna. ⁵Ta adu daya tolay ya umbet ta magkuna nga, ‘Iyà ya Cristo,’ nán da. Ay adu daya tolay ya al-aliláwan da. ⁶Ay magína nu daya maggugubát, ay se madámag nu pe daya maggugubát kadaya sabáli nga il-ileli. Ngamay akkan kayu wa magansing. Ata masápul la màwa pikam dayán. Ngamay akkan pikam ittu ya ipappanda naya ngámingámin. ⁷Ata maggugubát daya il-íli, ay se maggugubát pe daya il-íli nga iturayán daya à-ári. Ay umbet pe ya pinagguulát, ay se mangyagyag pe kadaya nagbal-baláki ya giyán. ⁸Ngamay ngámin dedi, ay anggayát tala naya kapar-parigátan nu.

⁹Kalùsawan dakayu daya tolay gapu kiya angngurug nu kiyà. Ipatiliw dakayu kadaya agtuturáy, ay se dakayu wa par-parigátan. Ay patayan da daya duddúma kadakayu. ¹⁰Ay túya adu daya mangigsán kiya angngurug da kiyà in. Ay ipatiliw da pe daya kabbulun da ngin, ay se maglilinnùsaw da pe. ¹¹Ay adu daya umbet ta busid nga pagbàbànanan ne Dios. Ay adu daya al-aliláwan da nga tolay. ¹²Ay gapu ta umadu ya kinadakè, ay mappsílán ya amminya daya tolay kiya isaisa kaggída. ¹³Ngamay nu iinna ya maketurad kadayán panda kiya panda na, ay ittu yán ya alà ne Dios. ¹⁴Ay idi ya Napiya nga Dámag mepanggap kiya angngituráy ne Dios, ay mebàbànan pikam kiya ngámin na kalawagán ta senu mammuwán pikam daya ngámin tolay, ay se yala umbet tin ya ipappanda naya ngámingámin.”

Ya kadamtán na kapar-parigátan

(Mar 13:14-23; Luc 21:20-24)

¹⁵“Ay masingan nu kiya balay ne Dios tu kadásan na masingan nga ummán kitu nepekagi ne Dios kitu Daniel la pagbàbànanan na kitun. (Awátan pà nang din naya magbása.) ¹⁶Ay nu masingan nu yanin, ay masápul la magkakáwe daya atán ka Judea kadaya ban-bantay. ¹⁷Ay daya tolay ya mepas-pasmu wa

atán ka atap balay da, ay akkan da tagge nga umúlug ga maggalà kadaya kuw-kuwa da nga atán kiya unag balay da. ¹⁸Ay daya atán kiya komán da, ay akkan da masápul ya mawe ka balay da nga mangalà kiya bádu da. ¹⁹Ay kiyán na oras ay kakal-kalakkán daya nabùsit se daya atán tagíbi. ²⁰Ikar-karárág nu wa akkan din kiya aggamiyán na se akkan kiya algaw wa panaggiimáng ya kàwa nayán. ²¹Ata kiyán na algaw, ay napanat pà-pànang ya kapar-parigátan daya tolay. Ay áwan pikam ma ummán kiyán na nakapar-parigátan daya tolay nanggayát kitu nammarsuwa ne Dios kídí ya kalawagán panda kídí, ay se áwan nin ya màwa nga ummán kiyán. ²²Ay nu akkan nala nga kinabib-án ne Dios ya algaw nayán, ay áwan tolay ya mabiyág. Ngamay gapu kadaya píli ne Dios, ay kinabib-án na ya algaw nayán.

²³Ay nu atán magkuna kadakayu nga, ‘Atán kídí ya Cristo!’ onu, ‘Atán kannán!’ nán na, ay akkan nu kur-kurugan. ²⁴Ata atán da umbet ta magpamaráng nga Cristo, se atán da pe magpamaráng nga pagbàbànanan ne Dios. Magipas-passingan da kadaya nakas-kasdáaw pànang nga mà-màwa ka pangalflaw da kadaya tolay. Ay nu mabal-balin kuma ngala, ay ialflaw da pe daya piníli ne Dios. ²⁵May kinagì kadakayu mà in ki di na pikam kàwa.

²⁶Ay díkod oray nu nán da kadakayu wa, ‘Atán kitúni ir-ir-er,’ nán da, ay akkan kayu wa maw-awe. Ay nu nán da nga, ‘Atán kiyán unag kuwartu,’ nán da, ay akkan nuda pà-pàgan. ²⁷Ata ya ilalbet ku kammin na nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay masingan dà ngámin daya tolay! Ummán kiya kilát ta palangán na ya magpíngipíngit oray nu kiya lattakán nala ya paggayátan na,” nán na.

²⁸“Ay oray kawà naya giyán naya innát, ay atán pe daya karabúngan.”

Ya ilalbet naya nengágan da kitun ka An-anà Tolay

(Mar 13:24-27; Luc 21:25-28)

²⁹“Ay nu mabalin nin ngámin dayán na rig-rígát kiyán na al-algaw, ay matay pe yin ya mata, ay se akkan na pumaláng pe yin ya búlán. Ay daya bittuwan ka lángit ay metànegán da. Ay makínin pe daya duddúma pikam nga atán ka lángit. ³⁰Ay se yala nga masingan ka lángit ya pagilasínán kiya ilalbet ku, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Ay ngámin daya tolay kídí ya kalawagán, ay magpanakit da, ay se dà ala masingan na nengágan da kitun ka An-anà Tolay nga umbet tin na mebulun ki angap. Ay kiyán na oras ay mepassingan ya kinaturáy ku se ya kinadáyaw ku. ³¹Ay se yala atán magina da nga naggat pànang nga ummán ka metanggoyob nga ittu pe yanin ya angngibon ku kadaya anghel ne Dios nga mangurnung kadaya ngámin na píli ne Dios nga tolay na nga maggayát kadaya ngámin na giy-giyán kídí kalawagán.”

Ya pakelasínán kiya ilalbet kammin ne Jesus

(Mar 13:28-31; Luc 21:29-33)

³²“Dam-damdamman nu ya mà-màwa kadaya káyu wa gígus. Nu maglannuway da ngin, ay ammu nu win na tagay yin ya agdagun na.

³³Ay ummán pe, nu masingan nu win datun na kinag-kagì a mà-màwa, ay ammu nu pe yin na tagay pà nang ngin ya ilalbet ku. ³⁴Ikagì kadakayu wa màwa ngámin dedi kiya akkan pikam katay daya tolay ya sibbiyág kadedi ya al-algaw. ³⁵Madadál lala ya lán git se ya kalawagán ngamay daya bàbà nán ku, ay akkan da wayya nga di màwa.”

Awan tolay ya makammu kiya ilalbet kammin ne Jesus

(Mar 13:32-37; Luc 17:26-30, 34-36)

³⁶“Ay nu iya algaw se oras nga kàwa ngámin dayán, ay áwan ya makammu oray daya anghel ne Dios, ay oray iyà a An-anà na, nu di tittu ya Ama. ³⁷Ya ilalbet ku kammin na nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ummán kitu nelalbet natu dallis kitu kakowad tu Noa. ³⁸Ata kadatu al-algaw wa áwan pikam tu dallis, ay mangán se uminum, se maggaattáwa ngala datu tolay panda kitu algaw wa nelalnà tu Noa kitu abay pà nang nga biray na. ³⁹Akkan da tutu wala am-ammu tu màwa panda kitu nelalbet tu dallis nga ittu tu nangrápun kaggída ngámin. Ay ummán pe kiyán kiya ilalbet ku wa nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ⁴⁰Ay kiyán na oras, ay atán duwa nga lalláki ya magkuwa kiya komán da. Málà ya isa, ay mabansi ya isa. ⁴¹Atán duwa nga babbay ya magirid. Ay málà ya isa, ay mabansi pe ya isa.

⁴²Ay túya sissasagána kayu din peyang ta akkan nu wa ammu ya algaw wa ilalbet naya Apu nu. ⁴³Damdaman nu nga, nu ammu kuma naya ama naya bumalay nu nungay na ki gabi ya ilalbet naya maragtákaw, ay magbantáy kuma ngala ngin ta senu akkan malnà naya maragtákaw ya balay na. ⁴⁴Ay lugud, masápul la sissasagána kayu peyang, ta umbet tà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay kiya oras sa akkan nu wa aggin-indag kiyà.”

Ya mapiyár ra asassu se iya akkan

(Luc 12:41-48)

⁴⁵“Ya mapiyár se nasírib ba asassu, ay aggína ya pakammuwan naya apu na kadaya páda na nga asassu. Aggína ya magpangán kadaya duddúma nga asassu kiya oras sa pinagkakán da. ⁴⁶Maganggam yán na asassu wa dangan naya apu na nga ummán kiyán ya kuk-kuwaan na. ⁴⁷Ay kurug ya ikagì kadakayu nga aggína ya pakammuwan natu apu na kadaya ngámin na kuw-kuwa na. ⁴⁸Ngamay nu ya nadakè a asassu, ay nán na kiya uray na, ‘Mabayág pikam, ay se yala umbet tu apù,’ nán na. ⁴⁹Ay se na ngala nga gayatán pagraw-rawtán daya páda na nga asassu, ay se yala pe yin na mawe mepangapangán se mepaggiinum kadaya maging-inglaw. ⁵⁰Ay se yala nga umbet tu apu na kiya algaw wa akkan na nga panaggin-indag, ay se kiya oras sa akkan na nga am-ammu. ⁵¹Ay panísan tutu wala natu apu na, ay se na ngin na ibílang kadaya managpì-pimáru.

Ay ippan na pe yin kitu giyán da. Ay kiyán na giyán, ay magngar-ngarasiyat se sumángit da,” nán ne Jesus.

Ya pangárig panggap kadaya sangapúlu wa babbalásang

25 ¹“Ya kálà nu kiya pangiturayán ne Dios, ay meárig kiya annabat daya sangapúlu wa babbalásang kiya mangatáwa. Ay dedi ya babbalásang, ay siddidílag da ngámin. ²Ngamay ya limma kaggída, ay umang-ang-ang da. Ay datu limma ay nasírib da. ³Ay datu umang-ang-ang, ay nagtagidílag da pe, ngamay akkan da nga nangalà ka sagáma da nu mamminán da ka agás. ⁴Ngamay datu nasírib, ay nangalà da pikam ka agtangabutilya da nga agás nga sagáma da. ⁵Ay nabayág se yala inumbet tu mangatáwa, ay tútu nadà-dappán datu babbalásang, ay díkod nagkakatúdog da ngámin.

⁶Ngamay kitu túlad tu gabi yin, ay uwad kinumraw wa nán na, ‘Atán nin tu mangatáwa! Sabtan nu win!’ nán na. ⁷Ay nalukág datu sangapúlu wa babbalásang, ay se da nga kappiyánan datu dílag da. ⁸Ay nán datu umang-ang-ang kadatu nasírib ba babbalásang, ‘Iddán dakami mán ka agás ta natayán kami yin,’ nán da. ⁹Ngamay nán datu nasírib ba summungbát, ‘Akkán kid da umanáy kadátada ngámin ya nesagána mi nga agás! Mawe kayu wala ngin na gumátang ka agás nu kadaya sininda,’ nán da. ¹⁰Ngamay kitu likud da nga gumátang, ay inumbet pe yin tu mangatáwa, ay díkod datu nasírib ba babbalásang, ay netangalnà da pe yin kaggína kitu pagsasay-ammán, ay se da pe yin na gipán tu gagyangán.

¹¹Ay kane daddán, ay inumbet pe yin datu umang-ang-ang. Ay nán da, ‘Apu, lútán dakami mán,’ nán da. ¹²Ngamay nán natu mangatáwa, ‘Akkán takayu mà kurug am-ammu!’ nán na.”

¹³Ay se yala nán ne Jesus, “Magsagána kayu lugud, áta akkan nu wa ammu ya algaw se oras sa ilalbet ku nga nengágan da ka An-anà Tolay,” nán na.

Ya pangárig mepanggap kadaya asassu wa napiyáran ka pirà

(Luc 19:11-27)

¹⁴“Ata ya kàwaán na kiya pangiturayán ne Dios, ay meárig kiya kinuwa naya isa nga tolay ya nawe kiya adayyu wa íli. Kitu ipappan na ngin, ay inayabán na datu asassu na, se na nga ikípát ta ipiyár kaggída tu pirà na. ¹⁵Ay niddán na ka limma ríbu tu isa, ay duwa ríbu kitu mekàduwa, ay se maríbu kitu mekàlu. Ata sigun kitu kabailán da kampela ngin nin. Ay se la nawe yin. ¹⁶Ay tu niddán ka limma ríbu, ay dágus na ngala nga nenigúsiyu tu pirà na. Ay nakaganansiya ka limma ríbu pe. ¹⁷Ay ummán pe tu mekàduwa, nakaganansiya ka duwa ríbu pe. ¹⁸Ngamay itu asassu wa niddán ka maríbu, ay nawe na nga nekubkob kitu lusà tu pirà natu apu na.

¹⁹Ay kane mabà-bayág ka panda, ay inumbet tin tu apu da nga maningan kadatu pirà na nga nepiyár na kadatu asassu na. ²⁰Ay ya inumbet ta nunna, ay tu niddán na ka limma ríbu písus, ay se na nga idde tu pirà kitu apu na. Ay nán na, ‘Apu, nakaganansiya tu limma ríbu wa niddem kiyà ka limma ríbu pe,’ nán natu asassu. ²¹Ay, ‘Pàgan ku ya kinuwám,’ nán natu apu na. ‘Namáru ka se mapiyár ka nga asassu,’ nán na. ‘Ay gapu ta mapiyár ka kiya bittì ala nga bánag, ay ikaw ya pakammuwan ku kadaya dadakkal la bánag. Umbet ka ta mepaganggam ka kiyà nga apu mu,’ nán na.

²²Ay se yala umbet pe yin tu niddán ka duwa ríbu. Ay nán na, ‘Apu, niddán nà kitun ka duwa ríbu, ay tú idi ya ganansiyà, duwa ríbu písus pe,’ nán na. ²³Ay nán tu apu, ‘Pàgan ku ya kinuwám! Namáru ka se mapiyár ka nga asassu. Ay gapu ta mapiyár ka kiya bittì ala nga bánag, ay ipindu ku pe kikaw daya dadakkal la bánag. Ay umbet ka ta mepaganggam ka kiyà, nga apu mu,’ nán na.

²⁴Ay inumbet pe yin tu niddán ka maríbu wa písus. Ay nán na kitu apu na, ‘Apu, ammù a narungat ka. Ganiyan mu ya akkan mu wayya netugnu, ay se burásan mu ya búnga naya akkam nemúla. ²⁵Ay gapu ta mansing ngà kikaw, ay túya nekubkob ku tu pirà mu. Ye kam idi tu pirà mu,’ nán na. ²⁶Ay nán natu apu na kaggína, ‘Nadakè ka se nasadut ka nga asassu! Ammum lugud din na ganiyan ku ya oray akkan ku wa netugnu, ay se burásan ku ya akkan ku wa nemúla, ²⁷ay turám lugud da di nebangku ya pirà ku ta senu atán kuma ngin ya an-anà na kídì ya naggulli ku!’ nán na. ²⁸Ay tútu nán na kadatu duddúma nga asassu na, ‘Alà nu ya pirà kaggína, ay se nu idde kiya asassu wa atán sangapúlu ríbu na,’ nán na,” nán ne Jesus. ²⁹“Ata daya makammu kiya nepiyár kaggída, ay maamúngán pikam, ay umadu pà nang ya atán kaggída. Ngamay daya akkan makammu kiya nepiyár kaggída, ay màpoli kammin tu nepiyár kaggída. ³⁰Ay nán tu apu manin, ‘Ay kídì yin, ippan nu ya áwan sur-surbi nga asassu kiyán kiya kagibattán kiya lasi. Ay sumángit daya tolai kiyán, ay se magngar-ngarasiyat da.’”

Ya amagsisibna ne Jesus kadaya ngámin tolai

³¹“Ay nu umbet tà a nengágan da kitun ka An-anà Tolai, ay kabbulun ku daya anghel ne Dios. Ay kiyán na ilalbet ku, ay mepassingan ya kinaDios ku, ay se ittu pe yanin ya nadáyaw wa angngituráy ku. ³²Ay ngámin daya tolai kídì kalawagán, ay maur-urnung da kiya àráng ku. Ay pagsisibnaan kuda nga ummán kiya ammagsisibna naya magpas-pastor kadaya karneru se kalding. ³³Ay daya árig karneru, ay pabegan kuda kiya padne diwanán ku. Ay daya árig kalding, ay pabegan kuda kampela ngin nin pe kiya padne kasígid ku.

³⁴Ay iyà nga Ari da kiyanin, ay nán ku kadaya atán ki padne diwanán ku, ‘Dakayu wa inanggam naya Amà, ay umbet kayu! Ta magyán kayu win kiya

pangiturayán na nga nesag-sagána kadakayu oray kitu akkan pikam nàwa idi ya kalawagán. ³⁵Ata kitu nabisin nà, ay pinangán dà. Ay kitu aggasikkinum ku ay pinenum dà. Ay oray agtangeli yà kadakayu, ay pinalnà dà. ³⁶Ay kitu áwan ku bádu, ay binaduwan dà. Ay kitu inagtakit ku, ay tinalimaduwan dà. Ay kitu nekebálud ku, ay sinù-sùbangán dà, nán ku kaggída.

³⁷Ay se da la nán kiya pe dayán na namáru, ‘Kannungay na pe Apu ya inakasingan mi nga nabisin ka, ay se mika pinangán? Ay kannungay na pe ya inaggasikkinum mu wa pinenum mika? ³⁸Ay kannungay naya inakasingan mi kikaw wa agtangeli ka, may pinalnà mika? Ay kannungay na pe ya nekalàbuwán mu wa binaduwan mika? ³⁹Ay se kannungay na pe ya nekabálud mu wa sinù-sùbangán mika, se ya inakasingan mi kikaw nga nagtakit nga tinalimaduwan mi?’ nán da. ⁴⁰Ay iyà nga Ari da, ay nán ku pe ya sumungbát kaggída, ‘Ikagì kadakayu nga gapu ta kinuwa nu dayán kadedi ya nababa nga wawwági ay bílang kinuwa nu pe kiya,’ nán ku kaggída.

⁴¹Ay se ku la nga kagiyan kadaya atán ki padne kasígid ku, ‘Magtálaw kayu kiya, dakayu wa kalùsawan ne Dios. Mawe kayu kiya apuy ya akkan mataatay nga nesag-sagána ke Sairu se kadaya itur-turayán na. ⁴²Ta kitu nabisin nà, ay akkan dà a pinangán, ay se kitu sikkinum mà, ay akkan dà pinenumán. ⁴³Agtangeli yà kadakayu, ngamay akkan dà a pinalnà. Nalàbuwán nà may di dà binaduwan. Nagtakit tà may akkan dà tinalimaduwan. Ay akkan dà pe ya sinù-sùbangán kitu nekabálud ku,’ nán ku kaggída.

⁴⁴Ay nán da pe nga sumungbát, ‘Apu, kannungay naya nakasingan mi kikaw wa nabisin, onu nagasikkinum, onu agtangeli ka onu magtakit ka onu nabálud ka, ngamay akkan mika nga sinengán?’ nán da. ⁴⁵Ay nán ku pe sumungbát kaggída, ‘Kagiyan ku kadakayu nga, gapu ta akkan nu wa kinuwa dayán kadedi ya kababaán na wawwági, ay bílang akkan nu wa kinuwa pe kiya.’

⁴⁶Ay se da la nga mippan kiya pakapanísán da ka áwan panda. Ngamay nu daya namáru, ay mawe da kiya pakabiyágan da ka áwan panda,” nán ne Jesus.

Ya aggutad da nga mamatay ke Jesus

(*Mar 14:1-2; Luc 22:1-2; Jn 11:45-53*)

26 ¹Ay kane din na mabalin ne Jesus nga magkakagi kadatun na nesur-súru na, ay nán na kadatu tù-tùgúdán na, ²“Ammu nu wa duwa ngalgaw wala ngin, ay se yala màwa ya piyasta^e. Iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ipatiliw dà, ay se dà a ilansa ki krus,” nán na.

^e **26:2** Ya piyasta nga nán na kídí ay ittu ya angsilibrár da kitu nanglàtaw ne Apu kadatu Hebreo kane patayan na ngámin datu manákam nga annánà a lalláki ka Egipto kitu kakowad tu Moses.

³Kitun na oras, ay nagguurnung datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu kitu balay ne Caifas nga nangátu wa pádi. ⁴Ay se da nga naggaamomanán nu mapaanna ya kuwaan da ta senu nalingad ya anniliw da ke Jesus se ya ammatay da kaggína. ⁵Ay nán da nga, “Akkan tada nga ipàmu kiya piyasta ta magariquddò daya tolay,” nán da.

Tu nangngípu natu babay ke Jesus ka talibangug
(*Mar 14:3-9; Jn 12:1-8*)

⁶Ay kane atán de Jesus ka Betania kitu balay de Simon, tu naglappang kitun, ⁷ay uwad babay ya nangitúgut ka tangabutilya nga nangína pàrang nga talibangug. Ay kane atán ne Jesus nga magtutúgaw wa mangán, ay inumbet tu babay, ay se na nga isiyasiyà tu talibangug kitu úlu ne Jesus. ⁸Ngamay kane masingan datu tù-tùgúdán na tu kuwaan natu babay, ay nalúsaw da nga nán da, “Taanna, tura na nga dadàlan ya talibangug kiyán? ⁹Adu kuma ya paglakúwán na kiyán nu iláku na, ay se na nga idde kuma ya pirà kadaya napubri,” nán da.

¹⁰Ay ammu ne Jesus tu kag-kagiyan da, ay tútu nán na kaggída, “Taanna, tura nu wa lúsawan ya babay ta, ay napiya mà ya kinuwa na kiyà! ¹¹Daya napubri, ay kabul-bulun nuda peyang, ngamay nu iyà, ay akkan. ¹²Kídi ya inangngípu na kiyà kídi ya talibangug ay ittu ya angngisagána na kiyà kiya pannaketaman ku. ¹³Ay ikagi kadakayu nga oray kawà na kídi kalawagán ya kebàbànanan naya Napiya nga Dámag, ay mebàbànan pe ya kinuwa nedi ya babay ka panamdammán da kaggína,” nán ne Jesus.

Tu angngipatiliw ne Judas ke Jesus
(*Mar 14:10-11; Luc 22:3-6*)

¹⁴Ay se yala nga nawe kadatu ap-apu datu pappádi tu isa kadatu sangapúlu se duwa, tu nagngágan ka Judas Iscariote. ¹⁵Ay nán na kaggída, “Nágan naya idde nu kiyà nu mepatiliw ku kadakayu we Jesus?” nán na. Ay tútu tinangdánan da ka tallu púlu wa pinaláta nga silber. ¹⁶Ay díkod, nanggayát kitun, ay isingasingan na ngin ya angngipatiliw na ke Jesus.

Tu nepanggidám ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na kitu piyasta
(*Mar 14:12; Luc 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30*)

¹⁷Ay kitu nunna nga algaw natu piyasta nga angngán da ka sinápay ya áwan pamalvád, ay inumbet datu tù-tùgúdán ne Jesus. Ay nán da kaggína, “Kawà na nga balay ya piyám ma pangisaganán mi ka panggidám tada kídi nga piyasta?” nán da. ¹⁸Ay nán na kaggída, “Mawe kayu kiya íli, ay se nu wala nga sapúlan nge kuwa. Ay ikagi nu kaggína nga nán nu, ‘Nán ne Misturu nga inumbet tin tu oras na. Ay idi balay mu

kanu ya panggidáman mi kídi nga piyasta,' nán nu," nán ne Jesus. ¹⁹Ay kinurug datu tù-tùgúdán na tu nebílin na kaggída. Ay tútu nawe da nga nesagána tu panggidáman da kitun na piyasta.

²⁰Ay kane gabi yin, ay nagdudúwa de Jesus se datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na nga mangán. ²¹Ay kitu kowad da ngin na magkakán, ay nán ne Jesus kaggída, "Ipà-painunnà a ikagi kadakayu, nga atán kadakayu ya mangipatiliw kiyà," nán na. ²²Ay tútu nagpannakit da pà nang ngámin. Ay nán tu isaisa kaggída, "Akkan iyà yán, Apu" nán da. ²³Ay summungbát te Jesus nga nán na, "Tu negindán kiyà nga nangidnat kitu sinápay na kitu malúkung, ay aggína ya mangipatiliw kiyà. ²⁴Ngamay màwa mà kammala ngin nin kiyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay ya ummán kitu nán naya nesúrat ta bàbànan ne Dios mepanggap kiyà. Ngamay kakal-kalakkán ya tolai ya mangipatiliw kiyà. Napi-piya kuma ngala kaggína nu akkan tagge neanà," nán na.

²⁵Ay tu Judas nga ittu tu mangipatiliw kaggína, ay nán na, "Apu, iyà nád ya nán mu?" nán na. Ay nán ne Jesus kaggína, "Nakagi mu win!" nán na.

Tu nuddi ya nanggidám ne Apu

(Mar 14:22-26; Luc 22:15-20; 1 Cor 11:23-25)

²⁶Ay kitu agkakán da, ay nangalà e Jesus ka sinápay, ay se yala nagiyáman ke Dios, ay se na sinappitappig se na nekípát kadatu tù-tùgúdán na nga nán na, "Alà nu ta kanan nu. Tú idi ya baggi," nán na.

²⁷Ay se na la pe ya inalà tu binásu wa inuman da, ay se yala nagiyáman. Ay se na nidde kaggída nga nán na, "Uminum kayu ngámin kídi," nán na. ²⁸"Ta tú idi ya dágà a katungpálan naya baru nga kari ne Dios kadaya tolai. Mearúyut ya dágà ta senu mapakawan daya bas-básul daya adu wa tolai. ²⁹Ay ikagi kadakayu nga akkan nà in na uminum kídi ya mainum nga nàwa ki digu búnga úbas, panda kiya angnginum ku manin kídi nga kabulun takayu win kiya pangiturayán naya Amà."

³⁰Ay kane mabalin da nga mangansiyon ka isa nga kansiyon, ay lummawán da, ay se da mawe kitu bantay Olivo.

Nepainunna ne Jesus nga kinagi ya angngituláyaw ne Pedro kaggína

(Mar 14:27-31; Luc 22:31-34; Jn 13:36-38)

³¹Ay nán ne Jesus kaggída, "Kídi nga gabi, ay pagtataláwan dà ngámin gapu kiya màwa kiyà. Ata atán na nesúrat kiya bàbànan ne Dios nga nán na,

'Patayan ku ya magtag-tagasíngan kadaya karneru, ay masip-siparà daya karneru,' nán na," nán ne Jesus. ³²"Ngamay nu lumtu wà in, ay inunnaán takayu ka Galilea," nán na.

³³Ay nán ne Pedro kaggína, “Ay oray nu pagtataláwan daka ngámin gapu kiya màwa kikaw, ay akkan taka paglikudán,” nán na. ³⁴Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Kagiyan ku kikaw ya kurug nga, kídi ya gabi, ki di pikam aggiittaráut daya anù kiya danni láwa ay namiluwán nà in na netuláyaw,” nán na. ³⁵Ay nán manin ne Pedro, “Oray nu metangatay yà kikaw, ay kurug ga akkan taka nga ituláyaw,” nán na. Ay ittu pe yán tu kinagi ngámin datu tù-tùgúdán na.

Tu nagkar-karárag ne Jesus ka Getsemani

(Mar 14:42; Luc 22:39-46)

³⁶Ay se yala manin na nawe de Jesus kitu giyán na Getsemani. Ay nán na kadatu tù-tùgúdán na, “Magtutúgaw kayu wala kídi ta mawe yà a magkarárag kitúni,” nán na. ³⁷Ay nebulun na de Pedro se datu duwa nga annàna tu Zebedeo. Ay nanggayát ta mariribù, ay magpannakit pà nang pe. ³⁸Ay nán na kaggída, “Magpannakit tà pà nang, ay ummán nà ka matay gapu kídi ya pannakit ku. Magbansi kayu kídi ngamay mepagpúyát kayu kiyà,” nán na.

³⁹Ay nawe kitu ad-adayyu, ay se la nagukkab kitu lusà, ay se yala magkarárag, nga nán na, “Ama, nu mabalin kuma ngala, ay ilísi nà kídi ya pannakatay ku, ngamay akkan ya piyán ku ya masúrut, nu di ya piyán mu kampela ngin,” nán na.

⁴⁰Ay kane magulli kitu giyán datu tallu wa tù-tùgúdán na, ay dinatang nada nga magkakatúdog. Ay nán na ke Pedro, “Pedro akkan nu mabaal gane, ya mepagpúyát kiyà ka oray isa ngala nga oras? ⁴¹Magpúyát kayu, ay se magkarárag kayu ta senu malisiyán nu din daya kepar-paroán nu. Kurug ga piyán nu kiya uray nu ya akkan meparò ngamay nakapsut ya baggi nu,” nán na.

⁴²Ay pinidduwa na manin tu nawe nagkar-karárag kitu ad-adayyu. Ay nán na nga nagkarárag, “Ama, nu akkan mabalin na di màwa idi kiyà, ay ya piyám mala ya màwa,” nán na. ⁴³Ay inumbet manin kitu giyán datu tù-tùgúdán na, ay dinatang nada manin na magkakatúdog ta akkan da nga marngát datu mata da.

⁴⁴Ay díkod, pinanáwan nada, ay se yala nawe nagkarárag. Ay ittu kam tu nekagi na kitu karárag na kídi ya kapamìlu na. ⁴⁵Ay se yala inumbet kadatu tù-tùgúdán na, ay nán na kaggída, “Matúdog kayu pikam ma magimáng? Inumbet tin tu oras sa angngipatiliw da kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay kadaya maragbásul. ⁴⁶Bumángun kayu ta mawe tada ngin. Sinnan nu kod. Atán nin tu mangipatiliw kiyà,” nán na.

Tu nanniliw da ke Jesus

(Mar 14:43-50; Luc 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴⁷Ay kitu akun-oni pikam ne Jesus, ay inumbet tu Judas nga isa kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na. Ay kabbulun na datu adu wa tolay

ya nagtagiampiláng se nagtagipapangkur nga ittu datu nebon datu ap-
apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu. ⁴⁸Ay tu Judas nga
ittu tu mangipatiliw kaggína, ay nekagi na ngin ya pakammuwán datu
tolay ke Jesus. Ata nán na kaggída, “Ya tolay ya umàán ku, ay aggína
ngin. Dugkaman nu!” nán na. ⁴⁹Ay díkod kane umbet, ay nagkaw-át
ke Jesus se na nán, “Mapaanna ngin, Misturu?” nán na, ay se na nga
ummàán. ⁵⁰Ay nán ne Jesus kaggína, “Opun, kuwaan mu win ya gákat
mu kídi,” nán na.

Ay se yala nga dummarup datu tolay, ay se da tiniliw nge Jesus. ⁵¹Ay
inásut natu isa kadatu kabbulun ne Jesus tu ampiláng na, ay se na nga
kintab tu asassu natu nangátu wa pádi. Ay nataptáp pala tu talínga
na. ⁵²Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Ippáy mu kammin ya ampiláng
mu kiya balay na, áta daya magtag-tagiampiláng ka ippapatay da, ay
ampiláng pe ya katayán da,” nán na. ⁵³“Dálin nu kid nga akkan ku
annung ya makigdù kiya Amà, ay se dagus sala nga mangibon ka rinibu-
ríbu wa anghel na?” nán na. ⁵⁴“Ngamay nu ittu yán ya kuwaan ku, ay
mapaanna lugud ya kàwa kurug daya bàbànan ne Dios nga nesúrát? Ay
nán na mà nga màwa dedi!” nán na.

⁵⁵Ay se yala nán ne Jesus kadatu adu wa tolay, “Tirung ngà ka nán nu
ta! Ta tura kayu wa nagtagiampiláng se nagtagipapangkur ra inumbet ta
maniliw kiyà! Atán nà mà peyang kiya algaw wa magtùgud kiya Templo,
ay tura dà akkan na tiniliw kitun kam?” nán na. ⁵⁶“Ngamay nàwa dedi ta
senu màwa datu nesur-súrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun,” nán ne
Jesus.

Ay se nagtataláwan datu tù-tùgúdán na. Ay piniddodoray da ngala
ngin.

Tu nangbustigár da ke Jesus kitu balay natu nangátu wa pádi
(*Mar 14:53-65; Luc 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24*)

⁵⁷Ay se da la nippan ne Jesus kitu balay ne Caifas nga nangátu wa
pádi, áta ittu tu nagguurnúngán datu maragtùgud ka lintag se datu
pangmanàman da. ⁵⁸Ay gummunud pe ye Pedro may nagpal-palodi yala
panda kitu amuwág tu balay natu nangátu wa pádi. Ay kane atán kitu
amuwág gin, ay nepagtutúgaw kadatu guwardiya ta sinnan na nu nágan
tu màwa.

⁵⁹Ay ngámin datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman da se
datu maragtùgud ki lintag ga nagguurnung kitúni, ay magsap-sápul da
ka oray busid dala ngin na ipabásul da ke Jesus ta senu mabalin da nga
papatay. ⁶⁰Ngamay áwan da nga mas mà oray nu adu win datu nagsistígu
ka busid. Ay se yala uwad duwa tolay ya nagsíkád. ⁶¹Ay nán da, “Nán
nedi ya tolay nga mabalin na kanu wa gabbán ya Templo, ay se na
ipásíkád kanu kammin kiya unag tallu walgaw,” nán da.

⁶²Ay nagsíkád tu nangátu wa pádi se na nán ke Jesus, “Inna ya mesungbát mu kiyán na ipabásul da kikaw?” nán na. ⁶³Ngamay akkan nagun-úni ye Jesus. Ay nán manin tu nangátu wa pádi kaggína, “E Dios ay maggigína kídi. Ikagim lugud tutu wala kadakami nu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios nga ittu ya Cristo?” nán na.

⁶⁴Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Ay kinagi mu mà in,” nán na. “Ngamay ikagi pe kadakayu nga, manggayát kídi yin ka panda, ay mammuwán nu nga iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay magtugaw wà kiya padne diwanán ne Dios. Ay masingan nu pe nga umbet tà a mebulun ki angap nga manggayát ka lángit,” nán na.

⁶⁵Ay kane magína natu nangátu wa pádi tu kinagi ne Jesus, ay pinisi na tu bádu na kampela ngin nin.^f Ay se na nán, “Pangirupát na ke Dios datu kinag-kagi na á! Akkan tada masápul lin daya sistígu, áta nagína nu mà in ya angngirupát na ke Dios. ⁶⁶Ay nágan naya nán nu?” nán na kadatu kabbulun na. Ay, “Masápul la matay a, ta ittu mà yán ya rabbang na gapu kiya básul na,” nán da nga summungbát.

⁶⁷Ay se da nga linutában tu murang na, ay se da pe ya sulusúlung. Ay timpit pe datu duddúma. ⁶⁸Ay nán da ke Jesus nga sikkaamítang, “Gattuam mán lugud Cristo nu iinna ya nampit kikaw!” nán da.

Tu nangngituláyaw ne Pedro ke Jesus
(*Mar 14:66-72; Luc 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹Ay e Pedro, ay uwad da magtutúgaw kitu lasi, kitu amuwág natu agbustigarán da. Ay ummadanni kaggína tu isa nga babay ya asassu. Ay nán na, “Ikaw pe tu kabul-bulun ne Jesus nga iGalilea á!” nán na. ⁷⁰“Akkan ku am-ammu ya kag-kagiyam,” nán ne Pedro nga nagtuláyaw kaggída ngámin.

⁷¹Ay nawe manin kitu balkon, ay uwad manin na nakasingan kaggína nga asassu wa babay. Ay nán natu babay kadatu atán kitúni, “Kabulun ne Jesus nga iNazaret ide ya toláy,” nán na. ⁷²Ay nagtuláyaw manin ne Pedro. “Am-ammù kadi yán na toláy,” nán na nga nesipata.

⁷³Ay kane daddán manin, ay umadanni datu toláy ya atán kitúni ke Pedro. Ay nán da, “Kurug mà nga isa ka kaggída, áta melásin nala kiya áyug naya panaggun-únim,” nán da. ⁷⁴Ay tútu pinagsingánan na ngin tu baggi na nga nagsipata. “Akkan ku am-ammu yán na toláy,” nán na.

Ay ittu pe tun tu inaggittaráut datu anù. ⁷⁵Ay se ittu pe yin tu inakadamdam ne Pedro kitu kinagi ne Jesus kaggína nga, “Kiya di pikam ma nakapagittaráut daya anù, ay namiluwán nà in na netuláyaw,” nán na. Ay tútu lummawán ne Pedro, ay se tutu wala nga summángit.

^f 26:65 Ittu idi ya angngipassingan da kitun kiya akarungat da pà nang.

Tu nangngippan da ke Jesus ke Pilato

(*Mar 15:1; Luc 23:1-2; Jn 18:28-32*)

27 ¹Ay kane pagbarngát, ay nagguumomán datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu tolay nu paannán da tu mangipapatay ke Jesus. ²Ay tútu piníngil da tu íma na se da ippan ke Gobernador Pilato.

Tu nagpattal ne Judas

(*Apos 1:18-19*)

³Ay kane mammuwán tu Judas, tu nangipatiliw ke Jesus, nga patayan da nge Jesus, ay nakappoli. Ay tútu nawe na ipatulli tu tallu púlu wa pinaláta nga silber kadatu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman da. ⁴Ay nán na, “Nagbásul là ta turà a nepatiliw kadakayu ya áwan bas-básul la tolay!” nán na. Ngamay nán da, “Ay nágan naya biy-biyáng mi kiyán. Ikaw ya makammu kampela kiyandin,” nán da. ⁵Ay nebàbà tu Judas datu piniláta nga silber kitu giyán templo, ay se yala nawe ya nagbísin na nagpattal.

⁶Ay díkod inurnúngán datu pappádi datu piniláta nga silber. Ay nán da, “Meallang kiya lintag tada ya mangippáy kiya pirà kiya kága Templo, áta báyard naya biyág naya isa nga tolay,” nán da. ⁷Ay tútu naggaamomanán da nu paannán da tu silber. Ay negátang da kitu lusà natu magkuwa ka bánga nga ittu tu kinuwa da nga kampusantu datu agtangeli. ⁸Ay ittu tu gapu na nga Lusà Dága ya nepangágan kitun na lusà ka panda kadedi ya al-algaw.

⁹Ay díkod nàwa kurug tu kinagi natu Jeremias nga pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídi, “Inalà da tu tallu púlu wa pinaláta nga silber nga báyard naya biyág naya isa nga tolay, nga daya duddúma nga iIsrael kam ya nangbanor kaggína. ¹⁰Ay se da nga negátang ka lusà natu maragkuwa ka bánga nga ummán kitu nán ne Dios nga kuwaan ku,” nán na.

Tu nangbustigár ne Pilato ke Jesus

(*Mar 15:2-5; Luc 23:3-5; Jn 18:33-38*)

¹¹Ay atán ne Jesus sin kitu àràng natu gobernador. Ay nán natu gobernador ra namustigár kaggína, “Ikaw ya ári daya Judyu?” nán na. Ay nán ne Jesus nga summungbát, “Kinagi mu mà ya kurug,” nán na.

¹²Ngamay nu datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman da tu mamustigár kaggína, ay áwan na nga isung-sungbát kaggída. ¹³Ay tútu nán ne Pilato kaggína, “Akkan mu agpà magina daya ipab-pabásul da kikaw!” nán na. ¹⁴Ngamay áwan tútu wala nga nesung-sungbát ne Jesus kadatu ipabásul da kaggína. Ay tútu pagballà pà nang tu gobernador.

Tu angngipapatay da ke Jesus

(*Mar 15:6-15; Luc 23:13-25; Jn 18:39-19:16*)

¹⁵Ay ki peyang nga piyasta, ay nepagangay kitu gubernador ya mangipalawán ka isa nga bálud nga pepalawán da tolay kaggína. ¹⁶Ay kitum ay uwad bálud da nga nagdin-dinnámag ya kinadakè na. Ya ngágan na ay Barrabas. ¹⁷Ay kane maur-urnung ngin datu tolay, ay saludsúdán ne Pilato da ngin nga nán na kaggída, “Inna ya piyán nu wa ipalawán ku?” nán na. “E Barrabas onu e Jesus nga nengágan ka Cristo?” nán na. ¹⁸Ata ammu na nga nedarum mala datu tolay ye Jesus kaggína gapu wala kiya ásil da.

¹⁹Ay ya isa pe, kitu kakowad ne Pilato wa magtutúgaw kitu tugaw na nga magbustigár, ay nepekagi natu atáwa na kaggína nga nán na, “Akkan ka nga mepagbiy-biyáng kiyán na tolay ya áwan bas-básul. Ata nagpanakit tà gapu ki tagenap ku mepanggap kaggína.”

²⁰Ay datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman da, ay nesug-sugsug da datu tolay ta senu e Barrabas tu pepalawán da, ay e Jesus, ay papatay da. ²¹Ay nán ne gubernador ra nagsaludsud kaggída, “Inna kadedi ya duwa ya piyán nu ipalawán ku?” nán na. Ngamay, “E Barrabas!” nán da nga summungbát. ²²Ay nán ne Pilato kaggída, “Ay nágan lugud ya kuwaan ku ke Jesus nga nengágan ka Cristo?” nán na. Ngamay nán da ngámin, “Pelansám ki krus,” nán da. ²³“Taanna ta?” nán na. “Nágan naya básul na ta?” nán na. Ngamay kinggat da mán kammin na nesar-sáraw ya, “Pelansám ki krus!” nán da.

²⁴Ay tútu, kane mammuwán ne Pilato nga áwan na kammala nga màwa ngin, ay nagpálà ka danum, ay se yala nga nagbaggu kitu àráng datu tolay nga nán na, “Awan ku win na biy-biyáng kiya pannakatay nedi ya tolay ya áwan básul. Dakayu kampela ngin nin ya makammu,” nán na. Ata nasingan na pe yin na magariguddò datu tolay yin. ²⁵Ay nán ngámin datu tolay ya nesungbát kaggína, “Dakami se daya annánà mi yala ya magsungbát kiya pannakatay na!” nán da.

²⁶Ay díkod, nepepalawán na nge Barrabas. Ay e Jesus, kane mabalin na nga pasaplit, ay neáwat na kaggída ta senu ilansa da ki krus.

Tu nammà-paultu datu suldádu ke Jesus

(*Mar 15:16-20; Jn 19:2-30*)

²⁷Ay díkod inalà datu suldádu ne gubernador nge Jesus kitu balay tu gubernador, ay se da nga inaribungbong, aggída nga tangabatayon. ²⁸Linàbuwán da, ay se da nga binaduwan ka dag-daggáng nga bádu. ²⁹Ay se da pe ya nangilung kadatu pas-pasanga nga sirrarasi, ay se da nga ipasagápaw kaggína. Ay se da pe ya nepikkam kitu diwanán na íma na tu tàdukud.[§] Ay se da nagpalintud kitu àráng na nga nán da, “Madáyaw ya ári daya Judyu!” nán

§ 27:29 Ya daggáng nga bádu se sagápaw se tàdukud, ay ittu daya aruwátan daya à-ári.

da nga pangug-og kaggína. ³⁰Ay se da manin na linut-lutában. Inalà da pe tu tàdukud, ay se da ipangkur kitu úlu na. ³¹Ay kane mabalin da tu mamà-paultu kaggína, ay linàbu da kammin tu nepabádu da kaggína, ay se da ipabádu kammin tu bádu na. Ay se da nga nelawán ta mawe da nga inansa ki krus.

Tu nanggilansa da ke Jesus ki krus
(*Mar 15:21-32; Luc 23:26-43; Jn 19:17-27*)

³²Ay kane makaadayyu da kitu íli, ay nesabat da ya isa nga tolay nga nagnágán ka Simon nga iCerene. Ay nepakagtu da kaggína tu krus ne Jesus. ³³Ay kane dumatang da kitu giyán na nengágan ka Golgota (ya sarut na yán, ay giyán Tuláng Ulu), ³⁴ay niddán da nge Jesus ka bási ya nakibugán ka apdu. Ngamay kane maramanán na, ay akkan na ininum.

³⁵Ay kane melansa da kitu krus, ay nagguuwarán da datu bádu na, sigun kitu nabúnut da. ³⁶Ay se da ngala nga nagtutúgaw kitúni ya magbantáy kaggína. ³⁷Ay kitu paningúdu kitu úlu na, ay nesúrat ka karátula tu ipabásul da kaggína nga nán na, “E Jesus nga Ari daya Judyu,” nán na. ³⁸Ay uwad da pe nga duwa nga tirung nga negindán da nga nelansa kaggína. Nepanin-túlád de Jesus kaggída nga duwa.

³⁹Ay datu tul-tolay ya maglilíwán, ay magwing-wingíwing da se da igal-galà. ⁴⁰Ay nán da kaggína, “Di mu mà nán na gabbán mu ya Templo, ay se mu la manin ipasíkad ki unag tallu walgaw! Ay turám di igdù ya baggim kampela ngin nin! Ay nu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios, ay umúlug ka mán lugud kiya krus mu!” nán da.

⁴¹Ay ummán ngámin pe datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag se datu pangmanàman da. Ay ag-agbán da nge Jesus nga nán da, ⁴²“Biniyág na daya duddúma nga tolay, ay tura na akkan na mabiyág ya baggi na kampela ngin. Ay nán na pe nga aggína ya ári daya iIsrael. Ay nu umúlug kiya krus na, ay mangurug kami kaggína,” nán da.

⁴³“Magpiyár ke Dios, ay se nán na pe nga An-anà ne Dios. Ay nu kurug ga pàgan ne Dios, ay sinnan tada mán lugud kídì nu alà ne Dios,” nán da.

⁴⁴Ay datu tirung nga negindán da kaggína nga nelansa kitu krus, ay ummán pe kiyán tu inammás da kaggína.

Tu nekatay ne Jesus
(*Mar 15:33-41; Luc 23:44-49; Jn 19:28-30*)

⁴⁵Ay kane mangalintutúgu, ay naggibat tutu wala tu kalawagán panda kitu namreg na. ⁴⁶Ay kane mamreg gin, ay nán ne Jesus nga nepáuy, “Eli, Eli, lema sabactani!” Ya sarut nayán ay, “Dios ku, Dios ku, tura nà pinagdudoray!” nán na.

⁴⁷Ay kane magina datu duddúma nga atán kitúni tu kinagi ne Jesus, ay nán da. “Karrowán na nge Elias,”^h ⁴⁸Ay nanagtág tu isa kaggída nga

^h 27:47 Idi nga Elias ay isa nga profeta ne Dios kitun.

nawe ya nangalà kitu ummán ka lúmut ta sib-sibbukal. Ay se na nga nidsam ka lassam, ay se na nga isarípit kitu adaddu wa bilà se na kuma nga ipasapsap ke Jesus. ⁴⁹Ngamay nán datu duddúma, “Dita nala kiyán, ta sinnan tada nu umbet kurug ge Elias nga mangalà kaggína,” nán da.

⁵⁰Ay se yala nga nakapáuy manin ne Jesus nga ittu pe yin tu nepappan tu biyág na.

⁵¹Ay ittu pe idi tu sinindán natu abay pà nang nga kurtína kitu unag Templo na nasilát ta napagkaduwa nga nepagayát kitu pane ngúdu. Ay se yala nangyagyag ka naggat, ay nabkiyán datu pin-pínát. ⁵²Ay nalútán pe datu lúbù a imbután na pínát, ay adu datu natay ya tolay ne Dios tu linumtu kitun na oras. ⁵³Lummawán da kitu lúbù da. Ay kane lumtu we Jesus sin, ay nawe da ngámin ka Jerusalem. Ay adu wa tolay tu nakasingan kaggída.

⁵⁴Ay atán tu kapitán se datu suldádu na nga magbantáy ke Jesus. Ay kane magína da tu yagyag, se da masingan pe datu nà-nàwa, ay nagansing da tutu wala. Ay nán da, “Kurug nga An-anà ne Dios idi nga tolay!” nán da.

⁵⁵Ay adu pe datu babbay ya nagsisíkáda magisingan kitu ad-adayyu. Ay tú dedi datu gumun-gunud kaggína nga naggayát ka Galilea, áta aggída tu sinummeng kaggína. ⁵⁶Ay kabbulun da de Maria Magdalena, se Maria nga ina de Santiago se Jose se itu ina datu annánà tu Zebedeo.

Tu nangngilnà da kitu baggi ne Jesus kitu lúbù

(Mar 15:42-47; Luc 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁵⁷Ay kane gídám min, ay uwad inumbet ta isa nga nabà náng nga iArimatea. Jose tu ngágan na. Isa nga pasúrut ne Jesus. ⁵⁸Ay nawe na nga kinagi ke Pilato nga alà na tu baggi ne Jesus. Ay tútu nepidde ne Pilato win kaggína. ⁵⁹Ay díkod inalà tu Jose tu baggi ne Jesus, ay se na nga kinalatkattán ka bar-baru wa binára nga dilána. ⁶⁰Ay se na nga nilnà a netádag kitu ababbalin na nga pinàbután na pínát ta lúbù. Ay se na nesùlin na negitap tu abay ya dalumpenág ga batu kitu gagyangán natu lúbù, ay se yala nawe yin. ⁶¹Ay nge Maria Magdalena se itu isa nga Maria, ay uwad da nga magtutúgaw kitu àrang natu lúbù.

Pinabantayán da tu lúbù ne Jesus

⁶²Ay kitu láwa natu algaw wa panagsagána da kitu panaggiimáng da, ay nawe datu ap-apu datu pappádi se datu Pariseo kitu giyán tu Pilato. ⁶³Ay nán da, “Gubernur, madamdami nga kitu kasibbiyág pikam natun na mangal-alílaw, ay nán na nga lumtu kanu kammin kiya mekalu walgaw. ⁶⁴Ay túya pabantayán mu tu lúbù panda ki mekalu wa algaw ta get mawe takáwan datu tù-tùgúdán na tu baggi na, ay se da nán kadaya tolay ya linumtu kammin. Ata nu ummán kiyán ya màwa, ay nakar-káru yán na angngal-alílaw na may itu nunna,” nán da.

⁶⁵Ay tútu nán tu Pilato kaggída, “Mangalà kayu lugud kadaya suldádu nga magbantáy. Ay pabantayán nu pà nang,” nán na. ⁶⁶Ay díkod, tútu nawe da. Kabulun da datu guwardiya, ay seda kinappiya tutu wala negitap tu gitap natu lúbù. Pinasuwalán da tu batu nga gitap na.

Tu nelaltu kammin ne Jesus

(*Mar 16:1-10; Luc 24:1-12; Jn 20:1-10*)

28 ¹Ay kane láwa natu algaw wa panaggiimáng, kitu pagmakát pà nang tu Dominggo win, ay nge Maria Magdalena se itu isa nga Maria tu nawe naningan kitu lúbù ne Jesus. ²Ay turán nala nga nangyagyag ka naggat. Inumbet gayát ka lángit ya isa nga anghel ne Apu nga ittu tu nangisùlin kitu batu wa gitap natu lúbù, ay se na la nga nagtutúgawán. ³Dumiláng tu singan na nga ummán ki kilát. Ay tu bádu na ay napusà tutu wala pe. ⁴Ay datu magbantáy, ay nagansing da pà nang kitu anghel, ay tútu nagtar-tartar da. Ay nagbalin da ka ummán ka natay.

⁵Ngamay nán tu anghel kadatu babbay, “Akkan kayu wa mansing! Ammù nga sap-sapúlan nu we Jesus nga nelansa kitu krus. ⁶Ay áwan kídì yin, áta linumtu win, nga ummán kitu kinagi na kadakayu kitun. Umbet kayu ta mawe nu sinnan tu netadágan na. ⁷Ay se nu wala nga karuwan na mawe ikagi kadatu tù-tùgúdán na nga linumtu win. Mawe maginunna ngin ka Galilea. Ay masingan nu kannán. Ittu la yán ya kagiyan ku kadakayu,” nán tu anghel. ⁸Ay díkod nabur-burung datu babbay ya nagtálaw kitu lúbù. Nagansing da kitu anghel ngamay sikkaangam da pe. Nanagtág da nga nawe nangidámag kadatu tù-tùgúdán ne Jesus.

⁹Ay kitu dálen, ay pagkilát da ngala nge Jesus nga summabat kaggída. Ay nán na, “Kumusta kayu!” nán na. Ay umadanni da kaggína, ay se da immán tu bingil na se da dinay-dáyaw. ¹⁰Ay nán ne Jesus kaggída, “Akkan kayu wa magansing. Mawe nu wa ikagi kadatu ngámin wawwági nga mawe da ka Galilea ta kattoni ya pakasinnán da kiyà,” nán na.

Tu nagpasúsù datu ap-apu datu pappádi kadatu nagguwardiya

¹¹Ay kitu kakowad datu babbay kitu dálen, ay uwad pe yin datu duddúma kadatu suldádu wa nagbantáy nga mameyag kitu íli da nga mangagi kadatu ap-apu datu pappádi kadatu ngámin na nà-nàwa. ¹²Ay tútu nagguurnung datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu. Nagguumomán da nga pasúsúan da datu nagbantáy ka adu wa pirà. ¹³Ay nán da kaggída, “Ya ikagi nu kadaya tolay, ay nán nu kídì, ‘Kitu gabi ya kakowad mi ya matúdug, ay inumbet datu tù-tùgúdán na nga nangálà kitu baggi na,’ nán nu,” nán datu ap-apu datu pappádi. ¹⁴“Ay nu mammuwán ne gubernador idi, ay dakami yala ya mangamomán kaggína ta senu áwan nu wa problema ngin,” nán da.

¹⁵Ay tútu inalà in datu nagbantáy tu pirà, ay se da kuwaan nin tu nebílin da kaggída. Ay díkod, ittu tunin tu dámag ga newar-waragáwag

kadatu ngámin na Judyu. Ay kadedi nga al-algaw, ay ittu idi kam ya nán dayá duddúma nga Judyu.

Tu nangngiparob ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na nga mawe magtùgud
(*Mar 16:14-18; Luc 24:36-49; Jn 20:19-23; Apos 1:6-8*)

¹⁶Ay díkod datu sangapúlu se isa nga tù-tùgúdán na, ay nawe da ka Galilea, kitu bantay nga nebílin ne Jesus nga kapannán da. ¹⁷Ay kane din na masingan da nge Jesus, ay dinay-dáyaw da, oray atán da magduw-duwa kaggída.

¹⁸Ay umadanni ye Jesus kaggída se na nán, “Ngámin na kinaturáy ka lánngit se kídí ya kalawagán, ay nidde ngámin nin kiyà,” nán na. ¹⁹“Ay túya mawe kayu lugud da magtù-tùgud kadaya ngámin na toláy ta senu umapu da kiyà. Bawtisarán nuda ka pakammuwán da nga ya Ama se ya An-anà se ya Ispiritu ne Dios ya mangitur-turáy kaggída ngin. ²⁰Ay suruwán nuda nga mangikurug kadatu ngámin na nebílin ku kadakayu. Dam-damdamman nu wa atán nà peyapeyang kadakayu panda kiyá panda naya kalawagán,” nán ne Jesus.